

SEANCES DU JEUDI 2 JUIN 1983  
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 2 JUNI 1983ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI  
NAMIDDAGVERGADERING

## SOMMAIRE:

## CONGES:

Page 2197.

## PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1983.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1982.

Pétition jointe de mars 1982, en provenance de Laarne, par laquelle des pétitionnaires demandent qu'une loi réglemente les conditions de transport et d'abattage de tous les animaux de boucherie, afin que ceux-ci s'effectuent le plus humainement possible et sous le contrôle vigilant d'un service compétent.

Discussion générale (suite). — *Orateurs*: M. Capoen, Mme Godinache-Lambert, MM. Knuts, R. Gillet, Van den Broeck, Eicher, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. J. Gillet, Van In, Lagae, Bock, Debussère, Vanhaverbeke, p. 2197. — MM. Humblet, Vandezande, M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures, p. 2213.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1983.

Discussion et vote d'articles, p. 2221.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1982.

Discussion et vote d'articles, p. 2224.

## INHOUDSOPGAVE:

## VERLOF:

Bladzijde 2197.

## ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1983.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1982.

Toegevoegd verzoekschrift van maart 1982 uit Laarne waarbij wordt gevraagd dat een wet de voorwaarden reglementeert betreffende het vervoer en slachten van alle slachthuisdieren opdat deze zo menselijk mogelijk zouden uitgevoerd worden onder waakzame controle van een bevoegde dienst.

Algemene bespreking (voortzetting). — *Sprekers*: de heer Capoen, mevrouw Godinache-Lambert, de heren Knuts, R. Gillet, Van den Broeck, Eicher, mevrouw Tyberghien-Vandenbussche, de heren J. Gillet, Van In, Lagae, Bock, Debussère, Vanhaverbeke, blz. 2197. — De heren Humblet, Vandezande, de heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2213.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1983.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 2221.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1982.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 2224.

## ORDRE DES TRAVAUX:

Page 2212.

PETITION DE MARS 1982, EN PROVENANCE DE LAARNE, PAR LAQUELLE DES PETITIONNAIRES DEMANDENT QU'UNE LOI REGLEMENTE LES CONDITIONS DE TRANSPORT ET D'ABATTAGE DE TOUS LES ANIMAUX DE BOUCHERIE, AFIN QUE CEUX-CI S'EFFECTUENT LE PLUS HUMAINEMENT POSSIBLE ET SOUS LE CONTROLE VIGILANT D'UN SERVICE COMPETENT:

Le Sénat prend acte du rapport de la commission des Pétitions, p. 2225.

QUESTION ORALE DE M. HUMBLET AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR «L'ATTITUDE DE LA BELGIQUE VIS-A-VIS DE LA POLITIQUE DU GOUVERNEMENT TURC A CHYPRE ET A L'EGARD DES KURDES»:

QUESTION ORALE DE M. HUMBLET AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR «L'UTILISATION D'UN ARMEMENT BELGE PAR LES COMMANDOS SOMOZISTES AU NICARAGUA»:

*Orateurs:* M. Humblet, M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures, p. 2225.

## PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 2226.

Le gouvernement. — Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Education nationale — régime français — de l'année budgétaire 1983.

## INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 2226.

M. Geldolf au Premier ministre sur «la situation désagréable due au fait que des ministres, tant du gouvernement national que des exécutifs régionaux, soit cumulent leur fonction de ministre avec celle de bourgmestre, soit président eux-mêmes le conseil communal, et ce contrairement aux réponses claires données sur ce point par le ministre de l'Intérieur».

## M. de Wasseige:

1. Au ministre des Relations extérieures sur «le comportement de l'ambassadeur d'Israël»;
2. Au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique et aux ministres des Travaux publics et des Classes moyennes et du Budget, de la Politique scientifique et du Plan, sur «le paiement des agents du ministère des Travaux publics et du Fonds des routes».

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 2212.

VERZOEKSCRIFT VAN MAART 1982 UIT LAARNE WAARBIJ WORDT GEVRAAGD DAT EEN WET DE VOORWAARDEN REGLEMENTEERT BETREFFENDE HET VERVOER EN SLACHTEN VAN ALLE SLACHTHUIDSDIEREN OPDAT DEZE ZO MENSELIJK MOGELIJK Zouden UITGEVOERD WORDEN ONDER WAAKZAME CONTROLE VAN EEN BEVOEGDE DIENST:

De Senaat neemt acte van het verslag van de commissie voor de Verzoekschriften, blz. 2225.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HUMBLET AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER «DE HOUDING VAN BELGIE TEN OPZICHTE VAN HET BELEID VAN DE TURKSE REGERING OP CYPRUS EN TEGENOVER DE KOERDEN»:

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HUMBLET AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER «HET GEBRUIK VAN BELGISCHE WAPENS DOOR DE SOMOZISTISCHE COMMANDO'S IN NICARAGUA»:

*Sprekers:* de heer Humblet, de heer de Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 2225.

## ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2226.

De regering. — Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Nationale Opvoeding — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1983.

## INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 2226.

De heer Geldolf tot de Eerste minister over «de onbehagelijke situatie die is ontstaan door het feit dat zowel ministers van de nationale als van de gewestelijke regering hetzij hun functie van minister met die van burgemeester cumuleren of zelf de gemeenteraad voorzitten en dit in tegenstrijd met duidelijke antwoorden ter zake van de minister van Binnenlandse Zaken».

## De heer de Wasseige:

1. Tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over «de houding van de Israëliëse ambassadeur»;
2. Tot de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt en tot de ministers van Openbare Werken en Middenstand en van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan, over «de betaling van de personeelsleden van het ministerie van Openbare Werken en van het Wegenfonds».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT  
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.  
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 15 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

M<sup>re</sup> M. Lutgen, pour d'autres devoirs; Canipel, à l'étranger; Lahaye, pour deuil familial; le comte du Monceau de Bergendal, pour des devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de cet après-midi.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Lutgen, wegens andere plichten; Canipel, in het buitenland; Lahaye, wegens familierouw; graaf du Monceau de Bergendal, wegens beroepsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1983

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1982

*Hervatting van de algemene beraadslaging*

TOEGEVOEGD VERZOEKSCRIFT VAN MAART 1982 UIT LAARNE WAARBIJ WORDT GEVRAAGD DAT EEN WET DE VOORWAARDEN REGLEMENTEERT BETREFFENDE HET VERVOER EN SLACHTEN VAN ALLE SLACHTHUISDIEREN OPDAT DEZE ZO MENSELIJK MOGELIJK Zouden UITGEVOERD WORDEN ONDER WAAKZAME CONTROLE VAN EEN BEVOEGDE DIENST

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1983

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1982

*Reprise de la discussion générale*

PETITION JOINTE DE MARS 1982, EN PROVENANCE DE LAARNE, PAR LAQUELLE DES PETITIONNAIRES DEMANDENT QU'UNE LOI REGLEMENTE LES CONDITIONS DE TRANSPORT ET D'ABATTAGE DE TOUS LES ANIMAUX DE BOUCHERIE, AFIN QUE CEUX-CI S'EFFECTUENT LE PLUS HUMAINEMENT POSSIBLE ET SOUS LE CONTROLE VIGILANT D'UN SERVICE COMPETENT

**De Voorzitter.** — Wij hervatten de algemene behandeling van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Landbouw, met het daaraan toegevoegd verzoekschrift van maart 1982 betreffende het vervoer en het slachten van alle slachthuisdieren.

Nous reprenons la discussion générale des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Agriculture, à laquelle a été jointe la pétition de mars 1982, concernant les conditions de transport et d'abattage de tous les animaux de boucherie.

Het woord is aan de heer Capoen.

**De heer Capoen.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, het jaarlijks verslag over de evolutie van de land- en tuinbouwconomie over het jaar 1981 in toepassing van de wet van 20 maart 1963, de zogenaamde pariteitswet, leert ons opnieuw heel wat over de gezondheidstoestand van de landbouw.

Op de eerste plaats stellen wij vast dat in 1981 een kentering en een ombuiging naar een zeker herstel zijn opgetreden. Er is een verbetering van het aandeel van de landbouw in de globale economie en een inhaalbeweging van het landbouwincome ten aanzien van de andere inkomens valt niet te loochenen.

De achterstand blijft echter zeer groot want het arbeidsinkomen in 1981 is nog altijd 36 pct. lager dan het gemiddelde in de andere sectoren. De verbetering die in 1981 is ingetreden wordt in een tussentijds rapport van het Landbouweconomisch Instituut bevestigd in die zin dat voor 1982 het arbeidsinkomen nogmaals een

inhaalbeweging zal te zien geven. De achterstand zou dan nog slechts 30 pct. bedragen wat toch nog altijd zeer aanzienlijk is.

Het ondernemersinkomen ondergaat een zelfde evolutie. In 1981 lag het nog 29 pct. lager dan in de andere sectoren. Voor 1982 is er vooruitzicht op een verbetering van enkele procenten.

Gezien de omstandigheden vinden wij echter dat de inhaalbeweging in de landbouwsector sterk gelijkt op de processie van Echternach. Inderdaad, de landbouwprijsbeslissing voor 1983 is met ruim zes weken vertraging gevallen. De inkomens van de landbouwers lijden daar sterk onder. Daardoor is 15 à 20 pct. die door de nieuwe prijsregeling konden worden gerecupereerd, verloren gegaan.

Voor 1983 worden de landbouwinkomens sterk bedreigd door de slechte weersomstandigheden, die een tweevoudige nadelige invloed hebben. Allereerst zullen de produktiekosten dit jaar heel wat hoger liggen. Veel zaai- en teeltgoed zal verloren gaan. Vervolgens hebben de landbouwers voor een zelfde resultaat haast dubbel zoveel arbeid moeten verrichten.

De inhaalbeweging wordt ook fel afgeremd door de prijsstijging van heel wat produktiemiddelen waarvan de voornaamste zijn: energie, meststoffen, veevoeders en machines.

Het past hier ook te zeggen dat het element produktiemiddelen in de kostprijs erg nadelig wordt beïnvloed door de grote afhankelijkheid van de landbouwers van basisprodukten uit het buitenland. Wij denken hier in de eerste plaats aan de eiwitbevoorrading voor de veevoeding.

In het verslag is er ook een negatief luik.

Wij stellen vast dat het aantal actieven in de landbouw nog verder terugloopt.

**De Voorzitter.** — Dames en heren, aangezien de minister in de Kamer moet gaan stemmen, stel ik u voor de vergadering een tiental minuten te onderbreken om daarna opnieuw de heer Capoen het woord te geven.

Is de Senaat het daarmee eens?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

— La séance est suspendue à 15 h 15 m.

De vergadering wordt geschorst te 15 u. 15 m.

Elle est reprise à 15 h 35 m, sous la présidence de M. Basecq, premier vice-président.

Ze wordt hervat te 15 u. 35 m., onder het voorzitterschap van de heer Basecq, eerste ondervoorzitter.

**M. le Président.** — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Het woord is opnieuw aan de heer Capoen.

**De heer Capoen.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, na het eerste wat positieve deel uit het pariteitsverslag is er een tweede deel dat eerder negatief is.

Er is in de eerste plaats een verdere vermindering van de actieven in de landbouw. In 1981 was er een verlies van 2 711 eenheden zodat de landbouw nog slechts 2,63 pct. van de actieve bevolking tewerkstelt.

Er is ook een verdere afname van het aantal bedrijven, namelijk 3 600 of 3,2 pct. in 1981, waarvan 2,3 pct. beroepsbedrijven. Dat is veelbetekenend, mijnheer de staatssecretaris. In dat verband is het belangrijk op te merken dat deze tendens van afname van het aantal bedrijven niet schijnt te verminderen en in de toekomst zelfs zal versterken. Immers, wanneer men kijkt naar het aantal kandidaat-opvolgers, dan stelt men vast dat 56 pct. van de bedrijfshoofden ouder is dan vijftig jaar en dat er slechts 14 pct. kandidaat-opvolgers zijn. Dat is een zeer laag cijfer en het laat voorzien dat er in de toekomst nog heel wat bedrijven zonder opvolger zullen vallen en zullen worden opgeslorpt in een grotere eenheid.

Dat wijst er ook op dat het verdwijnen van veel familiebedrijven in de eerste plaats te wijten is aan een gebrek aan opvolgers en niet op te lossen is door allerlei kunstgrepen, zoals — excuseer mij omdat ik misschien een weinig oneerbiedig ben — het wetsvoorstel-Sondag-Van Nevel dat in de eerste plaats toch bedoeld is om het behoud van de familiebedrijven te stimuleren. Men moet verder zoeken en kijken waar de wortel van het kwaad zit. Men zou meer moeten streven naar maatregelen die het ondernemingsklimaat in de landbouw verbeteren onder meer op sociaal en financieel vlak, ter bescherming van het landbouwareaal en ter gezondmaking van het pachtstelsel.

Zo zal men misschien bij de jongeren opnieuw een zekere motivering kunnen aanwakkeren zodat zij opnieuw zin krijgen om het bedrijf van hun ouders of familie over te nemen.

Bovendien zijn er in de nationale wetgeving en op Europees vlak heel wat tegenstrijdigheden en dubbelzinnigheden te vinden in verband met het behoud en de prioriteit ten aanzien van familiebedrijven. Enerzijds zijn er heel wat maatregelen genomen om het familiebedrijf te beschermen en eventueel nieuwe levenskracht te geven. Anderzijds zijn er evenveel maatregelen genomen om de grootschaligheid in de hand te werken en om de herstructurering van de bedrijven zo te concipiëren dat alleen de grote bedrijven daarvan kunnen profiteren. Wij stellen ook vast dat de inkrimping van het areaal verder gaat in 1981 en dat 9 000 hectaren definitief onttrokken zijn aan hun bestemming als landbouwgebied. Dat betekent dat twee à driehonderd leefbare familiebedrijven verdwenen zijn. Dat maakt ons zeer bezorgd. Wij durven er in het kader van deze opmerking nogmaals op aan te dringen dat men volle aandacht besteedt aan dit fenomeen en het niet enkel gaat zoeken in wetsvoorstellen die kunstmatige bescherming in het leven roepen, maar die niet altijd beantwoorden aan de economische werkelijkheid, zeker niet wanneer men deze gaat bekijken buiten de grenzen, in Europees en in wereldverband.

De nationale landbouwpolitiek kadert uiteraard in en wordt ook geconditioneerd door de politiek die wordt gevoerd op het gemeenschappelijke Europese vlak. Daarom kunnen wij niet anders dan aandacht besteden aan het beleid dat op dat niveau wordt gevoerd, ook het prijzenbeleid *in concreto*.

Bij de jongste besprekingen over de prijsbepaling van de landbouwprodukten hebben wij kunnen vaststellen dat de economische crisis, die bijna alle landen van Europa even erg treft, tot gevolg heeft dat deze prijsbepaling niet alleen meer een zuivere landbouwaangelegenheid is, maar dat er ook twee andere problemen bijgekomen zijn, namelijk een budgettair probleem, dat zich uitsluitend voordoet op Europees niveau en waarop u in uw toelichting een allusie heeft gemaakt, en een monetair probleem, dat zich vooral uit in de discussies over compenserende bedragen. Sommige landen voelen zich benadeeld door dit systeem — we denken aan Frankrijk, Italië en Duitsland enerzijds, aan Nederland in mindere mate, anderzijds — en laten bijgevolg het element van de compenserende bedragen zeer zwaar doorwegen tijdens de onderhandelingen over de prijsvorming. Dit verontrust ons enigszins. Wanneer men immers verder deze weg opgaat, zal men op een bepaald ogenblik nog onmogelijk tot een compromis ter zake kunnen komen. Een en ander heeft tot gevolg dat de gemeenschappelijke landbouwpolitiek steeds minder vlot wordt vastgelegd en op steeds meer kritiek wordt onthaald.

Er wegen vele bedreigingen op het Europees landbouwbeleid. Zij zijn van tweeërlei aard. Het eerste soort van bedreigingen komt van binnen de EEG. Er is het protectionisme dat naar aanleiding van de zoëven geschetste problemen de kop opsteekt. Een tweede probleem ligt in de heterogene samenstelling van de landbouwgebieden. Dit is een enorm groot probleem en hierdoor wordt het steeds moeilijker een éénvormige politiek te bepalen, laat staan deze politiek in de verschillende Lid-Statens eenvormig toe te passen.

Er komen echter ook dreigingen van buiten de EEG. Zo is er sprake van een handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap. De Verenigde Staten verwijten Europa de ondersteuning van de landbouwexport in de vorm van restituties. Handelsoorlog is in dit verband misschien een groot woord. De Verenigde Staten hebben echter toch al enkele zeer harde daden verricht, zoals de verkoop aan Egypte van tarwebloem tegen dumpingprijzen. Deze transactie vertegenwoordigde ongeveer een zesde van de EEG-export. Het zal niet bij dit ene feit blijven. Zij zouden met hetzelfde Egypte een nieuwe transactie van boter voorbereiden. De Verenigde Staten zouden bovendien met een tiental andere landen over dergelijke transacties onderhandelen. Door deze dreiging wordt de export van landbouwprodukten uit de EEG met de dag moeilijker.

Een tweede bedreiging die van buiten uit weegt op het EEG-landbouwbeleid, wordt gevormd door de betalingsmoeilijkheden en de economische moeilijkheden van een hele reeks landen waarnaar de EEG veel produkten exporteert. Het gaat hier voornamelijk om ontwikkelingslanden en om landen uit het Oostblok.

De ontwikkelingslanden namen in de loop van de tien vorige jaren viermaal meer landbouwprodukten uit Europa op, de landen uit het Oostblok driemaal meer. Zij moeten nu de import van landbouwprodukten uit de EEG beperken wegens binnenlandse moeilijkheden op financieel en budgettair vlak. Hierdoor ontstaat er een grote dreiging voor de export van de landbouwprodukten uit de

EEG, des te meer omdat men binnen de EEG een groeiende discrepantie tussen de produktie van en de vraag naar landbouwprodukten vaststelt. Dat onevenwicht is reeds zodanig dat men opnieuw kan spreken van bergen. Gisteren hebben wij in de krant kunnen lezen dat opnieuw in Europa een boterberg aan het groeien is. Ook in de sector van graan en suiker dreigen opnieuw — hoewel in mindere mate — grote overschotten te ontstaan. Misschien worden deze toenemende overschotten ingevolge de weersomstandigheden dit jaar wat geringer. In elk geval is het veelbetekend dat men moet rekenen op een tegenvallende oogst om geen problemen te hebben met de overschotten. Op dat stuk dreigt dus een en ander mis te lopen. Wil de gemeenschappelijke landbouwpolitiek overleven dan moet in het perspectief van voornoemde problemen het beleid dringend worden aangepast. Met het oog hierop zal men op een realistische wijze rekening moeten houden met de eigen behoefte, met de internationale handel en met de honger en de armoede in de wereld.

In deze eerder sombere context werden dit jaar de landbouwproducten vastgesteld. Zoals gezegd kwam deze beslissing zes weken te laat. Bovendien is het de kleinste prijsaanpassing sedert de landbouwproducten gemeenschappelijk worden bepaald. De avond na de bekendmaking van de nieuwe prijzen zei u, mijnheer de staatssecretaris, in de televisie, dat u niet ontevreden was. Ook heel wat van uw collega's waren noch tevreden noch ontevreden. Zulks bewijst dat er ook in de groep van de landbouwministers heel wat gelatenheid heerst, om niet te spreken van pessimisme wat de toekomst betreft.

De gemiddelde prijsverhoging bedraagt 4,4 pct. terwijl Copa 7 pct. had gevraagd op basis van de objectieve methode. Men kan dus bezwaarlijk over een echte inhaalbeweging spreken als de prijsaanpassing 3 pct. lager ligt dan het voorstel op basis van de objectieve methode. Bovendien is het niet helemaal realistisch en ook niet helemaal politiek zindelijk te beweren dat België 4,4 plus 3,2, dus 7,6 pct. prijsverhoging kreeg omdat die 3,2 pct., zijnde de aanpassing van de munt, had moeten gebeuren vóór 1 april en vervolgens omdat die 3,2 pct. teniet zal worden gedaan door de inflatie en de prijsstijging van de produktiemiddelen zoals meststoffen, veevoerders, machines, energie en dergelijke zaken.

Hoe dan ook, deze prijsaanpassing is geen absolute waarborg voor een groter landbouwinkomen, want het landbouwinkomen zal in de eerste plaats afhangen van de marktevolutie en de weersomstandigheden. Naast het feit dat er nog altijd produktiedrempels zullen zijn — en vorig jaar hebben wij dat in de suikersector kunnen vaststellen — en ook nog medeverantwoordelijkheidsheffingen bestaan.

De begroting van Landbouw is opgenomen in het kader van de algemene regeringspolitiek van bezuiniging. Dit heeft tot gevolg dat deze begroting in vergelijking met de aangepaste begroting van 1982 een vermindering van 4 pct. vertoont. Er werd hier al gezegd dat de begroting 1983 4,7 pct. hoger is dan de vorige. Wel is ze 4,7 pct. groter dan de oorspronkelijk ingediende, maar niet dan de aangepaste begroting van 1982. Er is echter een achteruitgang vast te stellen, want als men deze begroting ontleedt dan krijgt men een statisch beeld te zien. De rapporteur, de heer Van Nevel, heeft gezegd dat elke begroting van Landbouw het meest gelijk op die van het jaar tevoren. Ook de staatssecretaris heeft dat opgemerkt. Wij kunnen ons inderdaad niet van deze indruk ontdoen.

Op bepaalde punten zijn er wel schommelingen naar boven of naar beneden, maar globaal gesproken blijven de krachtlijnen dezelfde. Dat is niet noodzakelijk een negatief oordeel. Toch hadden wij graag enkele zwaartepunten verplaatst. Hier denken wij aan de Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwprodukten en ook aan het wetenschappelijk onderzoek, waar wij graag wat meer middelen naar toe zagen gaan.

U hebt gezegd, mijnheer de staatssecretaris, dat aan die sectoren een gevoelige verhoging werd toegestaan, 12,5 pct. De Nationale Dienst voor afzet van land- en tuinbouwprodukten en het wetenschappelijk onderzoek zijn toch twee belangrijke pijlers in het nationale landbouwbeleid en volgens ons zou daar meer aandacht aan moeten worden besteed.

Er wordt weliswaar veel aan wetenschappelijk onderzoek gedaan, zoals de rapporteur al heeft vermeld, en zoals de staatssecretaris tijdens zijn uiteenzetting duidelijk heeft onderstreept, maar er blijft toch nog heel wat terrein braak liggen.

In de toekomst zal ook in de landbouw moeten worden gezocht naar een heroriëntering van de technologie en van de produktiemethoden. Ook in het kader van het wetenschappelijk onderzoek moet daar nog heel wat voor worden gedaan, zij het misschien meer bij het toegepast wetenschappelijk onderzoek en het overbrengen van de resultaten naar de praktijk.



Dat alles vergt inspanningen en middelen. Vandaar ook ons pleidooi om daarvoor meer middelen ter beschikking te stellen.

Wij wijzen nogmaals op de noodzaak van een nauwere samenwerking tussen de landbouw en de voedingsindustrie.

Voor onze landbouw is het van groot belang te kunnen aanleunen bij een bloeiende voedingsindustrie die de landbouwprodukten met de grootst mogelijke toegevoegde waarde verrijkt en zo de beste waarborg biedt voor de afzet. Daarom is er dringend overleg en samenwerking nodig, ten eerste, om een echte voedingsstrategie te bereiken, ten tweede, om de landbouwprodukten beter aan te passen aan de eisen van de voedingsverwerkende industrie en ten derde, om een betere coördinatie inzake onderzoek en promotie van de afzet tot stand te brengen. Dit sluit dan weer aan bij de voorafgaande opmerkingen inzake het wetenschappelijk onderzoek en de kredieten voor de afzet van land- en tuinbouwprodukten.

Het is niet te begrijpen dat de landbouw en de voedingsindustrie naast elkaar blijven leven hoewel de voedingsindustrie de beste klant is van de landbouw en meer dan de helft van de produkten afneemt.

Zoals voor elk andere bedrijfstak is de leefbaarheid en de expansiekracht van de landbouw allereerst een kwestie van produkten voortbrengen van goede kwaliteit en met een hoge toegevoegde waarde. De afzet van een groot deel van de landbouwprodukten kan pas gebeuren na industriële verwerking, wat mede bepalend is voor de kwaliteit en terzelfder tijd een grotere toegevoegde waarde verschaft. Dat verhoogt tevens aanzienlijk de exportmogelijkheden.

Mijnheer de staatssecretaris, wij dringen dus aan, en niet voor het eerst, op een betere samenwerking en coördinatie met de voedingsindustrie en op een heroriëntering van uw beleid ter zake.

Tenslotte een paar technische opmerkingen.

Ten eerste, de ziektebestrijding, wat reeds door een paar sprekers werd behandeld. De ziektebestrijding moet adequaat en zeer strak worden aangepakt, vooral inzake de brucellose, opdat die plaag voor eeuwig en altijd zou kunnen worden beheerst.

Ten tweede, is er de regionalisering van het landbouwbeleid. De heer Basecq, op het ogenblik dienstdoend voorzitter, heeft daar een heel pleidooi aan gewijd. Ook wij hebben dat reeds herhaalde malen gedaan. Tijdens de bespreking over de staatshervorming van 1980 hebben wij zelfs een amendement ingediend om het landbouwbeleid te regionaliseren. Wij blijven bij onze visie ter zake die wij reeds herhaaldelijk hebben uiteengezet bij vorige gelegenheden. Wij zijn er immers van overtuigd dat de landbouwstructuur in Vlaanderen dermate verschilt van die in Wallonië dat een verschillende aanpak noodzakelijk is.

Ik wens ook nog een vraag te stellen, mijnheer de staatssecretaris, in verband met een probleem dat niet rechtstreeks tot uw bevoegdheid behoort. Ik kan mij echter moeilijk voorstellen dat er tussen u en uw collega in de Vlaamse executieve, die trouwens een partijgenoot van u is, een zo hoge en dikke muur zou staan dat gemeenschappelijke problemen inzake landbouw niet zouden kunnen worden besproken. Het betreft het probleem van de sleufsilo's, dat sedert maanden aansleept. De Waalse executieve heeft reeds een besluit uitgevaardigd waarin wordt bepaald wanneer een bouwvergunning moet worden aangevraagd en hoe een dossier moet worden ingediend tot het bekomen van subsidies voor de bouw van een sleufsilo. In Vlaanderen daarentegen werd nog niets geregeld en dit terwijl de einddatum voor het indienen van dossiers voor subsidiëring namelijk 31 juli, met rasse schreden nadert.

Mijnheer de staatssecretaris, zou u er bij uw collega van de Vlaamse executieve, de heer Akkermans, kunnen op aandringen de gepaste maatregelen te nemen? Misschien zal u zeggen dat dit niet uw bevoegdheid is en dat wij niet bevoegdend moeten optreden tegenover de Vlaamse regering. Ik ben de eerste om te zeggen dat dit beslist moet worden vermeden, maar een vriendelijk verzoek kan toch geen kwaad. Wij vrezen immers dat het bedrag dat op de begroting werd uitgetrokken voor deze subsidie uitgeput zal zijn wanneer de Vlaamse landbouwers aanspraak zullen maken op deze subsidie. Die zoveelste flagrante benadeling van de Vlaamse landbouwers inzake subsidiëring van projecten ten bate van hun bedrijf zouden wij beslist niet kunnen aanvaarden. Daarom dringen wij erop aan dat u ter zake een initiatief zou nemen. Wij danken u reeds bij voorbaat voor de antwoorden die u zal willen verstrekken op onze vragen. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

**M. le Président.** — La parole est à Mme Godinache.

**Mme Godinache-Lambert.** — Monsieur le Président, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, les pluies continues qui se sont

abattues sur notre pays, pendant les trois derniers mois, ont causé des dégâts considérables à notre agriculture.

Avec vous tous, j'en suis certaine, je formule les vœux les plus ardents que les conditions climatiques s'améliorent et rendent espoir à nos agriculteurs.

Après avoir sollicité du gouvernement une aide généreuse en faveur des agriculteurs pour surmonter les difficultés financières dues aux conditions climatiques que nous venons de subir, c'est cependant d'un autre problème que je voudrais vous entretenir au cours de mon intervention.

Monsieur le ministre, à l'article 12.25 du projet de budget du ministère de l'Agriculture de l'année 1983, se trouve inscrite une somme importante destinée à la lutte contre les maladies et les animaux ou végétaux nuisibles aux cultures. Je tiens à vous féliciter et à vous remercier pour votre souci de lutter contre les ennemis des cultures.

Récemment, j'ai appris que l'exécutif régional wallon avait adopté en première lecture un arrêté interdisant l'emploi d'herbicides sur le domaine public et notamment sur les accotements, les talus, les bermes et autres terrains du domaine public au sens de l'article 538 du Code civil, faisant partie de la voirie ou y attenante, en ce compris les autoroutes.

Avant la deuxième lecture, cet arrêté a été soumis au Conseil d'Etat.

Il m'est revenu qu'un projet d'arrêté semblable est en préparation pour la Région flamande.

Ces projets d'arrêtés s'inspirent de l'objectif, louable en soi, de favoriser l'équilibre naturel, équilibre biologique de la faune et de la flore par l'établissement de refuges, notamment le long des cours d'eau, dans les parcs, en bordure des routes et autoroutes et sur tout autre terrain faisant partie de la voirie.

Mais, en ce qui me concerne, je suis effrayée par l'immense danger que fait peser sur l'agriculture la création de ces milliers de kilomètres de bandes-refuges le long des routes, autoroutes, canaux et rivières.

En effet, l'article premier de l'arrêté de l'exécutif régional wallon précise qu'il faut entendre par « herbicides » au sens de l'arrêté dont question « les substances et préparations destinées à détruire les plantes indésirables, à détruire certaines parties des plantes ou à prévenir une croissance indésirable des végétaux ».

Ainsi, même les herbicides sélectifs comme le MCPA ou le MCPB ou le 2.4.D. qui détruisent notamment les chardons, les renoncules, les pissenlits et les seneçons ou le 2.4.5.T. qui détruit les ronces et les orties en conservant pratiquement intactes les autres plantes, sont compris dans l'arrêté de l'exécutif régional wallon tel qu'il se trouve en projet.

Or, si les plantes nuisibles à l'agriculture peuvent croître librement sur des bandes-refuges s'étalant sur des milliers de kilomètres le long des routes, autoroutes, canaux et rivières, elles ne manqueront pas de contaminer des milliers d'hectares de prairies et de champs de culture.

Je pense surtout aux phanérogames dont les graines sont emportées fort loin par le vent comme le cirse lancéolé appelé aussi chardon-d'âne.

Par ailleurs, que deviendra la loi sur l'échardonnage si l'Etat ne montre pas l'exemple?

En ce qui concerne la faune, ces bandes-refuges seront occupées par de fortes concentrations de petits rongeurs prédateurs des récoltes qui, de là, ne manqueront pas d'effectuer des incursions dévastatrices dans les cultures.

Et cela, en toute quiétude car les rapaces et les carnivores, notamment le renard, principal destructeur des souris, sont beaucoup trop craintifs pour vivre dans ce ruban étroit le long des routes et des rivières.

Sans l'intervention de l'homme et notamment par l'emploi d'herbicides sélectifs, l'équilibre naturel voulu par l'arrêté de l'exécutif régional wallon tournerait à l'échec et causerait un très grave préjudice à la population.

L'exécutif régional wallon semble l'avoir bien compris car l'article 4 du projet dont question stipule ce qui suit: « Le ministre de la Région wallonne, qui a la conservation de la nature dans ses attributions, peut, par dérogation à l'article 2, permettre par arrêté réglementaire l'emploi d'herbicides, notamment lorsque cet emploi se justifie en vue de détruire des végétaux nuisibles ou des organismes nuisibles aux végétaux, ou en vue de la préservation de la santé

publique, sur avis de la chambre wallonne du Conseil supérieur de la conservation de la nature.»

Pour ce qui me concerne, j'estime qu'il se justifie pleinement, vu le grand intérêt économique de l'agriculture en cette matière, que le ministère de l'Agriculture puisse intervenir et veiller à la destruction des plantes et des animaux nuisibles à l'agriculture dans ces bandes-refuges.

En tout état de cause, l'échardonnage devra être pratiqué dans ces bandes-refuge le long des routes et des rivières, soit par fauchage, soit par herbicides sélectifs.

Quel que soit l'intérêt que puisse présenter la création de bandes-refuges, il n'en reste pas moins vrai que les cultivateurs riverains de celles-ci devront souvent intensifier la lutte contre les animaux et plantes nuisibles, lutte constante au risque de subir des dégâts fort importants.

A mon avis, les frais engagés pour cette lutte contre les animaux et les plantes nuisibles à l'agriculture venant d'un territoire dit «domaine public», devraient être supportés par le propriétaire «domaine public» en vertu du principe «le contamineur doit être le payeur».

Monsieur le ministre, j'aime à croire que vous partagez ma façon de voir et que vous voudrez bien me donner votre avis sur ce grave problème.

D'avance, je vous en remercie. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Knuts.

**De heer Knuts.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, in naam van de SP-fractie kan ik de rapporteur de heer Van Nevel bedanken voor de juiste weergave in zijn bondig verslag.

Aan het onderzoek van de begroting van Landbouw voor het begrotingsjaar 1983 is gedurende de vier vergaderingen een grondige en diepgaande bespreking gewijd.

Ook de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw heeft in zijn inleidende uiteenzetting een grote indruk op mij gemaakt. Zeker als men als jong parlementslid in een zo Hoge Vergadering de gelegenheid krijgt zich nog meer te bekwamen in de landbouwproblemen, die me zeer na aan het hart liggen, is dit uiterst welkom. Ik heb mijn fractie dan ook gevraagd te mogen blijven deel uitmaken van de commissie voor de Landbouw van de Senaat.

Allereerst vind ik het spijtig dat deze kleine sector landbouw, die op sterven na bijna dood is, ook zijn deel moet bijdragen in het tekort van de ganse publieke sector. De kredieten van het departement bestemd voor subsidies worden drastisch teruggeschoefd. De steun bij de installaties van de jongeren ontbreekt. Volgens mijn bescheiden mening zit in deze landbouwbegroting, inzake de globale lopende uitgaven van de begroting 1983 voor het eigenlijke departement met de overheveling naar de gewesten en gemeenschappen zoveel verwarring, dat een kat er haar jongen niet meer in terugvindt.

De weersomstandigheden van verleden jaar hebben in de landbouw bijgedragen tot de verhoging van de produktiviteit. De weersomstandigheden die we dit jaar kenden in april en mei zullen voor de meeste teelten niet gunstig zijn en voor de late aanplantingen en bezaaiingen zijn zowel kwantitatief als kwalitatief de vooruitzichten verontrustend. Het is te hopen dat er snel een weersverbetering komt, zoniet lijkt voor velen een ramp onafwendbaar. Vergeten we niet dat een verbetering van het inkomen van de land- en tuinbouwers in eerste instantie afhankelijk is van het weder.

Er is in deze begroting wel een drang naar verhoging van kwaliteit van de produkten, onder meer door de dierenziektebescherming. Maar in de regio's waar haarden van muskusratten worden gesignaleerd, kunnen geen ingrijpende maatregelen worden genomen.

Omdat in de begroting van Landbouw slechts 20 700 000 frank is ingeschreven wat voor mij onvoldoende is om met man en macht die plaag te bestrijden, wetende dat aan de muskusratbestrijding maar 15 150 000 frank besteed zal worden. Te meer nog dat in het hele land maar 68 officiële rattenvangers aanwezig zijn. We mogen dan nog in de industriële revolutie aanbeland zijn, die een nieuwe reeks van nog ongekende mogelijkheden aanboort, voor sommige dagelijkse probleempjes hebben we nog altijd geen efficiënte oplossing gevonden, zoals bijvoorbeeld, voor de strijd tegen de muskusrat.

De dienst plantenbescherming heeft een afdeling die zich uitsluitend bezighoudt met de bestrijding van de muskusrat. Dit neemt niet weg dat de muskusrat het nog altijd goed bont maakt, vooral te lande en

zeker in de plattelandsgemeentes. Alhoewel de dienst voor plantenbescherming de gemeentes vraagt, mankracht te leveren en deze dienst de nodige mankracht inschakelde voor medewerking, gedurende en tijdens de lentetrek van de muskusrat van midden februari tot midden april, baat dit alles nog niet. Voeg bij de som in de begroting de honderdduizenden franken die de gemeentes spenderen aan racumin lokaas. Tel de honderdduizenden die de gemeentes overhebben om deze plaag te bestrijden aan uurloon, want de uitgezette klemmen en fuiken moeten ook zaterdag en zondag herspannen en geleidigd worden, wat overuren kost.

Dit alles is niet voldoende, want de muskusrattenplaag breidt zich nog uit. Het ministerie van Openbare Werken, meer in het bijzonder de Wegenisdienst, heeft gedurende de eerste trimester van 1983 ook ontrattingsbeurten langs de rijkswegen verricht.

Enkele dagen geleden klonk hier op deze tribune een oproep van het ministerie van Landsverdediging voor een BTK-project. Is het echter niet meer dan hoog tijd dat er voor de diensten die de rattenplaag bestrijden, ten minste een BTK-project, of nog liever een Dac-project, zou tot stand komen?

Muskusratten zijn planteneters. Wat zal het gevolg zijn van hun steeds groeiend aantal voor de toekomstige oogst? Kan de minister me een raming geven van de schade die dit jaar kan worden verwacht?

Na dit onderwerp zou ik nog graag, in telegramstijl, enkele kleine maar niet minder ernstige landbouwproblemen behandelen.

Ten eerste, de nieuwe appelvariëteiten Jonagold en Gloster kwamen in 1982 voor het eerst in ruime hoeveelheden op de markt, overigens tegen goede prijzen. Kan een jonge fruitweker een speciale toelage krijgen voor de aanplanting van beide appelvariëteiten? Zoals u weet, kan eerst na een vijftal jaren een bepaalde opbrengst worden verwacht.

Tweede vraag. Kan een gemeente, die jaarlijks prijskampen en keuringen inricht, volgens het koninklijk besluit van 9 juni 1975 — artikel 32.30 — een vergoeding krijgen voor de hoge, jaarlijks terugkerende kosten voor het plaatsen van afsluitingen en hokken?

Mijn derde vraag betreft de toelage aan de provinciale landbouwcommissies en aan de landbouwkamers volgens het koninklijk besluit van 15 september 1924, gewijzigd bij dit van 12 april 1977, waarvoor onder artikel 32.30 710 000 frank is ingeschreven. Kunnen de gemeentelijke landbouwcommissies ook profiteren van deze toelage? Zo ja, kan de minister mij zeggen onder welke voorwaarden?

Over de sleufsilo's heeft collega Capoen reeds enkele vragen gesteld. Ik hoop er dus niet verder op in te gaan.

Mijnheer de minister, ik wil van uw kostbare tijd niet onnodig gebruik maken. Ik heb alleen maar op enkele dringende landbouwproblemen gewezen en een vingervijzing gegeven voor hun oplossing. Zomin als in de commissie voor de Landbouw, zal de SP-fractie hier deze begroting niet goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Roland Gillet.

**M. R. Gillet.** — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, la situation dans laquelle nous sommes tourne au véritable scandale.

La Convention de Washington existe depuis dix ans. Il a fallu attendre 1981 pour que le Parlement par un vote presque unanime adopte le projet de loi portant son approbation. Depuis deux ans, nous attendons la publication des arrêtés royaux d'exécution.

Pendant ce temps le trafic d'animaux protégés continue de plus belle et la Belgique en reste la plaque tournante. Nous sommes dénoncés pour cela dans la plupart des pays qui nous entourent où les protecteurs de la nature se révoltent de voir des animaux protégés faire l'objet de commerce en Belgique et être importés chez eux en fraude.

Les importations d'animaux exotiques dans des conditions inadmissibles continuent et le ministre des Affaires économiques répond qu'il ne peut qu'appliquer la loi tant que le gouvernement n'aura pas publié les arrêtés d'exécution de la Convention.

Faut-il s'étonner de la réaction populaire, que je ne partage pas d'ailleurs, qui impute à des intérêts personnels ou à de hautes protections l'impunité dont jouissent encore les trafiquants?

Voilà près d'un an, à une émission télévisée, à laquelle je participais, un des principaux trafiquants s'est vanté de pouvoir continuer ses activités en dépit du vote, par le Parlement, du projet de loi ratifiant la Convention.

Mes chers collègues, s'il en est parmi vous qui ont eu l'occasion de voir cette émission à la RTBF, ils ont pu voir comme moi, ce trafiquant, notoirement connu, affirmer qu'il continuait à importer des animaux protégés, malgré la Convention de Washington.

Ce langage est irritant et inadmissible. Personne ne comprend pourquoi ce trafiquant, comme tous les autres d'ailleurs, continue à bénéficier d'une totale impunité. Le ministre des Affaires économiques délivre des licences d'importation, alors que la Convention de Washington est normalement d'application. Cela continuera tant que les arrêtés d'exécution ne seront pas pris.

Je vous ai interrogé, monsieur le secrétaire d'Etat, à plusieurs reprises, durant ces deux années. Vous m'avez répondu chaque fois que les arrêtés étaient prêts et qu'ils allaient être publiés. Il n'y avait plus qu'à attendre la signature d'autres ministres, ou bien l'approbation du Conseil des ministres ou bien le retour du Conseil d'Etat. Cela fait deux ans maintenant. Il ne faut tout de même pas deux ans pour obtenir l'accord du Conseil des ministres ou le retour de l'avis du Conseil d'Etat!

Voilà plusieurs mois vous m'avez encore répondu que tout était prêt et que toutes les conditions étaient réunies pour publier les arrêtés d'exécution.

Puis-je demander de qui votre département se moque? Du Parlement, donc du Sénat, à qui on refuse l'application d'une loi qu'il a votée?

De l'opinion publique qui réclame depuis dix ans la fin du trafic honteux des animaux protégés?

Des sociétés de protection animale qui n'ont cessé de vous demander de rendre la Convention applicable?

Veut-on donc attendre le 1<sup>er</sup> janvier 1984, date où de toute façon la législation européenne appliquant la Convention aura force de loi en Belgique? Afin de protéger pendant quelques mois encore les intérêts des trafiquants?

Vous reconnaissez que j'ai toujours fait confiance à vos réponses. Je vous ai défendu dans les milieux de protection animale et de protection de la nature, promettant chaque fois que vous alliez agir. Je dois vous dire aujourd'hui que je ne puis plus vous faire cette confiance à moins que vous me disiez, dans votre réponse, la date précise, avant le 30 juin, de la publication au *Moniteur* des arrêtés royaux d'application.

Je dois, dans tous les cas, dénoncer ici ce scandaleux retard et dire que, par votre faute ou par celle de votre département, des milliers d'animaux protégés continuent à faire l'objet d'un honteux trafic dans des conditions de transport épouvantable. Je dois dire aussi que nous ne devons pas être fiers d'être considérés par tous les amis de la nature comme ceux qui, les derniers en Europe, autorisent ce trafic et permettent ainsi l'importation frauduleuse dans les pays voisins.

En effet, il ne s'agit pas seulement des animaux qu'on importe en Belgique; comme nous sommes le seul pays d'Europe à permettre encore ces importations, c'est chez nous que les trafiquants français, allemands et hollandais viennent se procurer, par les frontières «spongieuses» que vous connaissez, les animaux importés par nous. Il leur est interdit de les recevoir dans leurs aéroports puisque leurs pays appliquent la Convention de Washington.

Je trouve que nous nous conduisons, dans ce domaine, d'une manière méprisable et je trouve cela insupportable. J'espère encore trouver dans votre réponse sinon une excuse à tout le moins une explication de l'annonce d'une décision.

**M. le Président.** — La parole est à M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat.

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Je puis vous donner cette explication tout de suite, monsieur Gillet.

Contrairement à ce que vous affirmez, je ne vous ai jamais dit que tout était prêt. A plusieurs reprises, j'ai attiré votre attention sur le fait que ce projet devait parcourir la filière. C'est peut-être dommage, j'en suis bien conscient et je le regrette. J'ai dû demander à mes collègues, les ministres du Budget et de l'Emploi si les avis avaient bien été rendus. Après quoi, bien entendu, j'ai dû demander l'avis du projet au Conseil d'Etat. On me signale que celui-ci aurait rendu son avis à la date du 19 mai dernier.

Il ne m'est cependant pas encore parvenu, en raison de servitudes administratives et de traductions bien connues.

Si la date du 19 mai est exacte, cet avis me parviendra bientôt. Je puis vous assurer que, dès qu'il sera en ma possession, je ferai

adapter le texte et le soumettrai à la signature du chef de l'Etat. Voilà l'état de la question.

**M. R. Gillet.** — Je vous remercie.

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Ce n'est pas un scandale.

**M. R. Gillet.** — Je ne l'ai pas appelé ainsi.

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Ce qui ne l'était pas il y a un mois ou deux ne l'est pas plus maintenant. Le retards administratifs, imposés, en sont la cause. Ceci est indépendant de ma volonté. Rassurez-vous, la solution est pour très bientôt.

**M. R. Gillet.** — Vous savez très bien, monsieur le secrétaire d'Etat, que, abstraction faite de toute opposition politique, j'ai toujours défendu la thèse de votre département. J'ai toujours laissé entendre que vous n'étiez pas responsable. Reconnaissez-le.

Je pratique assez bien le Conseil d'Etat ces derniers temps et je connais donc la manière dont il fait parvenir ses réponses. Pour être techniquement dans les temps, on peut espérer que la communication de l'avis du Conseil d'Etat vous parviendra dans une huitaine de jours et qu'avant le 30 juin, date des vacances parlementaires, les arrêtés seront publiés, de façon à pouvoir appliquer à partir du 1<sup>er</sup> juillet, la Convention de Washington dans le dernier pays d'Europe où elle ne l'était pas encore.

Je prends acte de votre réponse qui me laisse beaucoup d'espoir et vous en remercie.

Je voudrais maintenant parler un instant de la nouvelle loi de protection animale, à laquelle M. Sondag a fait allusion tout à l'heure dans son intervention.

Après bien des vicissitudes nous avons enfin reçu le nouveau projet de loi sur la protection et le bien-être des animaux.

Après avoir rendu hommage aux fonctionnaires délégués par votre département et par celui de la Justice, de même qu'à l'actif, M. Grooten, président du groupe de travail mis sur pied par un de vos prédécesseurs, M. Lavens, en 1977, vous me permettez quand même de dire, sans fausse modestie, mais aussi sans forfanterie, que je fus, en ma qualité de parlementaire, l'auteur de la plupart des conclusions du groupe de travail, conclusions qui aboutirent à ce projet de loi dont le Premier ministre, M. Martens, en le présentant et en oubliant sans doute involontairement son origine, disait que c'était un petit bijou. Je l'ai entendu à la télévision.

J'ai même entendu qu'il s'agissait du «projet de loi Gol». Là, on ne faisait pas que m'oublier, on vous oubliait aussi. Cela m'a d'autant plus surpris que, de son passage chez M. Gol, le projet de loi est revenu amputé de certaines contraintes demandées pourtant par tous les amis des animaux, particulièrement en matière de vivisection.

Nous vîmes même le projet de loi faire l'objet d'une «déclaration» de M. Gol à Mme Brigitte Bardot qui doit aujourd'hui être bien déçue.

**De heer Luyten.** — «Zij danste maar een zomer».

**M. Debussère.** — Cherchez la femme.

**M. R. Gillet.** — Elle a été déçue par l'attitude de M. Gol.

Dois-je vous dire que ceux qui attendaient ce projet avec tant d'impatience sont tout aussi déçus?

Ils espèrent cependant, des contacts qu'ils ont avec vous, une amélioration du projet par voie d'amendements gouvernementaux. Ce serait, dans tous les cas, une bonne chose si on lui rendait son premier aspect, c'est-à-dire celui de l'avant-projet mis au point par vos services et avant son passage au département de la Justice.

Cela dit, il faudra sans doute encore l'amender et ce sera la mission du Parlement et des membres sénatoriaux du groupe parlementaire pour la protection animale.

Il me reste une question à poser à ce sujet. Elle s'adresse certes au ministre, mais aussi au président de notre assemblée et je voudrais demander à M. Basecq, qui préside actuellement, de bien vouloir transmettre cette demande à M. Leemans.

Notre président a, en effet, transmis ce projet à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes. Ceux qui en ont pris



connaissance, se sont bien rendu compte que ce projet ne concernait que par quelques minimes aspects les membres de cette commission, surtout ceux qui s'intéressent aux Classes moyennes. Il est évident que sont beaucoup plus concernés les membres de la commission de la Justice et surtout de celle qui reprend l'Environnement dans ses compétences.

Ne croyez-vous pas que ce serait faire œuvre utile que d'envisager, sinon la création d'une commission spéciale — je sais qu'on ne doit pas en créer à toute occasion — mais à, tout le moins, un examen conjoint par les commissions de l'Agriculture, de la Justice et de celle qui a l'Environnement dans ses attributions ou la création d'un groupe de travail désigné par ces commissions, composé de sénateurs s'intéressant au problème et à même, de ce fait, de consacrer au projet, le temps nécessaire à un examen sérieux et efficace?

Je ne sais pas si ma suggestion s'insère bien dans la discussion du budget de l'Agriculture, mais je ne voyais pas bien à quel autre moment je pouvais demander au Président du Sénat et, aussi, au président de la commission de l'Agriculture, si, dans un souci d'efficacité, ce dernier accepterait qu'au sein de sa commission, un groupe de travail fût créé, qui comprendrait également des personnes directement intéressées comme, par exemple, des membres de la commission qui a l'Environnement dans ses attributions, ainsi que des membres de la commission de la Justice, car des problèmes de droit pénal peuvent se poser?

**M. Sondag.** — Il est prévu que la commission de la Justice donnera son avis en temps opportun et notre commission de l'Agriculture et des Classes moyennes, compétente en la matière, déterminera sa méthode de travail.

**M. R. Gillet.** — Merci, monsieur le président de la commission.

Ce qui m'intéresse, c'est la rapidité et l'efficacité. Il y aura dans doute beaucoup d'amendements, notamment gouvernementaux, mais il est temps que ce projet soit examiné et voté. Il ne pourra certainement pas l'être avant les vacances parlementaires; soyons réalistes. Je souhaite toutefois qu'à la rentrée parlementaire, il figure en tête de l'ordre du jour d'une réunion de la ou des commissions compétentes. (*Applaudissements sur les bancs du F.D.F.*)

**M. le Président.** — Votre question sera soumise pour décision à la commission du Travail parlementaire, monsieur Gillet.

**M. R. Gillet.** — Merci, monsieur le Président.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van den Broeck.

**De heer Van den Broeck.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, mijn betoog zal eerder kort zijn. Trouwens, sommige vorige sprekers hebben reeds allusie gemaakt op de punten die ik hier wil behandelen.

Naar aanleiding van de begroting van Landbouw van 1983, kunnen we in het verslag, uitgebracht door de heer Van Nevel, lezen dat de eerste ramingen betreffende de bedrijfsresultaten 1982, erop wijzen dat de gunstige ontwikkeling van de landbouwconomie, die trouwens werd vooropgesteld bij het begin van deze legislatuur bestendigd en zelfs versterkt is. Zo is het bijvoorbeeld, verheugend te kunnen vaststellen dat in 1982 het globale ondernemersinkomen gevoelig zal toenemen, terwijl ook het ondernemingsinkomen per tewerkgestelde zelfstandige voorlopig op een toename met 17 pct. zou kunnen worden geraamd.

Nochtans mag niet worden vergeten dat de landbouwersstand in het verleden sterk geïsoleerd is geweest en daardoor, zowel op nationaal als op EEG-vlak, te weinig aan zijn trekken is gekomen. Vandaar trouwens dat ondanks de gunstige evolutie, die zich nu blijkbaar voordoet, het verschil tussen het gemiddeld inkomen van de landbouwer en dat van de andere bevolkingsklassen, nog steeds groot blijft en zich momenteel rond de 25 pct. handhaaft. Vandaar ook nog steeds het bestaan van een grote «resem» administratieve verplichtingen en problemen, die maken dat in verband met de toekomst van het jonge boerenbedrijf blijvend vragen zullen rijzen.

Op nationaal vlak volstaat het hierbij te denken aan de pachtwet. Reeds twee jaar zijn hieromtrent allerlei wetsvoorstellen tot herziening ingediend. Dit bewijst op zichzelf hoe belangrijk het probleem in alle politieke kringen wordt beschouwd. Nochtans blijft het bij deze voorstellen. Ik meen dan ook dat het de allerhoogste tijd is geworden dat dit probleem wordt afgehandeld op een manier die een gezond evenwicht tussen de gebruiker en de eigenaar waarborgt en die bijgevolg elke verkapt vorm van nationalisatie weert.

Een ander probleem, mijnheer de staatssecretaris — ik kan goed begrijpen dat het niet uitsluitend uw probleem is — dat nog steeds actueel blijft, is de aanpassing van de wet op de ruilverkaveling.

Hoewel een verbetering is ingetreden ten voordele van de betrokkenen bij de ruilverkaveling, toch zijn we nog ver van een ideale situatie, waarbij bijvoorbeeld, de kosten globaal door de Staat zouden worden gedragen. Deze eis werd in het verleden, terecht, door landbouwerskringen verdedigd, omdat de ruilverkavelingsprojecten meer en meer beïnvloed worden door staatsinitiatieven en door de voor de landbouw bijkomende lasten tot landinrichting. Het feit dat heel wat ruilverkavelingsprojecten zonder protest werden afgewerkt, bewijst dat de landbouwbevolking op vele plaatsen het nut van deze initiatieven en de gedane investeringen blijft inzien, en dat bijgevolg deze projecten toch degelijk hebben bijgedragen tot een meer rationele landbouwinrichting.

Deze situatie is intussen achterhaald. Zo weten wij dat op andere plaatsen, zoals in het Waasland — het is tot in den treure herhaald — sterk en haast unaniem verzet tegen het initiatief tot ruilverkaveling is gezeten en dat er zelfs een procedure bij de Raad van State werd ingeleid. Dit wijst erop dat op bepaalde plaatsen om welbepaalde landbouwkundige redenen, de betrokken landbouwers, de ruilverkaveling totaal overbodig achten. In die gevallen, en telkens wanneer een meerderheid van twee derde van de betrokkenen zich tegen de gedwongen ruilverkaveling van hun gronden verzet, vragen wij uitdrukkelijk dat niet nutteloos staatsgeld worden vergooid en dat de genomen initiatieven worden staatsgelegd.

In het kader van de ruilverkavelingswetgeving kan men trouwens ook de klassering van de landschappen situeren.

Indien er in het verleden een klasse geweest is die bijgedragen heeft tot het behoud van de landschappen, dan zijn het zeker wel de landbouwers. Landrijen die nu intensief uitgebaat worden, mogen om louter recreatieve redenen niet geklasseerd worden.

Het is onaanvaardbaar dat voor dergelijke gronden, omwille van de klassering, aan de bedrijven zelf allerlei beperkingen zouden worden opgelegd, die niet alleen hun produktie, maar zelfs hun toekomst in gevaar brengen. Het is dan ook allerminst overdreven, te eisen dat in het nieuwe ontwerp betreffende de klassering van landschappen hiermee zou worden rekening gehouden en wel in deze zin, dat alleen niet voor land- en tuinbouw in aanmerking komende gebieden mogen worden geklasseerd.

Tenslotte willen wij in het kader van deze korte uiteenzetting nog een delicaat punt aansnijden, meer bepaald in verband met de opvolging in de landbouwsector.

De beschikbare informatie omtrent de opvolgingssituatie in de landbouw leert ons immers dat de motivering van de jongeren om landbouwer of tuinder te worden, van jaar tot jaar vermindert. Lange tijd werd zulks als normaal beschouwd, omdat men dacht dat dit de noodzakelijke sanering van de kleine, onleefbare bedrijven in de hand werkte. Op termijn nochtans, schuilt er het gevaar in, dat onvoldoende opvolgers worden gevonden voor de levensvatbare ondernemingen, zodat de leefbaarheid van de landbouw zelf wordt bedreigd. Het is dus belangrijk de vinger aan de pols te houden en te wijzen op de alarmerende situatie die op dit gebied kan ontstaan. Immers, indien we de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek kunnen geloven, dan zouden er slechts ongeveer 19 pct. van de bedrijven een opvolger hebben, 58 pct. geen en in 23 pct. zou de opvolging nog onzeker zijn. Dit betekent dus dat, zelfs indien in de helft van de bedrijven met onzekere opvolging, de continuïteit verzekerd wordt, toch nog 70 pct. van de ondernemingen zonder opvolger zitten en slechts in 30 pct. ervan aan een voortgezette landbouwactiviteit wordt gedacht.

Hierbij is er een zeer nauwe samenhang te bespeuren tussen deze opvolging en de omvang van het bedrijf. Zo stelt men vast dat de bedrijven met opvolging het sterkst vertegenwoordigd zijn in de grotere klassen. Beneden de 10 ha is in ongeveer 10 pct. van de bedrijven de opvolging verzekerd, maar in de hogere klassen neemt dit aandeel evenwel snel toe. Niettemin wordt zelfs in de grootste klassen nog geen evenwicht bereikt tussen bedrijven en opvolgers.

Het aantal bedrijven zal daardoor ook tijdens de volgende jaren snel blijven afnemen. De zogeheten sanering van de landbouw gaat derhalve ongestoord verder, waarbij het vooral opvalt dat ook grotere bedrijven reeds met ernstige opvolgingstekorten hebben te kampen. Het hoeft dan ook geen verwondering te wekken dat men verwacht dat het totaal aantal bedrijven in de beroepslandbouw in de eerstkomende jaren met 34 pct. zal dalen, zonder dat deze snelle afname op langere termijn wenselijk zal bijdragen tot verbetering van de grootte-structuur van de onderneming.

Het zal dus zeer belangrijk worden om voor de leefbare bedrijven een voldoende aantal opvolgers te behouden. Of dit aantal ook



wordt bereikt, zal onder meer afhangen van de evolutie van de tewerkstellingsmogelijkheden buiten de landbouw, van de binnen de landbouw zelf te verwachten verbetering in het economisch en sociaal klimaat en vooral, mijnheer de staatssecretaris, van de inspanningen die de overheid zal leveren om een aantal hinderpalen weg te nemen die actueel nog rijzen bij de bedrijfsovername.

Ik zou dan ook willen besluiten met het in overweging geven van een reeks maatregelen, die, gezien de slechte toestand waarin de bedrijfsopvolging zich nu bevindt, hoogstnoodzakelijk worden. Zo rijst bijvoorbeeld het probleem van de hoge waarde van gronden, gebouwen, machinepark en veebezetting. Over het algemeen staat dit buiten verhouding tot de overnamecapaciteit van de jonge landbouwer, die nochtans het bedrijf als geheel moet kunnen overnemen om zijn toekomst te verzekeren. Vermits het Landbouwinvesteringsfonds te zeer beperkt is in zijn steunmogelijkheden zou hier de oprichting overwogen kunnen worden van een voor de land- en tuinbouwers geëigend financieel organisme tot steun bij de bedrijfsovername en aankoop van gronden.

Verder moet men vaststellen dat de dimensies van de bedrijfsovername heden ten dage, maken dat het erfrecht op verschillende punten totaal achterhaald is en een zware hypotheek legt op de zekerheid van de bedrijven. Het lijkt daarom imperatief dat het recht tot verdeling, tot inbreng en tot inkorting in natura van de nagelaten land- en tuinbouwgoederen wordt afgeschaft en vervangen door financiële vergoedingen.

Na het overlijden van de erflater, zou de overnemer van land- en tuinbouwbedrijven het recht moeten hebben om de onverdeelde gedurende een overgangsperiode van bijvoorbeeld 5 jaar in stand te houden. Belangrijk is ook dat de waardebepaling van land- en tuinbouwgoederen in deze gevallen dient te gebeuren op datum van de overname, dat, bij overname van bedrijven vrijstel van registratie- of successierechten wordt verleend en dat, zodra de overname van het bedrijf bij notariële akte is vastgelegd, zij onomkeerbaar wordt.

Daarnaast zijn echter ook nog andere maatregelen noodzakelijk. Zo zou de overnemer van een land- of tuinbouwbedrijf, te allen tijde heel het bedrijf moeten kunnen overnemen en dit bij voorkeur op alle andere medegerechtigden. De wetgeving op het uitgesteld loon zou grondig moeten worden herzien en aan de overnemer van een land- of tuinbouwbedrijf dient een nieuwe pachttermijn te worden toegestaan over al de gepachte goederen.

Ziedaar, een greep uit een hele reeks maatregelen die het moeilijk zouden moeten maken, de opvolgingsproblematiek uit het slop te halen. Vermits ik ervan overtuigd ben, mijnheer de staatssecretaris, dat u zich ervan bewust bent, dat een landbouwpolitiek slechts zin heeft zolang de continuïteit in deze sector is verzekerd, durf ik erop te vertrouwen dat uw beleid in het komende jaar ook deze punten zeer specifiek zal behandelen. Zo zal op een zeer accurate manier worden vermeden dat een sector, die toch nog altijd een vrij belangrijke en positieve impact heeft op de globale handelsbalans, op een spijtige manier naar het verleden zou worden gewezen.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, namens mijn fractie wil ik tenslotte het vertrouwen uitdrukken in het uitgestippelde landbouwbeleid van de regering. De PVV zal derhalve de begroting van Landbouw voor 1983 goedkeuren. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

**M. le Président.** — La parole est à M. Eicher.

**M. Eicher.** — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, permettez-moi d'attirer votre attention sur quelques problèmes bien particuliers et de poser quelques questions auxquelles je souhaiterais obtenir des réponses précises.

Le premier problème que je voudrais soulever est relatif aux comités pour la qualité du lait. Ces comités sont des ASBL chargées d'arbitrer les différends entre producteurs et laiteries. Ils étaient financés par le budget du ministère de l'Agriculture. Ce poste a été supprimé et les deux prochaines années, ils seront financés par le prélèvement de coresponsabilité, c'est-à-dire qu'ils seront à charge des producteurs. D'autre part, il semble que cette solution soit transitoire et que d'ici à deux ans, il faudra trouver un mode de financement direct, c'est-à-dire vraisemblablement une taxe supplémentaire imposée aux producteurs. Qu'en dites-vous?

J'en viens à la situation climatique.

Dans les circonstances actuelles les producteurs de lait et les éleveurs de bovins rencontrent beaucoup de difficultés d'approvisionnement en

aliments. Monsieur le ministre peut-il demander aux Communautés européennes une dérogation à la perception de la taxe de coresponsabilité?

De nombreuses mesures ont été prises pour favoriser les économies d'énergie, près d'un milliard de francs pour les différents secteurs: agriculture, horticulture et pêche. Quels ont été les montants totaux liquidés en 1982? Quels ont été les montants liquidés dans la Région wallonne et, plus particulièrement, dans la région de langue allemande? L'annexe II ne donne que l'agriculture; il manque l'horticulture et la pêche.

En ce qui concerne le programme de développement intégré, il semblerait qu'il soit actuellement en retard au niveau de la Région wallonne, parce que la loi budgétaire de 1983 n'a pas permis à la Région d'avoir accès au Feoga, comme peuvent le faire les ministères nationaux et les communautés. Quand cet oubli sera-t-il réparé et quand sera-t-il notifié officiellement au comité de concertation gouvernement-exécutifs?

Quand la Région pourra-t-elle avoir accès au Feoga au même titre que les autres pouvoirs?

Il semble qu'il existe un déséquilibre linguistique important au niveau du cadre de l'ONDAH.

Pouvez-vous me préciser, par rôle linguistique, les néerlandophones, les francophones et les germanophones et, par niveau, le nombre de fonctionnaires en service?

Quelles sont les dépenses de la section garantie du Feoga ventilées en fonction des produits et selon le siège d'exploitation des bénéficiaires en Régions flamande, wallonne et bruxelloise? *(Applaudissements sur divers bancs.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Tyberghien.

**Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, in dit debat moet zeker de stem van de visserij weerklinken en daarom neem ik hier het woord. De Vlaamse zeevisserij kreeg de jongste weken heel wat belangstelling, zowel op verschillende TV-stations, als in de radio en de pers. Maar ook ter plaatse aan onze kust waren er heel wat hoge bezoekers. De visserij is voor velen een zeer sympathieke sector geworden. Als men naar het beleid kijkt moet men erkennen dat men er in de meeste landen niet in slaagt te presteren wat in ons land wel kan. Nochtans is het zeer moeilijk een overzicht te krijgen van de totale inspanningen die door de overheid worden geleverd voor de zeevisserij, omdat deze over verschillende begrotingen gespreid liggen. Naast de begroting van Landbouw moeten wij ook de begrotingen van Verkeerswezen en Openbare Werken ontleden. Opvallend hierbij is de goede samenwerking en goede ingesteldheid in de verschillende ministeries waaronder de zeevisserij ressorteert. In de begroting van Landbouw gaat het over een goede 9 miljoen, als ik goed geteld heb. Dit bedrag omvat reisbiljetten, terugbetalingen voor de zeevisserij, aankoop van speciaal materiaal en technische kosten, premies voor het houden van een boekhouding, toelagen tot het oplossen van het bemanningsprobleem. Ik denk hierbij aan het Fonds van de Scheepjongens dat beslag legt op het grootste deel van de begroting, namelijk op bijna 8 miljoen. Ik ben daar bij een vorige bespreking uitvoerig op ingegaan. Thans stel ik vast dat aan dit fonds een kleine vermeerdering van 300 000 frank werd toegekend. Graag vernam ik wat het opzet is van deze verhoging. Negen miljoen is maar een klein bedrag in het geheel van de begroting, doch zeer belangrijk voor de mensen die door de visserij hun brood verdienen. De visserijmogelijkheden verminderen aanhoudend. Er zijn niet alleen de vangbeperkingen opgelegd binnen het raam van het gemeenschappelijk visserijbeleid en de verloren gegane gebieden tengevolge van het instellen van de 200-mijlszone in vreemde wateren. Bovendien zijn er zoveel verplichtingen, gebods- en verbodsbepalingen die moeten worden gerespecteerd als gevolg van het gebruik van de zee door andere belangengroepen zoals de koopvaardij, de olie- en gaswinningsmaatschappijen en alle andere ondernemingen die zich bezighouden met het exploiteren van de zee. Daardoor komt het bestaan in het gedrang van mensen die van oudsher hun brood verdienen op zee, de eerste gebruikers van de zee: de vissers. Het overzicht van de economische toestand in de zeevisserij dat door het ministerie van Landbouw wordt gepubliceerd, verschijnt spijtig genoeg altijd zeer laattijdig. De laatste gegevens dateren van december 1982 en slaan op de toestand in 1981. Dit overzicht wijst gelukkig wel op een stabiliteit, zowel wat het aantal schepen betreft als het aantal bemanningsleden. Ook het aanmonstren van de

leerjongens was volgens dit overzicht goed. De vangst blijft rond de 45 000 ton. De exploitatiekosten wegen zwaar en stijgen enorm door de kostprijs van de gasoil. Van iedere frank die onze vis oplevert, gaat 0,40 frank naar brandstof. Voor de oliecrisis was het maar 0,08 frank. Momenteel stijgt de brandstofprijs niet meer en de visprijzen zijn behoorlijker geworden. Toch blijven de verhoudingen nog altijd scheefgetrokken en de brandstofprijs zou veel moeten verlagen, terwijl de visprijzen gevoelig moeten verhogen, om tot de gezonde verhouding van vroeger te komen. Daarom moet naar een blijvende oplossing voor de zeevisserijsector worden gestreefd. Een speciale lagere prijs voor gasolie voor vissersvaartuigen zou werkelijk een lichtpunt betekenen. Ziet de minister mogelijkheden om dit te realiseren? Of is er een ander voorstel dat hier een blijvende verlichting zou kunnen brengen?

U begrijpt zeker, mijnheer de minister, dat de zeevisserij niet kan worden vergeleken met de land- en tuinbouwsector, waar technische ingrepen kunnen gebeuren om brandstof te recupereren of om minder te verbruiken.

Een vissersvaartuig moet naar een geografisch bepaalde visplaats die niet dichterbij kan worden gebracht, in een zo vlug mogelijke tijd. Dit is een kwestie van rendement. Wanneer er geen revolutionaire motor of iets anders wordt uitgevonden blijft het probleem van de kostprijs van de brandstof.

Er blijft ook een groot vraagteken inzake de energiebesparende investeringen van het koninklijk besluit van 10 juni 1982. Deze staatsoelag van 0 tot 33 pct. zou ten einde lopen per 31 december 1983. Mijnheer de minister, u waart mij voor. Ik wilde pleiten voor een verlenging van deze maatregel. U hebt daarstraks in uw inleiding gezegd dat u de moeilijkheden ook inziet en dat men tot het einde van het jaar 1985 van deze maatregel kan blijven profiteren. Daarvoor danken wij u oprecht.

Wij denken ook aan de moderniseringspremie volgens het koninklijk besluit van 1 maart 1958 en voor het laatst gewijzigd door het koninklijk besluit van 22 juli 1975.

Er was tot nog toe circa 2 miljoen uitgetrokken. Als men de kostprijs van een schip in acht neemt, is dit een zeer klein bedrag. Het is een zeer goede regeling want het spoort de mensen ertoe aan hun schip te moderniseren en dus het rendement te verhogen.

Hoeveel aanvragen waren er in 1982? Is deze 2 miljoen opgebruikt? Kan er een verhoging worden overwogen? Een verdubbeling, dus 4 miljoen, is nog niet zo veel, en zou meer kansen creëren.

Naast de brandstofprijs en brandstofproblematiek, de energiebesparende investeringen en de moderniseringspremie, wil ik het nog even hebben over het Belgisch aandeel in de TAC of toegelaten vangsten. In het EEG-visserijbeleid worden de TAC per vissoort bepaald. Wij herinneren ons de zeer moeilijke besprekingen. Onder de Lid-Staten wordt de TAC dan verdeeld in quota. Die verdeling gebeurt op procentuele basis, en zo werd het aandeel van België bepaald op 2,6 pct. Op dat moment was dat een tamelijk goede regeling.

Hier zullen zeker nog meer onderhandelingen plaatshebben, want ook onze buurlanden zijn er niet zo gelukkig mee. De quota worden het dreigend beest genoemd dat over alle vissers hangt.

Ook wij zijn er heilig van overtuigd dat ons quotum niet groot genoeg is. Dit is een reden te meer om tegen de bron van dit kwaad te reageren, namelijk de TAC en de quotaregeling als pijler en beheersmaatregel waarop het hele beleid steunt.

Onze vraag is dan ook, voor ons land geen procent toe te kennen, maar wel wat wij nodig hebben om de vloot renderend te houden. Ook daarop had u het in uw inleiding.

Deze vraag is verantwoord omdat in EEG-kringen indertijd werd aanvaard dat de Belgische visserij niet verder meer achteruit mag gaan om de vloot en de aanverwante bedrijven niet in het gedrang te brengen. Daarom moeten de quota van die aard zijn dat zij deze vloot renderend kunnen houden.

Bovendien gaat het hier over te verwaarlozen hoeveelheden. Of ons aandeel nu 2,06 of 2,08 pct. is, betekent dit weinig in vergelijking met het aandeel van andere landen.

De minister kent deze wens reeds lang. Het zou ons blij maken als hij ons zeggen dat dit ook zijn visie en zijn streven zal zijn bij komende besprekingen. Wij weten dat hij geen kans onbenut laat om ook op Europees vlak de belangen van de visserij naar best vermogen te verdedigen.

Mijnheer de minister, acht u het haalbaar een Europees conserveringsbeleid op basis van technische maatregelen te bepleiten veeleer dan op basis van een TAC en quotaregeling? Tot daar, mijnheer de minister, de meest dringende problemen.

Wat spijts dit alles opvalt, ondanks de aanzienlijke verhoging van de kosten en het moeilijk algemeen economisch klimaat, is dat de visserijsector toch in expansie is. Het ziet ernaar uit dat de bruto besomming in 1982 een stijging zal kennen met meer dan 10 pct. ten opzichte van 1981. Misschien kan de staatssecretaris ons de juiste cijfers reeds mededelen. Dit is wat anders dan een nulgroei en het steekt af tegen het resultaat in tal van andere sectoren van de economie. Wij spreken dus over een gezonde sector. Het is het resultaat van mensen die met grote werkkraft ingaan tegen de problemen en weten dat de zee weer rustig wordt na de storm.

Om deze redenen, mijnheer de staatssecretaris, verdienen zij werkelijk de hulde die u hen heeft betuigd en zijn zij de volle aandacht van ons Parlement waard. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jean Gillet.

M. J. Gillet. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, à l'examen du budget de l'Agriculture, il apparaît très clairement que celui-ci n'est pas en rapport avec les efforts déployés par tous ceux et celles — agriculteurs, agricultrices et aidants — qui œuvrent dans ce secteur, et cette même constatation doit être faite sur le plan économique.

En période de crise, il est bien connu que des secteurs tels que l'agriculture et autres petites et moyennes entreprises, supportent et s'adaptent mieux à de telles situations, ce qui devrait servir de leçon pour tirer les enseignements permettant de mieux résister, d'une part, et d'induire les éléments de relance, d'autre part.

Vous l'avez dit tantôt, nous donnant une leçon d'objectivité dont je vous remercie: 1982, suite à des conditions climatiques très favorables, restera une bonne année, notamment du fait de l'adaptation des prix, sur le plan communautaire, à un niveau dit à deux chiffres qu'on n'avait plus connu depuis longtemps.

Une accalmie après une tempête ne signifie pas pour la cause un ciel serein dans le futur, car le fossé de la disparité reste profond.

Comme mes collègues, je me permets d'attirer votre attention sur le printemps catastrophique que nous venons de connaître et qui, sans préjuger l'avenir, aura certainement des répercussions graves sur les plans régional et communautaire. Nous osons croire que des mesures adéquates seront prises sur le plan fiscal et éventuellement en matière de report de crédits.

Nous pensons que vous pourriez aussi — vous l'avez d'ailleurs déjà fait — demander aux différentes commissions communales de faire rapport, tout en réunissant les organisations agricoles concernées en vue de faire le point et de tenter de trouver une solution.

L'exode rural et la diminution de la population active agricole restent à nos yeux des signes qui ne trompent pas quant à l'attrait d'un secteur sur les plans social et économique.

L'accroissement spectaculaire de la productivité en agriculture, signifie concrètement une diminution importante de la population active et un accroissement des capitaux empruntés, ce qui a pour conséquence de limiter l'accès à la profession et de présenter des charges financières dont les remboursements difficiles se font au détriment du revenu familial; sans parler du foncier dont nous évaluerons le poids par la suite.

Je dois néanmoins attirer votre attention sur le fait que l'exploitation familiale à taille humaine permet à l'Europe occidentale d'être nourrie en quantité et en qualité suffisantes à des prix relativement bas, ce qu'aucun autre modèle économique n'a réalisé jusqu'à présent.

Après ces quelques considérations d'ordre général, je voudrais, car je crois que c'est mon rôle de parlementaire, vous soumettre les problèmes et considérations dont m'entretiennent les agriculteurs en général, et plus particulièrement ceux de la région de Verviers-Spa, c'est-à-dire d'un type d'agriculture herbagère à monospéculation laitière, d'une superficie moyenne de 19 hectares, agriculteurs les plus taxés sur le plan du barème forfaitaire agricole.

Au niveau de la politique européenne, face à la culpabilisation à la production laitière, les réflexions suivantes, très fondées d'ailleurs sont avancées.

Pourquoi la non-globalisation du problème de la politique du corps gras dans la CEE? Monsieur le ministre, chers collègues, savez-vous que nous importons 30 p.c. de nos besoins en corps gras sans droit ni taxe? Je souhaiterais d'ailleurs une réponse précise à ce sujet.

Pourquoi la libre importation, dans la CEE, des protéines végétales, seule cause de nos surplus artificiels, alors que nous

pourrions développer nos cultures de protéagineux? Au contraire, le timide développement de la culture du colza est bloqué par des mesures inadéquates.

Pourquoi l'emprise des multinationales, qui représente moins de 6 p.c. du volume total de la production sur le marché mondial, lieu de rencontre en vérité du dumping des uns et de l'égoïsme des autres, mais où la fixation du niveau des prix est entre les mains des multinationales?

Pourquoi la sous-alimentation des deux tiers de l'humanité?

Pourquoi le sacrifice de l'agriculture, dans bien des cas au profit de la seule politique industrielle, sans jamais vouloir faire un bilan financier des échanges et des sacrifices de chacun?

Pourquoi vendre à vil prix aux Russes des matières qu'ils peuvent très facilement produire eux-mêmes?

Pourquoi une telle tolérance laissée au niveau des producteurs de produits de substitution, tels les margariniers, au plan des contrôles des matières premières, des contrôles de fabrication et du prix très bas des matières premières, importées le plus souvent des pays du tiers monde?

Que pensez-vous, dans cet ordre d'idées, de la fabrication du demi-beurre au plan de la composition et des laits artificiels?

Où en est la liquidation des montants prévus par la CEE dans le cadre de l'aide aux faibles productions laitières?

Comment expliquer — et ceci en guise de réflexion — que, dans nos civilisations sophistiquées, les politiques mises en place constituent de plus en plus des rentes d'échelle au niveau des revenus les plus favorisés, alors qu'une véritable classe marginale des défavorisés prend corps?

En matière de revenus en agriculture, on constate une même distorsion entre les régions agricoles les plus naturellement favorisées et, dans une même région, entre certains types d'exploitations. Nous pensons qu'en agriculture, comme dans les autres secteurs, une sélectivité accrue devra se faire jour; mais notre vieille conception de la justice égalitaire nous permettra-t-elle de franchir ce pas? Car, de plus en plus, nous adoptons des attitudes attentistes de droits acquis et instaurons une justice distributive égalitaire quels que soient les véritables besoins et situations.

J'en arrive aux problèmes fonciers.

Parmi les facteurs de production, la terre reste un élément important, malheureusement limité, donc rare et cher: moins de 9 000 hectares en 1982.

Tous les calculs de rentabilité prennent en compte dans les comptabilités de gestion le fermage fictif ou réellement payé, ce qui ne reflète absolument pas son poids réel au niveau de certaines exploitations ayant dû, contraintes et forcées, acquérir la terre.

Comme nous l'avons déjà souligné à plusieurs reprises, il n'existe pas de solution unique à ce problème. Devrait plutôt être mis en place un éventail de moyens permettant de garantir une sécurité d'exploitation suffisante aux agriculteurs, tout en assurant aux propriétaires des avantages au niveau fiscal, successoral et du fermage.

Des propositions bien précises existent. Pourquoi ne pas les étudier et les concrétiser au niveau législatif? La mise en place d'une société foncière devrait également être envisagée. Des solutions existent, mais il faut la volonté politique d'aboutir.

Dans la lutte contre les maladies, les difficultés rencontrées concernent, en ordre principal, les problèmes se rapportant à l'éradication de la brucellose, dont il subsiste encore trop de foyers. Il faudrait donc accélérer l'abattage des animaux atteints, ce qui doit s'accompagner d'une liquidation plus rapide des primes.

L'Etat devrait montrer l'exemple et ne pas exiger du citoyen ce qu'il est incapable de réaliser lui-même.

Un débat fondamental au niveau de la procédure, avec toutes les parties concernées, doit avoir lieu, en vue d'affiner la méthodologie à suivre lorsqu'on est en présence d'un foyer.

La configuration de certains villages de nos campagnes, même si l'on applique la législation en cours, ne permet pas d'éliminer les foyers infectieux.

Vous le savez, monsieur le ministre, j'ai proposé en commission du Sénat, la vaccination au B19 ou au 45/20 selon les situations, seul moyen de protéger certaines régions. Je n'en veux pour preuve que le marché noir des vaccins, qui s'installe.

Je voudrais ouvrir ici une petite parenthèse. Au plan de la lutte contre la brucellose et au niveau de ma commune, vous avez permis de prendre des décisions très importantes.

A l'initiative d'une équipe d'agriculteurs et de responsables agricoles, conscients et dynamiques, et en collaboration, il faut le souligner, avec votre département, les services vétérinaires et le laboratoire de dépistage des maladies de Loncin, a été mis en place un plan de lutte générale intégrée qui devrait, à mon avis, réussir.

J'ai eu le courage de prendre les décisions qui s'imposaient et d'obliger ceux qui ne la respectaient pas à se conformer à la loi.

A l'heure actuelle, toute bête atteinte de brucellose est rentrée, les autres étant séparées des prairies dangereuses par des clôtures. Le respect des mesures s'avère donc complet. La preuve de leur utilité sera faite pour l'ensemble du pays si nous réussissons. Je vous remercie de l'avoir permis grâce à la collaboration qui s'est instaurée entre vos services et les agriculteurs.

Dans les foyers donc, nous proposons une vaccination raisonnée en vue de procéder à un diagnostic précoce de la maladie et à un blocage de son extension.

Devant l'échec de la lutte dans des régions à forte concentration de bétail, nous proposons de renforcer les contrôles préventifs et sur le commerce dans ces zones tout en comblant certaines lacunes au niveau des laboratoires de dépistage.

Sur le plan de la leucose, il subsiste des points d'ombre à éclaircir absolument, en ce qui concerne notamment les délais d'épuration et la procédure d'arbitrage à adopter lorsqu'il y a une contestation sur le montant de la valeur des animaux. Pourrait-on savoir à partir de quel moment une étable ayant éliminé les animaux atteints devient officiellement indemne?

Au niveau de la pratique de la médecine vétérinaire, il est impérieux de laisser les médicaments à la disposition des vétérinaires. Toute pratique contraire est de l'irréalisme pur et simple et, de surcroît d'un coût élevé pour l'agriculteur.

Monsieur le ministre, lorsqu'un agriculteur à l'instar des marins anglais sur l'île de Malte, contracte la brucellose, celle-ci est-elle considérée comme maladie professionnelle?

En ce qui concerne la qualité du lait, le budget confirme la décision prise l'année dernière de supprimer l'aide du département central aux laboratoires provinciaux de détermination de la qualité des laits, ce qui, à nos yeux, a toujours constitué une mesure inopportune. Les contrôles étant les seuls payeurs, deviennent donc les contrôleurs, ce qui signifie pour le département un « droit de non-regard ».

Pourrions-nous connaître les raisons et les motivations de la nouvelle augmentation des pénalisations financières entre les différentes catégories et qui sont les auteurs de ces mesures?

Des contrepropositions ont été formulées par la région herbagère. Quelle suite comptez-vous y donner?

Au plan fiscal, il faudrait clarifier, dès le départ, le mode de taxation de certaines primes et subsides.

Nous prenons pour exemple, les aides accordées pour la construction des silos-fosses et la prime d'aide aux investissements en région défavorisée, où il s'agit d'une bonification d'intérêt capitalisé. Les fonctionnaires du fisc veulent taxer le tout en un seul exercice, car ils assimilent ce cas à une subvention d'intérêt simple. Que de temps généralement perdu en démarches administratives, en lettres diverses! Il serait temps de prendre conscience que nous subissons une inflation administrative difficile à supporter par celui qui travaille encore, d'autant plus que les citoyens sont très souvent démunis face à toutes ces institutions qui ne leur fournissent, très souvent, que des réponses laconiques — quand ils en reçoivent — manquant, le plus souvent d'explications.

Chers collègues, nous devons être attentifs à cet aspect du mode de fonctionnement de nos institutions et de la relation avec le citoyen.

Monsieur le ministre, pourriez-vous nous dire où en est le dossier concernant la légère rectification de la limite Nord-Vesdre de la région défavorisée? Toujours dans cette région, concernant les intempéries de l'été 1980, une analyse, pas trop tâtilonne, des dossiers suscite une certaine inquiétude auprès des agriculteurs de certaines communes dont le travail trop hâtif des membres de la commission agricole avait été irréprochable. D'où vient ce manque de réalisme dans l'analyse des rapports d'expertise?

Dès à présent nous nous permettons d'attirer l'attention de l'honorable ministre sur la vigilance qu'il faudra déployer au plan agricole si la scolarité est prolongée jusqu'à 18 ans pour les fils d'agriculteurs qui suivent un enseignement professionnel. Nous devons absolument dégager une formule permettant un travail à la ferme, tout en laissant aux intéressés la possibilité de suivre un enseignement théorique. Il nous plaît de rappeler une fois encore que, dans le cadre de la formation postscolaire agricole, telle que prévue



par la directive communautaire, les fils d'agriculteurs pouvant quitter l'enseignement de plein exercice à 14 ans sont ignorés jusqu'à 18 ans, et cela au vingtième siècle, car ce genre de formation ne s'applique qu'à de futurs agriculteurs devant avoir 18 ans.

Monsieur le ministre, chers collègues, que présente le budget de l'Agriculture? 5,8 p.c. du budget d'ensemble de la nation, alors que nous représentons encore près de 400 000 unités de travail, compte tenu des emplois induits en amont et en aval.

L'agriculture est et reste un secteur qui a besoin de main-d'œuvre, mais pas dans le contexte des charges salariales actuelles. Nous devrions pouvoir trouver des formules originales.

N'oublions pas non plus deux choses fondamentales: sans l'agriculture, il n'est pas de vie possible et nous aurons un environnement du style des sites industriels désaffectés. Notre vieille Europe n'a plus comme seule ressource renouvelable que son agriculture. Il faudrait y penser en vue de développer nos marchés extérieurs et croire en l'agro-alimentaire.

En guise de conclusion méditative, et sans vouloir sombrer dans la sensiblerie facile, je me permets d'attirer votre attention sur le fait que, pendant ma brève intervention des milliers d'enfants sont morts de par le monde, de malnutrition. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van In.

**De heer Van In.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, gachte collega's, ik zal het uitsluitend hebben over een klein onderdeel van deze begroting, namelijk de Vlaamse zeevisserij. Ik ben zo vrij geweest de begroting op dat vlak te ontleden en heb vastgesteld dat voor het hele visserijbeleid een bedrag van nog geen tien miljoen frank zal worden besteed, dit voor allerlei initiatieven die de zeevisserij moeten ten goede komen.

Ik voeg er eerlijkheidshalve onmiddellijk aan toe dat een aantal maatregelen ten gunste van de visserij in andere begrotingen te vinden zijn, zoals in de begroting van Verkeerswezen, van Economische Zaken en zelfs van Openbare Werken. Ook in de begroting van de Vlaamse regering werd een krediet ingeschreven voor de opleiding tot zeevisser. Maar u moet toegeven, mijnheer de staatssecretaris, dat een bedrag van tien miljoen op de begroting van het pilootdepartement een zeer bescheiden bedrag is. Het is normaal dat wij ons afvragen of niet moet worden overwogen dit bedrag aan te passen. Wanneer wij bijvoorbeeld, zien dat voor de aankoop van gespecialiseerd materieel en voor de technische kosten die daaraan verbonden zijn een bedrag van 100 000 frank wordt toegekend, dan vragen wij ons af in welke mate dit bedrag enig nut kan hebben, wetende dat in deze sector vaak met gesofistikeerde apparatuur moet worden gewerkt. Anderzijds is er een bedrag van 400 000 frank ingeschreven voor premies die moeten leiden tot het verbeteren van de boekhouding. Aan de reders wordt dus gevraagd een duidelijker beeld te geven van het rendement van de visserij aan de hand van een verbeterde boekhouding. Dit is zonder twijfel een lovenswaardige maatregel, maar het betekent meer administratieve rompslomp voor deze toch wel specifieke lieden. Kan deze zaak niet op een andere manier worden aangepakt? We mogen ter zake niet megalomane denken, noch bepaalde directieven aan deze nogal eigengereide personen opleggen. Ik meen dat het in de huidige stand van zaken en in de tijd van de computer mogelijk moet zijn de studie van het rendement van de visserij op een andere manier te doen.

Een andere, minder bescheiden uitgave is bedoeld om een oplossing te geven aan het bemanningsprobleem. Het gaat hier om een bedrag van 8,7 miljoen frank. Zoals ik reeds zegde, is de opleiding tot zeevisser een zaak van de Vlaamse regering, dus een gemeenschapsprobleem. Op het ogenblik zijn aan de kust verschillende visserij scholen actief. Herhaaldelijk werd erop aangedrongen tot een meer rationele benadering van deze opleiding te komen. Hoewel de staatssecretaris niet rechtstreeks bevoegd is om op te treden in deze aangelegenheid, meen ik dat toch op deze plaats mag worden gevraagd of hij van zijn kant geen inspanning kan doen om mee een oplossing te vinden voor dit probleem. De vraag is zeer actueel in verband met de verlenging van de leerplicht. Het is trouwens een element waarmee geen of onvoldoende rekening zou zijn gehouden in het huidige wetsontwerp tot verlenging van de leerplicht wat ook het geval is voor de kinderen van schippers en foorreizigers. Ook deze zaak dient van nabij te worden gevolgd, al was het maar om de nodige coördinatie te verzekeren.

Ik heb reeds gezegd dat in verscheidene begrotingen bedragen terug te vinden zijn die rechtstreeks of onrechtstreeks de visserij ten goede kunnen komen.

Ik wens er de aandacht van de staatssecretaris op te vestigen dat de belangstelling van de vissers voor één of andere haven soms varieert naargelang van hun intenties of de vangstjaren. Bijgevolg moet men bij de planning van infrastructuurwerken met deze soms eigenaardige gedragingen rekening houden. Ik ben dan ook benieuwd in welke mate het «pilootdepartement» een poging zal doen tot betere coördinatie.

Binnen het raam van heel het visserijbeleid is het zonder twijfel nodig een aantal algemene gegevens nog eens op een rijtje te plaatsen.

Het aantal vissersschepen is eigenlijk constant, maar er is wel een duidelijke stijging van het motorvermogen en van de tonnemaat. Zo komen we dan aan het probleem van de modernisering. Dit aspect behoort wel niet tot uw rechtstreekse bevoegdheid, mijnheer de staatssecretaris, maar een vorige spreker heeft al doen opmerken dat hiervoor een krediet van amper 2 miljoen is ingeschreven. Dit bedrag is totaal onvoldoende om een diepgaande modernisering van de vissersvloot te kunnen aanmoedigen. Dit krediet zou ten minste moeten worden verdubbeld, zelfs voor onze eerder bescheiden vissersvloot en zelfs rekening houdend met de mogelijkheid om een beroep te doen op de middelen van de Europese gemeenschap.

Over de opleiding van de bemanningsleden heb ik het al gehad, verwijzend naar de bestaande visserij scholen. Het aantal bemanningsleden van de vissersboten is vrijwel constant en schommelt rond de 900. De vraag rijst of binnen het raam van de bestrijding van de werkloosheid geen inspanning dient te worden gedaan om het aantal bemanningsleden op termijn naar een hoger niveau te brengen, niet alleen kwalitatief maar ook numeriek.

De vangsten laten wel enig optimisme toe. De staatssecretaris heeft er reeds in zijn algemene uiteenzetting op gewezen dat de vangsten niet kunnen beantwoorden aan de vraag, die veel groter is dan wat op het ogenblik in ons land aan allerlei soorten vis wordt aangevoerd. De kwalitatieve verbetering van de vangsten moet dus zeer goed in het oog worden gehouden. Ze houdt ook verband met de prijzen. Ik geef toe dat op het ogenblik de vis duur wordt betaald. Dit is echter een onrechtstreekse manier om de hoogwaardige arbeid van de vissers in zekere zin te doen renderen.

Over de wisselvalligheden inzake de keuze van de aanvoerhavens heb ik het reeds gehad. Ik stel vast dat er op het ogenblik een predominantie is van de haven van Zeebrugge. De vraag mag worden gesteld in welke mate die predominantie zal blijven bestaan wanneer Zeebrugge een totaal andere bestemming zal krijgen dan die van vissershaven. Het is de bekommernis van vissers die Zeebrugge als goed uitgeruste thuishaven hebben die haven te behouden. Ik verwijs naar de begroting van Openbare Werken waarin een aantal belangrijke investeringen zijn aangekondigd. Ik hoop dat die beloften zullen worden waargemaakt en dat men zich niet zal laten afschrikken door andere niet minder belangrijke werken die te Zeebrugge aan de gang zijn.

Dan kom ik, mijnheer de staatssecretaris, tot de hoofdschotel, namelijk de exploitatiekosten. Voor de volledigheid van het verslag citeer ik enkele cijfers. In 1971 kostte de gasolie 8 cent. Op het ogenblik kost de gasolie 40 cent voor de visser. In het jaar 1980 is er een stijging geweest van 39 pct. en in het jaar 1981, van bijna 23 pct. voor de kosten van de gasolie.

Alle pogingen om tot een rationeler verbruik inzake de visserij te komen, zullen hier spaak lopen omdat, anders dan het bijvoorbeeld, voor de land- en tuinbouw het geval is, de verplaatsing die de visser zich moet getroosten om zich naar de visgrond te begeven altijd dezelfde zal zijn. Tenzij men een hoogwaardige en minder energieverlindende motor zou uitvinden, zullen de kosten van investering en van de gasolie in stijgende lijn blijven gaan.

Ik meen dat wij hier met redenen mogen verwachten — en dan kom ik wellicht terecht bij uw collega van Financiën —, dat de inspanningen, die door de vissers worden geleverd om de grootste en de beste vangst in de havens te plaatsen nog altijd een rechtvaardiging is voor de inspanningen om de prijs van de gasolie zo laag mogelijk te houden en om er, in elk geval, voor te zorgen dat onze vissers competitief blijven met hun collega's uit het buitenland.

Een woord nu over het arbeidsinkomen van de vissers. Het is eigenlijk een sociaal probleem. Wij stellen vast dat het alleen die vissers zijn die zijn tewerkgesteld op hoogwaardige vissersschepen die een concurrentieel loon behalen ten opzichte van de arbeiders aan de wal. De vissers die tewerkgesteld zijn op eerder laagwaardige schepen moeten zich tevreden stellen met lonen die beduidend lager liggen dan de lonen die aan de wal worden uitbetaald. Gelukkig zijn 70 pct. van onze vissers actief op schepen van grote tonnenmaat, dus met meer dan 70 bruto register ton.

Ik heb gezinspeeld op de mogelijkheid om via de Europese Gemeenschap tegemoetkomingen te ontvangen voor de nieuwbouw

van onze vloot. De administratieve moeilijkheden en omslachtigheden van deze regeling zijn soms een hinder voor bepaalde kandidaat-initiatiefnemers.

Mijnheer de staatssecretaris, ik hoop dat uw diensten en ook de beroepsverenigingen de betrokkenen hierbij zo goed mogelijk zullen helpen.

Een niet minder belangrijk probleem is dat van de quota. Er is reeds gesteld dat op 25 januari van dit jaar een regeling is tot stand gekomen waardoor voor onze visserij een billijk aandeel in het geheel van het visserijbeleid mogelijk zal zijn.

In het geheel van de toegelaten vangsten, de TAC — het zoveelste letterwoord — is het aandeel van ons land 2,06 pct. Dat getal zegt ons op dit ogenblik zeer weinig, te meer omdat niet zozeer wordt gesteund op de hoeveelheid maar overwegend op de aard en het rendement van wat er kan worden gevangen.

Om onze vissersvloot renderend te houden, werd ons een quotum toegekend dat in vergelijking met de ons omringende landen eerder aan de lage kant ligt. Mijnheer de staatssecretaris, van u als onderhandelaar op het Europese forum verwachten wij dat u, samen met andere visserijminnende landen, er op de eerste plaats zult voor waken dat de kwaliteit, de hoeveelheid en de soort vis die aan wal kan worden gebracht, gevrijwaard blijft.

Tenslotte is door de bijzondere wet op de staatshervorming van 8 augustus 1980 bepaald dat het geheel van de visserijpolitiek blijft behoren tot de zogenaamde unitaire materies. Nochtans, op het gebied van de bevolkingspopulatie kan Vlaanderen zich best meten met landen als Denemarken, Noorwegen of IJsland; nog niet op het gebied van de effectiviteit en de grootte van zijn visserijvloot. Waarom zou deze typische Vlaamse bedrijvigheid niet mogen ressorteren onder de bevoegdheid van de Vlaamse regering, te meer daar nu is gebleken dat zelfs het hoofd van de Vlaamse regering zich gemachtigd en bekwaam acht om op het internationale forum soortgelijke zaken te gaan verdedigen?

Ik betreur dat voor een typisch Vlaamse activiteit de Vlaamse Gemeenschap onbevoegd is om rechtstreeks met haar eigen mandatarissen en de eigen organen op te treden. Ik kondig hierbij een voorstel aan om de wet van 8 augustus 1980 te wijzigen en het visserijbeleid ook als een gewestelijke materie te beschouwen. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Lagae.

**De heer Lagae.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, allerleerst wil ik de rapporteur danken voor zijn uitstekend, zeer goed gestoffeerd en uiterst leerszaam verslag dat onze bespreking op een buitengewone manier vergemakkelijkt.

Ik wil ook de staatssecretaris danken omdat hij hulde heeft gebracht aan onze vissers, land- en tuinbouwers en omdat hij op een bijzondere wijze het probleem van de nefaste weersomstandigheden is tegemoet getreden. Wij nemen met voldoening akte van uw mededeling over de te nemen maatregelen. Over de evolutie van de toestand maken wij ons even grote zorgen als u zelf.

Tenslotte heeft het mij ook genoeg gedaan, dat blijkt uit het verslag, dat de staatssecretaris zeer duidelijk zegt dat hij de begroting wil inschrijven in het geheel van de regeringspolitiek, wat betreft de uitvoer enerzijds en het zuinig en doeltreffend gebruik van de financiële middelen anderzijds. Het ware goed dat alle ministers en alle hoofden van departementen deze weg zouden opgaan.

Er is hier reeds enkele malen gesproken over de gemeenschappelijke landbouwpolitiek en onze verhouding met de Verenigde Staten van Amerika, of andere landen buiten de gemeenschap. Bij de bespreking van de begroting van 1982 hebben wij het nog steeds actuele probleem van onze minder goede betrekkingen met de Verenigde Staten van Amerika op het gebied van de landbouw aangesneden. Zeggen dat dit probleem minder belangrijk geworden is, zou niet juist zijn. De spanningen in de landbouw van de Verenigde Staten van Amerika zijn daarvoor te groot. Men spreekt van één bedrijf op tien dat in zware financiële moeilijkheden is wegens de ernstige daling van het inkomen. Men spreekt over recordoverschotten op de landbouwmarkten, onder meer wegens de daling van de uitvoer en de vrij hoge koers van de dollar. Het gevolg is dat men ook bij de meest overtuigde aanhangers van de vrije markteconomie, in het Mekka van de vrijhandel, en in het land dat geacht wordt de meest efficiënte landbouw te hebben, namelijk de Verenigde Staten van Amerika, invoerbeperkingen en prijsondersteuning heeft ingevoerd, zodat daar per kop de steun niet lager is dan in de Europese Gemeenschap.

Het feit dat de Europese Gemeenschap de grootste invoerder blijft van landbouwprodukten uit de Verenigde Staten en elders, belet natuurlijk niet dat de gemeenschappelijke landbouwpolitiek aangevallen wordt door de Verenigde Staten, hoewel ernstig overleg en samenwerking een veel beter resultaat zou geven dan de polemiek en de afdreiging van de jonste maanden.

Het volstaat dat men zich rekenschap geeft van de snelle aangroei van de wereldbevolking enerzijds en van de trage aangroei van de voedselproductie anderzijds, om te weten dat het echte probleem niet is, op welke wijze de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten mekaar afzetmarkten kunnen afnemen, maar veeleer hoe de landbouw solidair in het noordelijk halfrond en solidair met de landbouw over de hele wereld het voedselprobleem zal tegemoet treden, niet alleen bij de koopkrachtige, maar ook bij de niet-koopkrachtige landen.

Ik wil nog enkele woorden zeggen over de prijsvorming in de Europese Gemeenschap.

Is men moeilijk tot een besluit gekomen over de landbouwprizen voor 1983-1984, meer wegens de moeilijkheden met de muntdispariteit dan wegens het juiste prijsniveau, dan lijkt men toch in ruime mate akkoord over een aantal punten.

Eens te meer komt de beslissing veel te laat, omdat de landbouw zich niet meer kan richten naar de voorgestelde prijsmaatregelen. Deze hebben onder meer als doel een richtsnoer te zijn voor de landbouwproducenten. De beslissing komt ook te laat, omdat opnieuw zes à zeven weken verlopen zijn van de nieuwe prijscampagne, wat een inkomensverlies meebrengt dat niet te onderschatten is. Eens te meer werden de prijsmaatregelen geblokkeerd door allerlei twistpunten die strikt genomen met het dossier geen uitstaans hebben of die van louter nationaal of zelfs lokaal politiek belang zijn, zoals de verkiezingen in bepaalde Lid-Staten.

Er werd eveneens een opvallende gematigdheid aan de dag gelegd, dit niettegenstaande de stijging van de voornaamste produktiefactoren, het gevaar voor de tewerkstelling en de achterstand in het landbouwincome per hoofd. Deze gematigdheid is blijkbaar gesteund op de algemene crisistoestand, met de financiële gevolgen van dien. Bovendien heeft men ook een belangrijke inspanning willen leveren om het effect van de monetaire compenserende bedragen teniet te doen.

Ik wil de bijzondere aandacht vestigen op deze opvallende gematigdheid. Ik heb alle sprekers van vandaag beluisterd en ik geloof dat wij allen hierover akkoord kunnen gaan. De uiterst bescheiden prijsverhoging van de melk bijvoorbeeld, wijst erop dat wij een zeer belangrijke inspanning doen om tegemoet te komen aan de problemen binnen en buiten onze grenzen. In dit verband, mijnheer de rapporteur, zou het goed zijn bij een volgende gelegenheid de prijzen van de landbouwprodukten in de hele wereld te vermelden. Daaruit zou blijken dat het niet waar is wat verleden week van gezaghebbende zijde werd geschreven, namelijk dat de prijzen in de Europese Gemeenschap worden afgestemd op het minst efficiënte landbouwwand. Met alle respect voor de man die dit heeft geschreven, wil ik hertegen toch krachtig protesteren.

Bij deze gelegenheid heeft men opnieuw gewezen op de omvang van de geldmiddelen verbonden aan de gemeenschappelijke landbouwpolitiek. Het is goed hierbij even stil te staan. Deze kritiek wordt immers telkens opnieuw gehoord zonder dat men het antwoord erop een kans geeft en zonder een alternatief voor te stellen.

*De heer Bascour, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

In België heeft men meer dan één taal en soms heb ik de indruk dat degenen die een stelling verdedigen, nooit het antwoord van de anderen lezen, en omgekeerd.

Men klaagt erover dat de landbouw zo'n belangrijke plaats inneemt in het budget van de Gemeenschap. Het ligt toch voor de hand dat, indien de Gemeenschap geen andere gemeenschappelijke politiek ontwikkelt, er ook geen andere uitgaven zijn. Het verdrag van Rome voorziet ook in de opbouw van een gemeenschappelijke vervoerpolitiek. Indien men geen gemeenschappelijke vervoerpolitiek uitwerkt, zullen er echter ook geen gemeenschappelijke uitgaven in dit verband zijn en moet men bijgevolg niet klagen over het feit dat de landbouw zo'n grote rol speelt. Men had niet de landbouw en het vervoer, maar wel de sociale politiek gemeenschappelijk kunnen ontwikkelen. In dat geval zou dan het leeuwendeel van de gemeenschappelijke uitgaven naar de sociale politiek zijn gegaan. Dat is een politieke beslissing die men heeft gewild. In die

landbouwwitgaven vindt men uitgaven wegens de invoer uit Nieuw-Zeeland, vindt men ook uitgaven voor suiker uit de ACP-landen. Men moet nu de gevolgen dragen van die beslissingen en daar geen bezwaar tegen maken.

Verder bevatten deze uitgaven politieke compensatiebedragen voor produkten van Zuid-Europa — ook hier moet men weer eens de gevolgen dragen van de beslissing die men heeft genomen — en uitgaven voor voedselhulp — ik hoop dat men daar geen bezwaar tegen heeft — en dan vooral de uitgaven die niet zouden bestaan indien er geen monetair compenserende bedragen zouden zijn, die het gevolg zijn van de muntschommelingen. Neemt men al deze uitgaven weg, dan is het bedrag reeds tot veel rustiger proporties teruggebracht, rekening houdend met de belangrijke heffingen op ingevoerde landbouwprodukten.

Bij het beoordelen van de bedragen, moeten wij ook rekening houden met de inflatie in onze munt en met de schommelingen van de dollar die mede het niveau bepaalt van de wereldmarktprijzen.

Verder moet men ook voldoende rekening houden met het feit dat de producenten ook een belangrijk deel dragen van de lasten verbonden aan de landbouwpolitiek. Ik denk bijvoorbeeld, aan de medeverantwoordelijkheidsheffingen voor de financiering van de overschotten voor zuivel, granen en suiker, drie van de vier produkten die het voorwerp uitmaken van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek. En het gaat niet meer over kleine bedragen op het ogenblik.

De producenten dragen ook een deel van deze lasten, onder meer door het achterblijven van de verkoopprijzen op de stijging van de produktiekosten en de inflatie. Misschien is het nuttig ook dit even te onderstrepen.

De omvang van de gemeenschapsuitgaven hangt natuurlijk af van de keuze inzake gemeenschappelijke landbouwpolitiek. Bepaalde personen vinden dat de prijzen moeten verminderen om geen overschotten te hebben. Hierbij moet men toch rekening houden met de volgende gegevens.

Ten eerste, wanneer de prijzen dalen, hebben de producenten de neiging om op korte termijn meer te produceren, dus niet minder. Waarom? Omdat zij hun inkomen op peil wensen te houden. Tegenover een lagere prijs stellen zij een grotere produktie. Zij kunnen hun inkomen niet verminderen, omdat zij dit inkomen nodig hebben voor hun levensonderhoud, om de schulden te betalen. Bovendien is dit inkomen reeds te klein.

Ten tweede, het inkomen in de landbouw is reeds merkkelijk lager dan dat van andere beroepsgroepen, zoals blijkt uit het pariteitsverslag. Ingevolge gunstige klimaatsomstandigheden werd de achterstand in 1982 enigszins ingelopen, maar ik vrees ernstig dat we in 1983 reeds een stuk hiervan kwijtspielen.

Ten derde, zoals ook de heer Van den Broeck het heeft gezegd, vermindert het aantal landbouwers ingevolge de huidige prijs- en marktpolitiek. Hoe snel zal de daling gaan als het inkomen nog eens drastisch vermindert?

Ten vierde, meent men dat de prijzen in de EEG te hoog liggen en dat men die zou kunnen laten zakken tot op het peil van de wereldmarkten, dan moet men toch onthouden dat de wereldmarkten overschot- en marginale markten zijn en geen representatieve markten voor de goedgeplaatste producent.

Ten vijfde, meent men dat men het inkomen zou kunnen goedmaken door subsidies, dan vindt men de last weer in de begrotingen zonder dat men zeker is zijn doel te bereiken en ten koste van een gezonde concurrentie en van een gezonde markteconomie. Dan komt men natuurlijk terecht in een systeem waarin men wordt betaald om niet te produceren, en dat is het gevaarlijkst.

Dit alles mag ons natuurlijk niet beletten bestendig bewust te blijven van de noodzaak om alle middelen op de best mogelijke wijze aan te wenden. Dan denk ik niet alleen aan wat de verbruiker betaalt, maar ook aan wat de gemeenschap betaalt. De producent werkt nog altijd zeer hard en leeft karig. Hij levert een grote inspanning, doch ook de nationale overheid moet financieel grote inspanningen doen. Het mag in geen geval gebeuren dat de landbouwproducenten ondanks hun zware investeringen, ondanks hun beproefde beroepskennis en ondanks hun bekende arbeidslust, verplicht zouden worden het bedrijf op te geven wegens de al te lage arbeidsvergoeding. De opvolging is van die aard dat wij daar niet zo ver van af zijn.

Wat zou het gevolg zijn als de landbouwproduktie in onze landen wegvalt?

West-Europa dat door zijn klimaat en zijn goede landbouwgronden in staat is met weinig mensen veel en goedkoop voedsel voort te

brengen, zou deze mogelijkheid verwaarlozen en het voedsel gaan opkopen bij die landen die reeds te weinig hebben en helaas noch het klimaat noch de gronden noch de beroepskennis hebben om zich doelmatig te behelpen; zonder overschotten is geen uitvoer, geen uitwisseling, geen hulp mogelijk.

Mocht u niet overtuigd zijn, geachte collega's, dan kan een jaar zoals 1983 met zijn eindeloze regenperiode (4 droge dagen in een periode van 70 dagen van half maart tot einde mei) u wellicht duidelijk maken dat men in de landbouw uit de aard van de produktie onvermijdelijk te veel of te weinig heeft. Wellicht zullen wij de landbouw dankbaar zijn dat er overschotten en stocks zijn en dat men overschotten kan voortbrengen.

Slotom: zij die denken dat met het liberaliseren van de landbouwproduktie in de EEG de hele wereld lage prijzen zou kunnen genieten, en overvloedige voedselvoorziening, vergissen zich; de produktie van de best geplaatste producenten zou wegvallen, en in de plaats zouden wij sterk schommelende markten hebben met schaarste, kwaliteitsverlies, honger en werkloosheid.

Degenen die artikel 39 van het verdrag van Rome hebben opgesteld wisten dat zeer goed. Als u dat artikel herleest zult u zien dat het een programma inhoudt dat nog altijd actueel is.

Vooraleer over te gaan tot onze eigen nationale problemen, mijnheer de staatssecretaris, wens ik uw aandacht te vestigen op het actueel gesprek over de verdeelsleutel van de bijdragen tot de Europese budgettaire middelen waarop u trouwens zelf deze morgen onze aandacht hebt gevestigd.

Het zou toch niet mogen zijn dat ons land, onder druk van machtige geburen of geopolitieke verhoudingen een onevenredige inleg zou moeten bijdragen. U is voldoende vertrouwd met de Europese problemen om dit gevaar niet te zien.

Op nationaal vlak wens ik een vraag te stellen in verband met de energiebesparende maatregelen.

Met voldoening stellen wij vast dat het departement van Landbouw een bijzondere inspanning doet voor de besparing van de energie in de land- en tuinbouw vooral in de vorm van betere isolatie, gebruik van andere brandstoffen of warmtebronnen of andere productieconcepten.

Concreet wens ik te vragen dat de termijn voor de uitvoering van de werken zou worden verlengd tot na 1 januari 1984 om volgende evidente redenen: de nefaste aanhoudende regens hebben in het werk grote vertraging medegebracht, zodat het hele werkschema moet worden herzien en de dwingende termijn brengt mede dat de installateurs de neiging hebben om de prijzen op te drijven. Het moet u zeker mogelijk zijn op dit punt voldoening te geven zonder de termijn *sine die* te verlengen.

Mag ik ook aandringen opdat een betere concordantie tot stand zou worden gebracht met het ministerie van Economische Zaken waar men uiteraard wel vertrouwd is met de problemen ter zake van de nijverheid doch minder met de reglementering van de landbouw?

In verband met het rundvee wens ik twee punten te behandelen. Vooreerst is er de nieuwe marktorganisatie op grond van de prijzen van het geslacht vee die niet alleen nieuw en ongewoon is maar ongetwijfeld voor onze rundveehouderij gevaren inhoudt inzake interventieregeling. Zou het teveel gevraagd zijn niet alleen dit probleem van zeer dichtbij te volgen maar bovendien in maatregelen te voorzien voor het geval zich moeilijkheden voordoen, hetzij wegens de overgang, hetzij wegens de eigen toestanden in ons land?

Verder werd hier reeds herhaaldelijk aangedrongen op een logische, rationele en efficiënte opstelling inzake selectie vooral voor melkvee en varkens. Ik houd mij hier bij het melkvee: enerzijds moeten wij bijzonder inspanningen doen om betere resultaten te bereiken in de selectie — de huidige cijfers zijn niet wat ze zouden moeten zijn —, anderzijds worden door de rundveehouders en uw medewerkers zeer grote inspanningen gedaan doch het geheel wordt onvoldoende toegespitst in een goed uitgebouwd plan. Maken wij voldoende en doelmatig gebruik van de informatica? Welke zijn de jongste richtlijnen van uw departement met het oog op een meer efficiënte werking ter zake?

Tenslotte mag ik wellicht nog even uitweiden over onze pachtwetgeving. U hebt het probleem deze morgen reeds aangesneden, mijnheer de staatssecretaris. Bepaalde collega's maken zich ongerust over de bedoelingen en de richtingen in de wetsvoorstellen in behandeling in Senaat en Kamer op het ogenblik.

Wat de Senaat betreft: het lijkt een evident belang voor de landbouw dat voor landbouw geschikte gronden niet braak moeten liggen. Verschillende sprekers hebben het reeds gehad over braakliggende terreinen. Het is ook van belang voor de nationale



gemeenschap dat deze gronden opbrengen; nagenoeg elke landbouwer kan zijn inkomen verbeteren als hij over meer grond beschikt. Noteer dat, indien de landbouw de gronden opnieuw in uitbating zou krijgen die de jongste tien jaar aan de landbouw werden onttrokken, zonder dat ze werden gebruikt voor woningbouw, wegenaanleg of industriegebied, dit reeds de moeite waard zou zijn. Men moet niet denken dat dan alles zou zijn volgezaaid en volgeplant. Immers, nog niet de helft van de beschikbare gronden in ons land zijn bezaaid en beplant. Een collega doet terecht opmerken dat men de oorzaken moet opsporen, namelijk dat de eigenaar misschien onvoldoende belang zou hebben bij het verhuren van de gronden. In een uitzonderlijk geval kan dit zo zijn, bijvoorbeeld, als iemand eerst zijn grond verhuurt in een eerste gebruikperiode en hem kort daarop wenst te verkopen; maar dat is ook waar voor vele andere beleggingen en mag toch geen reden zijn om duizenden hectaren grond braak te laten liggen of een pachtstelsel te scheppen dat aan de gebruiker geen veiligheid biedt.

Dat men de vergroting van bepaalde reeds zeer grote bedrijven, ten koste van het familiaal bedrijf, onder controle, dit wil zeggen onder vergunning, wenst te houden ten einde dit meer harmonisch te laten verlopen, kan men moeilijk als abnormaal bestempelen in een land waar de verhuur van woonhuizen toch ook niet in volle vrijheid verloopt.

Hetzelfde geldt voor de bescherming van kleinere familiale bedrijven: niemand verbiedt dat in bepaalde omstandigheden gronden kunnen worden afgenomen ten voordele van andere bedrijven, doch door de vergunning kan men overgangen scheppen die minder kwetsend zijn voor de uitbater.

Over de juiste formulering wordt op dit ogenblik in de bevoegde commissie opnieuw ernstig en bedachtzaam beraadslaagd en het is onze wens dat spoedig een ruim aanvaard akkoord tot stand moge komen.

Wat de Kamer betreft: ook hier komt men tot verbeteringen in de wetgeving zowel in het voordeel van de eigenaar als in het voordeel van de gebruiker. Aldus de opzegmogelijkheid voor kleine bouwpercelen, de verzachting van de pachtbescherming voor bejaarde uitbaters, de aanpassing van maximum pachtprizen voor de gebouwen en gronden in de landbouw, verbetering aan het voorkeurecht voor bouwpercelen enzovoort. Dit zijn zaken die de verhouding tussen eigenaars en pachters in aanzienlijke mate kunnen verbeteren. Men mag evenwel niet verwachten dat wij in België alleen een pachtstelsel zouden kennen dat de kostprijs van de uitgebate grond merkbaar hoger zou brengen dan in de ons omringende landen. Binnen deze grenzen is elk overleg mogelijk en welkom.

Een van de doelstellingen, waarover ook sprake was in het verslag, is de afzet en vooral de uitvoer van onze land- en tuinbouwprodukten. De uitslagen van 1982 zijn bemoedigend. Ze zijn weliswaar nog niet wat wij tien jaar geleden hebben gekend maar er is in ieder geval een gunstige ommekeer die verdient te worden onderstreept. De bevordering van de uitvoer hangt niet enkel af van de staatssecretaris van Europese Zaken en Landbouw. Wij twijfelen niet aan de eminente verdiensten van onze producenten en uitvoerders maar op officieel vlak moeten ook andere ministeriële departementen meewerken, elk op hun domein, bijvoorbeeld de ministeries van Financiën, Buitenlandse Handel, Sociale Zaken, Arbeid en Tewerkstelling.

Mijnheer de staatssecretaris, een vraag. Is het mogelijk dat u bij uw collega's aandringt opdat ze nu, in het seizoen van het zacht fruit, aan hun ambtenaren-controleurs vragen niet elke dag, en soms in pijnlijke omstandigheden, bij de producenten van aardbeien te gaan controleren of wel elke persoon die komt helpen is geregistreerd op het personeelsregister, een individuele rekening heeft en dergelijke zaken meer?

Enele woorden in verband met de bouwvergunningen. Uw departement wordt terecht nog altijd geraadpleegd eer een bouwvergunning in een landbouwzone wordt toegekend. Ik heb een zeer concreet voorstel, namelijk dat wij een beperkte adviescommissie zouden oprichten met als eerste opdracht de dossiers te behandelen in hoger beroep. Zoals u allen weet kan iemand, die geen voldoening krijgt bij beslissing van het college van burgemeester en schepenen, in beroep gaan bij de bestendige deputatie, maar dit beroep dient tot niet veel omdat hetzelfde departement, soms dezelfde ambtenaar, terug advies uitbrengt. De tweede opdracht van deze commissie zou erin bestaan bepaalde randgevallen van dichterbij te bekijken om te zien onder welke waarborgen bepaalde adviezen kunnen worden verstrekt. Nu staan wij voor de toestand dat heel wat ongunstige adviezen worden gegeven enkel omdat de ambtenaar niet zeker is of de aanvrager misschien iets zou gaan doen wat niet helemaal strookt met de reglementering. Juridisch is dit een onding: men kan moeilijk iemand straffen voor iets wat hij nog niet gedaan heeft.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, de landbouwproblemen zijn niet éénvoudig en wat niet éénvoudig is trekt niet gemakkelijk de aandacht van het grote publiek; de landbouw mist ook het prestigieuze van de concentraties zoals deze voorkomen in de nijverheid, de handel en de diensten; de landbouw blijft evenwel essentieel van eerste noodzaak.

Ik hoop dat wij in 1983 deze waarheid niet al te scherp zullen aanvoelen.

Wij zullen uw begroting goedkeuren maar wij rekenen op de volle steun van de regering en van heel de Senaat in deze voor de land- en tuinbouw zeer sombere dagen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Bock.

**M. Bock.** — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, notre collègue, M. Jean Gillet, a exprimé l'opinion de notre groupe quant à la politique générale du département de l'Agriculture.

Permettez-moi toutefois, monsieur le ministre, d'évoquer un point plus particulier. Il concerne le Centre d'économie rurale et, plus précisément, son laboratoire de virologie et son laboratoire d'hormonologie.

A l'origine, ce sont, en fait, les agriculteurs et leurs vétérinaires qui ont voulu cet outil pour lutter surtout contre les affections natales et néonatales du bétail.

Avec l'aide de la province de Luxembourg, une ASBL a été constituée. Elle était présidée par un vétérinaire pratiquant « sur le terrain » et groupait les représentants de la députation, les agriculteurs et des vétérinaires.

Ce laboratoire, dès ses débuts, a été très estimé tant des agriculteurs que des médecins vétérinaires et a enregistré des résultats extrêmement positifs dont je parlerai plus avant. Bref, un outil remarquable sur le plan scientifique, d'où des effets économiques tout aussi considérables et, par-dessus tout, des rapports de confiance entre le laboratoire et ses usagers: les agriculteurs et les vétérinaires.

Depuis sa création, le laboratoire de virologie, dont la localisation géographique permettait essentiellement une intervention dans la province de Luxembourg, a rapidement débordé dans les provinces de Liège et de Namur. Pour 1982, le nombre d'échantillons analysés atteint 4 598, dont 2 788, soit 60 p.c., proviennent de fermes situées en Luxembourg, et 1 810, soit 40 p.c., proviennent des autres provinces.

Un diagnostic sûr et rapide sur échantillons, organes ou autopsies, doit permettre de mettre immédiatement en place tous les moyens de prévention médicale et hygiénique que nécessitent les affections virales.

D'autres activités du laboratoire, comme les examens sérologiques et les analyses de colostrum, se font sur base d'un millier de prestations annuelles, issues pour moitié de la province de Luxembourg et pour moitié des provinces wallonnes.

On peut conclure que le laboratoire de virologie, dont la mission essentielle réside dans la recherche d'affections virales sur pièces pathologiques, permet, grâce à un travail soutenu depuis 1977, d'éviter les affections natales et néo-natales sur les jeunes sujets, ce qui permet d'éviter plus de vingt-cinq mille mortalités par an sur le territoire wallon. Ceci constitue une somme extrêmement importante qui entre dans le revenu de nos exploitations agricoles: 25 000 veaux à 10 000 francs en moyenne représentent 250 millions de francs.

Les moyens dont dispose le laboratoire de virologie sont cependant réduits et sont évalués, pour 1982, à quelque quatre millions et demi de francs de traitements du personnel et deux millions et demi de francs de subventions de fonctionnement.

On peut se poser la question de savoir pourquoi un organisme qui travaille dans toute la Wallonie et qui, par son travail, permet d'éviter annuellement la mort de vingt-cinq mille veaux, ce qui fait gagner environ deux cent cinquante millions de francs, n'est pas agréé par le ministère de l'Agriculture et n'en reçoit pas de subside, alors que son activité est exclusivement orientée vers ce secteur.

Dès lors, monsieur le ministre, votre département ne peut-il agréer ce laboratoire de virologie et intervenir financièrement afin de réduire partiellement la quote-part des agriculteurs, laquelle doit être majorée et ne le serait pas si un subside par échantillon analysé lui était versé?

On pourrait envisager que la quote-part du ministère de l'Agriculture corresponde au montant des quotes-parts des agriculteurs.

Le laboratoire d'hormonologie quant à lui a été créé en 1977 par la province du Luxembourg.

Tout comme le laboratoire de virologie, sa zone d'intervention, au départ, était la province de Luxembourg. Actuellement, il travaille dans toutes les provinces de Belgique et compte même une activité très importante dans le grand-duché de Luxembourg et en France.

La participation des agriculteurs aux frais d'analyses est actuellement fixée à 120 francs.

Le diagnostic précoce de gestion dans le lait ou dans le sang est l'activité essentielle du laboratoire. Par ailleurs, ce laboratoire est également chargé d'effectuer le diagnostic de gestation chez les chevaux. De par cette activité, la Région flamande est très impliquée dans son développement.

Le nombre d'échantillons analysés en 1982, a été pour le sang de jument 461, le sang bovin 1 284, les autres 40, le lait 1 506, les PMS (chevaux) 1 061, ce qui porte le total à plus de 4 000 analyses.

L'activité du laboratoire d'hormonologie évolue de façon extrêmement intéressante, en ce sens que, pratiquement depuis sa création, son chiffre d'activité augmente de 25 p.c. par an.

Toutes les provinces du royaume sont utilisatrices du laboratoire d'hormonologie et en ce qui concerne le diagnostic précoce de gestation chez les chevaux — PMS — les provinces de Liège, Hainaut et Luxembourg sont dépassées par les provinces flamandes, surtout le Limbourg, Anvers et la Flandre orientale.

Dès lors, comme pour le laboratoire de virologie, je me permets d'inviter le ministre à envisager son agrément par le ministre de l'Agriculture et d'autre part, qu'il envisage le subventionnement des activités qui ont une relation très étroite avec l'élevage et la fécondité du cheptel belge.

Voilà, monsieur le ministre, un centre implanté en Luxembourg, qui travaille pour tout le pays, pour les agriculteurs, d'où qu'ils viennent; auquel ils recourent, eux et les praticiens de la médecine vétérinaire, jour après jour, qui, je le rappelle, sur le seul aspect de la mortalité du jeune bétail représente un quart milliard par an aux agriculteurs, qui a surtout leur confiance profonde.

Il mérite aussi la nôtre et je vous serais reconnaissant, monsieur le ministre, de l'aider au mieux de vos possibilités. Là aussi, vous aurez servi la classe agricole, mais aussi l'intérêt de notre pays.

Je vous remercie donc, de faire étudier ce dossier et de lui apporter tous vos soins. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Debussere.

**De heer Debussere.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, bij deze bespreking wil ik mij beperken tot de pluimveehouderij en ik wil heel in het bijzonder de spreekbuis zijn van de legpluimveehouderij. Ik hoef u niet te vertellen, mijnheer de staatssecretaris, in welke bijzonder benarde situatie deze sector terechtgekomen is:

We kennen 18 maanden crisis waarbij de verkoopprijs gemiddeld 25 pct. onder de bruto kostprijs blijft hangen; de bedrijfsuitrusting is grotendeels verouderd en zou door moderne installaties moeten worden vervangen; het bankwezen staat huiverachtig tegenover de pluimveehouderij omdat de kredietwaardigheid volledig verdwenen is na het sterk verlieslatend jaar 1982; de liquiditeit van vele bedrijven is catastrofaal, ook voor de zogenaamde structurele bedrijven, die naar Europees model werden opgericht; kortom, ontreding en vooral onzekerheid vormen de trieste gemoedstoestand van onze bedrijfsmensen. De vitaliteit van de bewuste sector wordt door de crisis, die wij nu meemaken, in de kiem gesmoord.

Tien jaar geleden vervulde België nochtans een toonaangevende rol in de Europese pluimveehouderij en werd zelfs in 1978, amper vijf jaar geleden, bekroond tot grootste exporteur ter wereld. Hoe is het nu, zo snel zo ver gekomen? In de totale kostprijs van een ei is het voer voor ongeveer 70 pct. verantwoordelijk en dus is de graanprijs in de EG een punt dat al onmiddellijk de belangstelling van de hele veredelingssector en heel in het bijzonder van de legpluimveehouderij gaande houdt. Iedereen kent het probleem.

Sinds jaar en dag eisen bepaalde groepen hogere noteringen voor de granen. De legpluimveesector is daar uiteraard hoogst ongelukkig mee omdat deze sector, mede door het feit dat deze graanprijzen op een kunstmatig hoog niveau worden gehouden, al te veel solidariteit heeft betoond. De huidige graanprijzen liggen immers 100 pct. boven de wereldmarktprijzen. Niettemin moet de pluimveesector, ondanks die loodzware handicap, optornen tegen de wereldmarkt. De concurrentie kloof is haast onoverbrugbaar. Vermits de pluimveesec-

tor heffingen betaalt op de granen, zou bij uitvoer van zijn produkten het verschil moeten worden aangepast via de restituties.

De ervaring heeft echter geleerd dat de EG dit principe in de praktijk gedegradeerd heeft tot een wansmakelijke grap. Erger nog: in de zwaarste crisis die we ooit hebben meegemaakt, weigert men zelfs een helpende vinger uit te steken naar de pluimveehouderij. Deze laatste kan onder geen enkel voorbehoud instemmen met de zeer hoge graanprijzen en spreekt de hoop uit dat de veredelingslandbouw, die in Europa goed is voor 60 pct. van de landbouw, zijn stem mag laten horen naast de 10 pct. die de granen vertegenwoordigen.

Een tweede punt dat in 1983 zeker onze aandacht mag gaande houden, is het feit dat binnen de EG-politiek de restituties nogal eens gemakkelijk bekeken worden als een handig middel om de zelfvoorzieningsgraad binnen de Gemeenschap binnen de perken te houden. Dit is een houding die vloekt met de ideeën van het verdrag van Rome dat tenslotte bepaalt dat iedere regio binnen het groene Europa, de kansen moet krijgen om die produktes tot ontwikkeling te brengen die het meest voor de hand liggen.

De wereldhandel heeft Europa indertijd groot gemaakt. De bemoeizucht van de overheid, de wirwar van reglementen en bepalingen betekenen een ernstige rem op de expansiedrang van een sector die in de EG, wanneer men tenminste zorgt voor een gunstig bedrijfsklimaat, tienduizenden nieuwe arbeidsplaatsen kan creëren. Bovendien zouden we dan op wereldvlak beter gewapend zijn om onze voet te zetten naast landen zoals de Verenigde Staten en Brazilië. Maar ook binnen de EG is het niet allemaal «koek en ei».

We keren terug naar de huidige crisis die dan toch binnen de Gemeenschap de sporen draagt van de pluimveepolitiek die de afgelopen jaren in Nederland en Bretagne is gevoerd. Dat een land zich initiatiefrij opstelt, is op zichzelf geen bezwaar. Alleen moet alles binnen de grenzen van de objectieve concurrentie kunnen verlopen en dat is duidelijk niet gebeurd.

Het conjuncturele overschot in de EG, dat zelfs de neiging heeft, een structureel karakter te krijgen, wordt toch in aanzienlijke mate gecreëerd door de ongebreidelde overheidsstimulering in de geciteerde landen.

Zonder ervoor verantwoordelijk te zijn, zijn wij het grootste slachtoffer van deze gang van zaken. Nu ook in deze landen de crisis in de sector pijnlijk wordt ervaren, dreigen onze legpluimveekwekers met een nieuwe discriminatie te worden geconfronteerd, vermits de kans erin zit dat de klagers in Frankrijk en Nederland op een steuntje van hun nationale regering mogen rekenen.

Wie ongebreideld de Europese markt verstoort, zou zelf de gebroken potten moeten lijmen.

Op die manier blijft onze pluimveehouderij het moeilijk hebben, ook al komt deze sector, hoe eigenaardig dit ook is, er soms goed uit. Het is statistisch bewezen dat de pluimveehouderij over de modernste bedrijfsgebouwen beschikt. Maar feitelijk is dit een vaststelling met een dubbele bodem. Aangezien de pluimveehouderij zoals we die nu kennen, een relatief jonge sector is, is het niet meer dan normaal dat onze bedrijfsgebouwen nog jong zijn. Maar in een snel evoluerende sector, zoals de pluimveehouderij, moet precies de technische entourage snel worden vernieuwd, en dit gebeurt momenteel te weinig. 66 pct. van onze gebouwen dateren van vóór 1970. Jaarlijks zouden er in ons land 1 000 000 hennenplaatsen moeten worden vernieuwd, maar in werkelijkheid halen we nauwelijks het cijfer van 250 000. In de mestkippensector is het vernieuwingsbeeld iets minder ongunstig, maar met een gemiddelde van 340 000 per jaar blijven we toch ook daar ver beneden het streefcijfer van 500 000. Met andere woorden, deze sector is zijn eigen investeringen aan het opeten en heeft dus dringend behoefte aan nieuwe, goedkope kredieten om concurrentieel te kunnen blijven.

Mocht dit laatste punt bij voorkeur snel gerealiseerd kunnen worden, dan zijn we ervan overtuigd dat met de gunstiger prijsvooruitzichten voor de tweede helft van 1983 onze pluimveehouderij een nieuwe impuls zou krijgen. Er moet trouwens een eind komen aan de afbraak van een sector die eens een nationale trots was. Het zal daarenboven noodzakelijk zijn dat de negatieve forfaitaire barema's van 1982 zouden mogen worden overgedragen naar het eerst daaropvolgende winstgevendende aanslagjaar, zoniet bestaat de mogelijkheid dat de legpluimveehouders belastingen betalen op een gezamenlijk verlies. Deze uitzonderingsmaatregel werd, voor zover ik weet, reeds toegepast in 1973.

We besluiten dat de legpluimveehouders een marginale groep vormen in de landbouw. Hun inkomen staat bloot aan de grillen van een gemaneuvreerd vraag- en aanbodmechanisme. Het ogenblik is

aangebroken dat de overheid ingrijpt en zorgt dat minstens nog onze eigen behoefte aan eieren door Belgische kippen wordt geproduceerd.

Uit wat ik hier heb aangehaald, blijkt tevens welke controversen er in de landbouw zelf bestaan, al naargelang van de bedrijfsspecialisatie.

Hierbij wil ik toch een persoonlijke bedenking maken, mijnheer de staatssecretaris, die bij sommigen misschien hard zal aankomen, maar die mij ingegeven wordt uit oprechte bezorgdheid voor het verder bestaan van onze boerenstand, waaruit ik gesproken ben en waar ikzelf jaren heb gewerkt. Ik kan niet bij benadering zeggen hoeveel miljarden jaarlijks in de vorm van ik weet niet hoeveel en welke toelagen naar de landbouw afvloeien om in veel gevallen bergen overproductie op te stapelen, en toch is het inkomen van onze landbouwer ondermaats, niettegenstaande het harde en zware werk in familieverband. Dat heb ik u bij de bespreking van de vorige begroting met statistieken aangetoond. Dat is tegen alle logica en alle wetten van de economie in en het is een onnatuurlijke en onhoudbare toestand. Dat blijkt trouwens ieder jaar opnieuw bij de bepaling van de landbouwprijzen op Europees vlak.

Voeg daarbij het merkwaardige feit dat, niettegenstaande bergen gesubsidieerde overschotten van vele land- en tuinbouwproducten, de prijzen van vele producten als een pijl de hoogte inschieten wanneer één bepaalde factor het evenwicht komt storen, zoals bijvoorbeeld de huidige weersomstandigheden. Dit heeft dan als logisch gevolg dat de index der consumptieprijzen evenredig met die prijzen de ruimte kiest en onze hele economie, gewoonlijk blijvend, verstoort.

De verschillende landbouworganisaties, waarvan ik de namen niet wil noemen om er geen enkele te vergeten, die beweren de belangen van de landbouwers te verdedigen, streven er blijkbaar naar deze toestand te bestendigen en zoeken niet naar een alternatief. Hoelang kan dit nog blijven duren? Hoelang zal men nog de nodige miljarden vinden om deze wantoestand te behouden? Ik heb angst, mijnheer de staatssecretaris, voor de toekomst van onze landbouwers, die zich wellicht bij de massa werklozen zullen moeten voegen, zonder echter recht op vergoeding te kunnen genieten, wat in onze zo sociaalvoelende maatschappij ook nog een wraakroepende toestand is. Uzelf, mijnheer de staatssecretaris, en uw ploeg, zijt creatief en bekwaam genoeg, aan deze jammerlijke toestand een einde te maken en een nieuwe, gedurfde visie, op basis van een planeconomie, aan onze landbouw te geven, zodat de nog bestaande landbouwkrachten nog een toekomst hebben. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vanhaverbeke.

**De heer Vanhaverbeke.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, mijn uiteenzetting is als het ware een aanvulling op de onderscheiden algemene en specifieke toespraken van de andere leden van mijn fractie.

Als eerste punt wilde ik aansluiten bij de bedenkingen en het voorstel van de heer Lagae in verband met de bouwaanvragen in de landbouwzones. Het is niet mijn bedoeling hier een inhoudelijke discussie uit te lokken of triestige verhalen te doen over de maandenlange, soms jarenlange procedures van afwerking van bouwaanvragen in landbouwzones. Ik wil alleen het probleem duidelijk maken en uit bekommernis voor het landbouwbelang, aandringen op een praktische aanpak van deze aangelegenheid. De aanvragers zouden toch de kans moeten krijgen om met de bevoegde ambtenaren te spreken en hun vraag te verantwoorden. Uw ambtenaren zouden moeten optreden als raadgevers en niet louter verbieden of bepaalde technische opvattingen opdringen.

De termijnen voor afwerking van bouwaanvragen duren veel te lang. Ik wil niet overdrijven, maar toch overtreft de praktijk soms de verbeelding. Waarom kan dit alles niet praktischer worden georganiseerd? Waarom doet men niet vaker een beroep op de bouwheer en zijn architect, die de bouwaanvraag hebben overwogen en die op de hoogte zijn van de technische details? Waarom wordt hun de kans niet gegeven hierin actief op te treden? Wie eenmaal de beslissing heeft genomen toch te bouwen, wil hiermee geen maanden of jaren wachten. Hij zal gaarne bereid zijn zelf een inspanning te doen, hiervoor de nodige tijd te nemen en de kosten van verplaatsingen te zijnen laste te nemen.

Er zouden ook duidelijker afspraken moeten worden gemaakt aangaande de terminologie die wordt gebruikt in de adviezen die door het departement van Landbouw worden verstrekt aan de diensten van Stedebouw.

Een opschortende weigering betekent bijvoorbeeld voor de aanvragers altijd een ontmoediging, dikwijls een stopzetting. Wanneer daaraan onduidelijke technische voorwaarden worden verbonden, gebeurt het in de praktijk dat de aanvrager eenvoudigweg afziet van zijn voornemen of van de investering, omdat hij ervan overtuigd is dat het zonder meer om een weigering gaat. Er dient ook een duidelijke afspraak gemaakt te worden tussen de diensten voor ordening van het platteland en de provinciale directies van Stedebouw over de aard van het gevraagde advies, over het belang dat Stedebouw dient te hechten aan een opmerking die als « wenselijk » worden aangezien.

*De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op*

De ambtenaren van Stedebouw die er soms aan twifelen of zij een toelating mogen afleveren omdat het technisch advies van de diensten van Landbouw een wens uitdrukt, gaan dan eenvoudig over tot de administratieve geplogenheden, namelijk het zonder meer weigeren, een toelating af te leveren.

Een afzonderlijk hoofdstuk in deze materie betreft de erkenning van bestaande activiteiten die hun bestendigheid hebben bewezen. Het gaat hier om bijberoepen die een duidelijk landbouw karakter hebben. In dergelijke gevallen zouden deze mensen toch hun aanvraag moeten kunnen motiveren. Deze bouwaanvragen zouden geval per geval moeten worden onderzocht en bovendien zouden deze mensen de kans moeten krijgen om zich aan te passen aan de eisen die gesteld worden. Thans wordt in de praktijk het antwoord op de aanvraag als een botte weigering ervaren en dat is frustrerend. Deze mensen vragen zich af waar zij terecht kunnen.

De huidige overdreven zonering van de ruimtelijke ordening is verstikkend en belet nieuwe bedrijvigheid. Wij moeten er in dit verband rekening mee houden dat in het verleden vele middenstandszaken en zelfs vele grote bedrijven gestart zijn bij de werkbank van de liefhebber of in een klein bijgebouw.

Anderzijds moeten wij vaststellen dat de harde weigering tot resultaten leidt, die door niemand worden gewenst. In de praktijk zien wij dan dat voorlopige zogezegde noodgebouwen worden opgericht. Soms gaat het over constructies opgericht zonder toelating, die aartslelijk zijn of onveilig. In het slechtste geval kan het gaan om mensen die hun opvattingen toch willen doordrukken, die eenvoudig een landbouwbedrijf, dat zich uitsluitend aan de landbouw wijdde, aankopen en een « verboden » activiteit starten die tenslotte veel meer gebouwen en gronden inneemt dan ooit werd aangevraagd. Ik wou deze problematiek schetsen, mijnheer de staatssecretaris, omdat ik weet dat u zich hierover bekommert en in de hoop dat u hiervoor een soepele en sluitende reglementering vindt.

Een tweede punt dat ik hier in het midden wil brengen, is, dat van de afwerking van de dossiers van het Landbouwinvesteringsfonds. Het Landbouwinvesteringsfonds heeft onschatbare diensten bewezen voor de landbouw in het algemeen en voor de start van jonge bedrijfsleiders in het bijzonder. De aanvullende steun bij overname die onlangs mogelijk is geworden, is daarvan de bekroning. Hier wil ik het echter in het bijzonder hebben over de administratieve afwerking.

Uw ambtenaren in buitendienst hebben heel wat opdrachten te vervullen. Een inkrimping van uw administratief personeel in buitendienst kan de vlote afwerking hinderen. Ik wil hierbij uitdrukkelijk een dubbele vraag stellen:

Ten eerste, bestaat er een inventaris van gevraagde prestaties per ambtsgebied? Zo ja, wordt de mankracht hieraan aangepast?

Wij stellen vast dat niet in alle ambtsgebieden een even groot aantal aanvragen bestaat en dat er dus een niet even groot aantal prestaties moet worden geleverd. Het is normaal dat waar er het meeste werk is, ook de meeste mensen moeten worden ingezet.

Ten tweede, is er ooit een arbeidsanalyse gemaakt van de afwerking van een aanvraagdossier bij het Landbouwinvesteringsfonds? Heeft het zijn universitaire in buitendienst te blokkeren in louter uitvoerende administratieve opdrachten? Is er voldoende soepelheid in het inschakelen van administratieve hulp tussen de diensten onderling? Kan niet meer hulp worden bekomen vanwege de aanvrager en/of vanwege het kredieorganisme in de administratieve afwerking?

Ik ben ervan overtuigd dat zelfs met dezelfde inzet van mankracht en middelen heel wat meer resultaat kan bekomen worden.



Ik herhaal dat wij onze mensen als volwaardig moeten aanzien en dat wij hun medewerking zeer goed kunnen inschakelen. De mensen zijn daartoe in staat en zullen deze bijdrage zelf graag leveren.

Dat brengt mij als vanzelf tot het derde punt dat ik hier wil inleiden, namelijk de medewerking van mensen uit het beroep bij officiële opdrachten, en daarbij het probleem van de kostenvergoeding.

Deze taken kunnen menigvuldig zijn. Ik denk hier speciaal aan de afgevaardigden van de landbouwers bij de ruilverkaveling. Ik denk ook aan mensen die dezer dagen zeer veel opgevorderd worden: de leden van de Landbouwschattingcommissie. In de zogenaamde goede oude tijd, met één uitzonderlijke ruilverkaveling en met gemeenten die dorpen waren, was dit mogelijk als vrijwilligersdienst. Thans, mede door de schaarste aan arbeidskracht op onze bedrijven, en door gemeenten met duizenden hectaren land- en tuinbouw, wordt dit te zwaar om een onbezoldigde prestatie te blijven. Hier moet, ofwel Landbouw, ofwel de gemeente optreden. Er worden geen wedden gevraagd en geen nevenactiviteiten. Minimaal is wel, dat men verzekerd is tegen de risico's van opdracht en verplaatsing en ook dat een bepaalde kostenvergoeding wordt toegekend. Dit blijkt tot nog toe niet mogelijk. Volgens de bestaande reglementering zou dit zelfs verboden zijn. Kan dit herzien worden? Kunnen de gemeenten hierover duidelijk instructies verwachten?

Een vierde vraag betreft de kwestie van de afzetproblemen voor grove groenten en de blijvende moeilijkheden van de contractvormen. In de voorbije maanden is dit oude probleem opnieuw acuut geworden. Er staan nu nog hectaren schorseneren van de oogst 1982 te velde, die door de opkopers niet gewild worden. Wanneer inderdaad op de zogenaamde vrije markt de prijzen ineenstinken, dan heeft een onbeschermd producent altijd wel een of andere spitsvondigheid te verwachten waarbij de opkoper zich aan zijn verplichtingen onttrekt en waarbij de producent juridisch machteloos staat.

Voor de dierlijke sector kwam een wetgeving tot stand. Hierdoor werd heel wat machtsmisbruik, dat vroeger in deze sector bestond, nu onmogelijk.

In Frankrijk bestaat het systeem waarbij de overheid tussenkomt om een wettelijke regeling te organiseren. Deze regeling steunt daar op een voorafgaande overeenkomst tussen producenten, handel en verwerking.

Het beproefde controlesysteem bij ontvangst van suikerbieten en dit van groene erwten kunnen allicht mede inspiratie geven. De vroegere pogingen moeten hernomen worden om ook voor het grove-groenteverhandelen tot een gecontroleerde en beschermde situatie te komen. Deze sector wint aan economisch belang. De stabiliteit van het rendement, de zekerheid van de afzet voor de producent en de regelmatigheid en controleerbaarheid door de verwerker, zijn onmisbare voorwaarden tot het behoud van de uitbreiding van een teelt en van een industrie die in weinig jaren een revolutionaire expansie heeft gekend. Wij dringen aan opdat het departement van Landbouw begeleidend zou optreden in afspraak en in bemiddeling met alle betrokken groepen.

Een volgend punt betreft de overheidssteun bij selectie en ziektebestrijding in de varkenshouderij.

Uit het interessante en leerrijke verslag van collega Van Nevel leren wij dat de varkenshouderij een stijgende en belangrijke economische betekenis heeft. Voor 1981 reeds, wordt de waarde van de eindproductie geraamd op 40 miljard 598 miljoen frank, waarvan een aanzienlijk deel voor de export bestemd is. Wij stellen echter vast dat ons concurrentievermogen eerder verzwakt. De staatssecretaris heeft daarop vanmorgen in zijn inleidend betoog ook gewezen. Daarom moeten op het gebied van de selectie en de inspanningen worden verdergezet en nog worden geïntensifieerd. Zij moeten worden aangepast aan het economisch belang van deze sector, die in de loop der jaren zeer grote vooruitgang heeft geboekt.

Speciaal moet worden geselecteerd op de gevoeligheden die door de intensieve teeltmethoden werden in de hand gewerkt. Wat de ziektebestrijding betreft, blijft de gevreesde varkenspest een bestendige zorg, wat trouwens door de staatssecretaris ook werd aangestipt. Mocht ooit een enigszins veralgemeende doorbraak van pest plaatsvinden, dan wordt dit een echte ramp. Het beleid dat tot nog toe is gevoerd, willen wij onderschrijven en goedkeuren. Ook in Nederland heeft men ingezien dat de methode van inenting niet mag worden afgeschreven. De Europese reglementering ter zake moet het belang en de levensmogelijkheid van de sector respecteren. Kan u ter zake enig vooruitzicht geven, mijnheer de staatssecretaris?

Bij de tabakstelers is er op het ogenblik onrust. Door een discussie over de werking van de administratieve diensten werd de uitbetaling

van de belangrijke Europese subsidie opgeschort. Dit gebeurde in onduidelijke omstandigheden en om redenen waarvoor de planter niet de minste verantwoordelijkheid draagt. Toch wordt hij ervan het slachtoffer en begint hij te twijfelen aan de bestendigheid van het beleid dat nochtans voor deze sector levensnoodzakelijk is. Ik wil erop aandringen dat meer aandacht wordt besteed aan deze kleine maar waardevolle teelt, die veel exportmogelijkheden biedt en die daarenboven zeer arbeidsintensief is.

Is het u mogelijk, mijnheer de staatssecretaris, officieel te bevestigen dat het beleid van Europese prijsondersteuning voor de volgende oogst onbedreigd is? Het zou een geruststelling betekenen voor de telers die de jongste dagen en weken allerlei verwarrende geruchten hebben opgevangen.

Mijn laatste opmerking sluit aan bij de uiteenzettingen van mevrouw Godinache en de heer Van den Broeck en betreft de inspraak van het departement van Landbouw in projecten tot zogenaamde bescherming van de natuur.

Ruimtelijke ordening, leefmilieu en waterbeleid, landinrichting en bescherming van landschappen zijn geregionaliseerde materies. Toch willen wij benadrukken dat deze zaken een zeer zware terugslag kunnen hebben op de leefbaarheid en de concurrentiekracht van land- en tuinbouw. Het is verkeerd het ene beleid tegenover het andere te willen opstellen. Soms worden grote bedragen ter beschikking gesteld voor vage studies van zogenaamde natuurpromotie. Dat dit een bedreiging doet ontstaan voor het normaal uitoefenen van de land- en tuinbouwactiviteit kunnen wij niet aanvaarden. Wij vragen uitdrukkelijk dat minstens evenveel middelen en mensen worden ter beschikking gesteld om de veredelde natuur te begeleiden dan om te verwilderde natuur opnieuw in te voeren.

In dit verband moet het gezond verstand zegevieren!

Wij rekenen op het departement van Landbouw opdat geen goede gronden nutteloos zouden prijsgegeven worden. Wij eisen ook dat de activiteit of de voorschriften die sommige zogenaamde beschermde gebieden begeleiden de elementaire regelen van de goede nabuurschap zouden in acht nemen.

Tot slot, mijnheer de staatssecretaris, wil ik aansluiten bij de zeer velen die uw beleid met sympathie benaderen en u danken om uw krachtdadige verdediging van de land- en tuinbouw. Daaruit wil ik ook gaarne de logische conclusie trekken en uw begroting met overtuiging goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

### ORDRE DES TRAVAUX

**De Voorzitter.** — Dames en heren, er zijn in het debat over de begroting van Landbouw nog drie sprekers ingeschreven. Daarna zal de staatssecretaris antwoorden. Wij zullen over de begroting in haar geheel pas volgende week donderdag stemmen, evenals over de gewone motie ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Vandezande.

De interpellatie van de heer Van In wordt uitgesteld tot volgende week. De interpellatie van de heer Nutkewitz wordt uitgesteld tot over veertien dagen.

De op onze agenda van vandaag ingeschreven mondelinge vragen worden ingetrokken. Er zullen echter vandaag nog twee mondelinge vragen van de heer Humblet aan de orde komen na de afhandeling van de begroting van Landbouw.

Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire vous propose l'ordre du jour suivant pour la semaine prochaine:

Lundi 6 juin 1983, à 15 h 30, séance solennelle d'hommage à la mémoire de S.A.R. le prince Charles.

Mardi 7 juin 1983, à 15 heures:

1. Projet de loi contenant le budget des Affaires culturelles communes de l'année budgétaire 1983;

Projet de loi ajustant le budget des Affaires culturelles communes de l'année budgétaire 1982;

2. Projet de loi modifiant la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises;

3. Projet de loi modifiant la loi du 22 janvier 1945 sur la réglementation économique et les prix;

4. Projet de loi domaniale et dérogeant à la législation sur la comptabilité de l'Etat;

5. Projet de loi contenant le règlement définitif des budgets des services d'administration générale de l'Etat, des entreprises d'Etat et

d'organismes d'intérêt public de l'année 1978 ou des années antérieures.

Mercredi 8 juin 1983 :

a) Le matin à 10 heures;

b) L'après-midi à 14 heures :

1. Projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1983;

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1982;

2. Reprise de l'ordre du jour de la séance de mardi.

A 15 heures : Scrutin pour la présentation de deux candidats à la place vacante de conseiller à la Cour de cassation.

Jeudi 9 juin 1983 :

a) Le matin à 10 heures;

b) L'après-midi à 15 heures :

1. Prise en considération de propositions de loi;

2. Projet de loi contenant le budget des Postes, Télégraphes et Téléphones de l'année budgétaire 1983;

Projet de loi ajustant le budget des Postes, Télégraphes et Téléphones de l'année budgétaire 1982;

3. Projet de loi modifiant la loi du 10 octobre 1978 portant établissement d'une zone de pêche de la Belgique;

4. Reprise de l'ordre du jour des séances de mercredi;

5. Votes nominatifs sur l'ensemble des projets de loi dont la discussion est terminée et sur l'ordre du jour pur et simple déposé en conclusion de l'interpellation de M. Vandezande;

6. Question orale de M. Vandezande au Premier ministre sur « la subside des centres de traitement d'information »;

7. Interpellations :

a) De M. Van In, au ministre des Affaires économiques et au secrétaire d'Etat à l'Energie et aux Classes moyennes sur « la politique en matière de fourniture de gaz »;

b) De Mme Nelly Maes au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à l'Environnement sur « les dangers résultant de la pollution du sol par des métaux lourds et les normes applicables en cette matière »;

c) De Mme Jortay-Lemaire au ministre des Travaux publics et des Classes moyennes sur « la politique en matière d'autoroutes »;

d) De M. Jandrain au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à l'Environnement sur « le sort réservé aux victimes de la guerre ».

De commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt de Senaat voor, maandag 6 juni 1983 te 15 u. 30 een plechtige huldevergadering te houden ter nagedachtenis aan Z.K.H. prins Karel.

Wat onze werkzaamheden van volgende week betreft, stelt de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden volgende agenda voor :

Dinsdag 7 juni 1983, te 15 uur :

1. Ontwerp van wet houdende de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1983;

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1982;

2. Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen;

3. Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen;

4. Ontwerp van domaniale wet houdende afwijking van de wetgeving op de rijkscomptabiliteit;

5. Ontwerp van wet houdende eindregeling van de begrotingen van het jaar 1978 van de diensten van algemeen bestuur van de Staat, van de staatsbedrijven en van instellingen van openbaar nut van het jaar 1978 of voorgaande jaren.

Woensdag 8 juni 1983 :

a) 's Ochtends te 10 uur;

b) 's Namiddags te 14 uur :

1. Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1983;

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1982;

2. Hervatting van de agenda van de vergadering van dinsdag.

Te 15 uur : geheime stemming over de voordracht van 2 kandidaten voor een openstaand ambt van raadsheer in het Hof van Cassatie.

Donderdag 9 juni 1983 :

a) 's Ochtends te 10 uur;

b) 's Namiddags te 15 uur :

1. Inoverwegingneming van voorstellen van wet;

2. Ontwerp van wet houdende de begroting van Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het begrotingsjaar 1983;

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het begrotingsjaar 1982;

3. ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 10 oktober 1978 houdende vaststelling van een Belgische visserijzone;

4. Hervatting van de agenda van de vergaderingen van woensdag;

5. Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde ontwerpen van wet en over de gewone motie ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Vandezande;

6. Mondelinge vraag van de heer Vandezande aan de Eerste minister over « de subsidies aan de centra voor informatieverwerking »;

7. Interpellaties :

a) Van de heer Van In tot de minister van Economische Zaken en tot de staatssecretaris voor Energie en voor Middenstand over « het gasbevoorradingsbeleid »;

b) Van mevrouw Nelly Maes tot de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Leefmilieu over « de gevaren die ontstaan door de verontreiniging van de bodem door zware metalen en de in dat verband geldende normen »;

c) Van mevrouw Jortay-Lemaire tot de minister van Openbare Werken en Middenstand over « het beleid inzake autowegen »;

d) Van de heer Jandrain tot de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Leefmilieu over « het lot dat aan de oorlogsslachtoffers beschoren is ».

Is de Senaat het daarmee eens ?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre du jour ? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1983

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1982

*Reprise de la discussion générale*

PETITION JOINTE DE MARS 1982, EN PROVENANCE DE LAARNE, PAR LAQUELLE DES PETITIONNAIRES DEMANDENT QU'UNE LOI REGLEMENTE LES CONDITIONS DE TRANSPORT ET D'ABATTAGE DE TOUS LES ANIMAUX DE BOUCHERIE, AFIN QUE CEUX-CI S'EFFECTUENT LE PLUS HUMAINEMENT POSSIBLE ET SOUS LE CONTROLE VIGILANT D'UN SERVICE COMPETANT

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1983

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1982

*Hervatting van de algemene beraadslaging*

TOEGEVOEGD VERZOEKSCHRIFT VAN MAART 1982, UIT LAARNE, WAARBIJ WORDT GEVRAAGD DAT EEN WET DE VOORWAARDEN REGLEMENTEERT BETREFFENDE HET VERVOER EN SLACHTEN VAN ALLE SLACHTHUISDIEREN OPDAT DEZE ZO MENSELIJK MOGELIJK Zouden UITGEVOERD WORDEN ONDER WAAKZAME CONTROLE VAN EEN BEVOEGDE DIENST

**M. le Président.** — Nous reprenons la discussion générale des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Agriculture, à laquelle a été jointe la pétition de mars 1982 concernant les conditions de transport et d'abattage de tous les animaux de boucherie.

Wij hervatten de algemene behandeling van de ontwerpen van wet betreffende het ministerie van Landbouw, met het daaraan toegevoegd verzoekschrift van maart 1982 betreffende het vervoer en slachten van alle slachthuisdieren.

La parole est à M. Humblet.

**M. Humblet.** — Monsieur le Président, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, l'une des caractéristiques de l'agriculture en Europe occidentale et notamment chez nous est l'importance des pertes d'emplois qu'elle a subies depuis vingt-cinq ans à la suite d'une productivité accrue. Cette situation a pour résultat une pyramide d'âges renversée des exploitants agricoles et une difficulté considérable à assurer, pour les années à venir, la reprise des dites exploitations.

Vous connaissez fort bien ce problème, monsieur le secrétaire d'Etat, mais étant donné son importance considérable, j'y attire à nouveau votre attention, d'autant que cette question dépasse le problème agricole au sens strict: elle est liée toute la vie rurale et donc, à certains égards, à la qualité de la vie.

Or, les possibilités d'accroissement de l'emploi dans l'agriculture existent incontestablement, si l'on pense aux services de remplacement, à la contribution à la production de la biomasse, aux adaptations à de nouvelles sources énergétiques.

Le deuxième point que je voudrais aborder a trait à la situation de l'agriculture en Wallonie où la faible valeur ajoutée est évidente.

L'orientation vers la production de matières premières est restée privilégiée, essentiellement par rapport à un nombre limité de spécialités: céréales, betteraves sucrières, lait et viande.

En un peu plus de vingt ans, la valeur de la production agricole en Wallonie est passée de 40 à 25 p.c. de l'ensemble de la production de la Belgique. Je ne vais pas établir de relation de cause à effet, mais je rappelle, à titre d'information, une réalité bien connue: le portefeuille de l'Agriculture, pendant ces vingt-cinq ans, est resté, sans exception, aux mains de la même famille politique.

Paradoxalement, à une époque où d'aucuns parlent de régionalisation des cinq secteurs nationaux, aucune allusion n'est faite, au Nord de la Belgique, au secteur agricole, alors qu'à mes yeux, il est essentiel, impérieux et vital d'avoir une nouvelle politique pour l'agriculture de Wallonie avec, notamment, davantage de valeur ajoutée. Si l'on songe à la part impressionnante des dépenses du Feoga, section «Garanties», au profit d'entreprises situées en Région flamande, mon raisonnement ne peut qu'en être renforcé.

**M. Sondag.** — Il faut voir l'ensemble, monsieur Humblet.

**M. Humblet.** — Certes, monsieur Sondag. Il ne faut pas que les arbres cachent la forêt!

Si nous examinons l'ensemble, nous pourrions établir une analyse des organisations agricoles en Wallonie et du rôle de certaines d'entre elles, liées au *Boerenbond*. C'est à ce propos que vous m'avez interrompu, mais il est vrai que vous êtes expert en cette matière.

**M. Sondag.** — C'est bien l'argument qu'on utilise quand on n'en a pas de bons.

**M. Humblet.** — Pas du tout. Il existe des chiffres extrêmement précis qui ont été confirmés sans être démentis, dans l'ouvrage récent de Michel Quévit: «La Wallonie, l'indispensable autonomie.» Puisque je suis inscrit dans cette discussion pour une courte intervention je m'en voudrais de prendre le temps du Sénat pour donner lecture de quelques pages de cet ouvrage.

Mais c'est trop facile. On doit faire des choix dans la vie et aussi dans la vie politique. Vous avez fait les vôtres, j'ai fait les miens.

**M. Lagae.** — Les vôtres étaient mauvais.

**M. Humblet.** — Monsieur Lagae, vous servez votre patrie, la Flandre. Je vous rends hommage de ce fait. Vous devez me donner le droit de servir ma patrie, la Wallonie.

**M. Lagae.** — Cher collègue, je vous conseille de lire le livre du professeur Bublot.

**M. Humblet.** — Je le connais.

**M. Lagae.** — Lisez-le attentivement.

**M. Humblet.** — Nous pourrions avoir un bon débat d'ailleurs en comparant le chapitre du livre de Michel Quévit, auquel je viens de faire allusion, et l'ouvrage du professeur Bublot. Je connais très bien ce professeur avec qui j'ai siégé, en qualité de membre coopéré, au Conseil central de l'Economie, mais cela ne signifie pas que je partage ses vues. Nous pourrions, à cet égard, parler également de tout le secteur agro-alimentaire, mais je veux abréger cette intervention.

Cinquante-cinq pour cent du sol de la Belgique utilisé en agriculture est situé en Wallonie. Des possibilités énormes ne sont pas exploitées comme il conviendrait.

Je voudrais enfin, monsieur le secrétaire d'Etat, en venir à trois problèmes extrêmement précis qui, comme le premier point de mon intervention, ne sont pas propres à la Wallonie.

Le retard de paiements des primes de brucellose, de l'ordre de trois mois à un an, pose des problèmes de trésorerie à certaines exploitations agricoles.

Il convient aussi de mentionner l'insuffisance des prix obtenus pour la campagne 1983 dans le cadre des Communautés européennes essentiellement, dans le domaine laitier.

Enfin, je veux citer le problème actuel, immédiat et météorologique.

Nous connaissons tous les conséquences découlant pour l'agriculture des mois d'avril et de mai particulièrement pluvieux que nous avons connus, faits que vous avez souligné tout à l'heure avec pertinence, monsieur le secrétaire d'Etat.

Nous sommes plusieurs à penser qu'il conviendrait d'octroyer aux fils d'agriculteurs, qui sont actuellement sous les drapeaux, un congé exceptionnel de quinze jours, comme cela se pratique au temps des moissons. Cela me paraît légitime en raison de la véritable catastrophe qui s'est abattue sur certaines sous-régions, catastrophe qui a été chiffrée de manière relativement précise. Les conséquences de ces intempéries sont particulièrement graves pour certaines entreprises agricoles, notamment pour celles qui cultivent la betterave. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vandezande.

**De heer Vandezande.** — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, nadat hier beleidsmatige handelingen werden besproken, wil ik, als laatste spreker, een ander facet behandelen, namelijk artikel 3 van de begroting die ons is voorgelegd. Het gaat hier om een tuchtmaatregel waarvan men vraagt de door de Raad van State uitgesproken vernietiging, op te heffen.

De discussie over de Goede-Vrijdagbenoemingen, waarvoor de minister van Onderwijs aan het Parlement had gevraagd de illegale benoemingen door de Raad van State vernietigd, van hun nietigheid te ontheffen, is nog maar pas achter de rug of daar komt al een nieuw geschil van dezelfde aard aan de orde. En nochtans had iedereen gezwoeren dat het ontwerp van wet van de ministers van Onderwijs geen precedent mocht zijn. De meerderheid zou voor de laatste maal, met de dood in het hart, het ontwerp goedkeuren hoewel zij moest toegeven dat het een inbreuk was op het gezag van gewijsde dat aan de arresten van de Raad van State moest worden verleend. Voor ons blijft dit een bewijs van onfatsoenlijkheid, een gebrek aan eerbied voor de Raad van State, een miskennis van de democratische rechtsorde, een inbreuk op die rechtsorde, op het principe van de scheiding der machten en op de rechtsstaat.

De Raad van State geeft volgende bepaling van de rechtsstaat in een arrest van 8 juli 1982. U zult kunnen oordelen of u in eenklank bent met deze bepaling: «Wat een rechtsstaat in de eerste plaats kenmerkt, is het beginsel dat de bestuursoverheid enkel kan optreden op grond en binnen de grenzen van een door de wet bepaalde bevoegdheidsstoewijzing, daarbij verstaan zijnde dat de wet wordt vastgesteld soms enkel door, maar altijd ten minste met uiteindelijk beslissende medewerking van een democratisch verkozen volksvertegenwoordiging».



Dit laatste is alleszins het geval. Maar ik vraag u, mijnheer de staatssecretaris, in welke wet deze bevoegdheidstoewijzing, om zomaar arresten van de Raad van State van hun nietigheid te ontheffen, te vinden is.

De Raad van State gaat verder: «Het tweede kenmerk van een rechtsstaat, bestaat hierin dat, om de biiding van de bestuursverheid aan het recht ook werkelijk te handhaven, daartoe beroep voor de rechtzoekende openstaat bij de rechter.»

Dit is hier geschied door de betrokkene.

«Vanzelfsprekend corollarium van het recht van beroep op de rechter en van de toetsingbevoegdheid van die rechter is de verplichting van de bestuursverheid om zich ten volle naar de eis van de gegeven rechterlijke uitspraak te gedragen.

De overheid is alsoz meer bepaald verplicht, zonder dralen de rechterlijke beslissing volledig uit te voeren en het door die beslissing in uitzicht gesteld rechtsherstel te geven, ook al kan dat kostbaar en ongelegen zijn of moeilijkheden opleveren, ook al kan de overheid zoals iedere verliezende partij, haar twijfels over die rechterlijke beslissing hebben.»

Mijnheer de staatssecretaris, dat is een zeer duidelijke tekst. U had het arrest moeten uitvoeren. Daarentegen vraagt u in artikel 3 van de begrotingswet net het tegenovergestelde, namelijk om de tuchtmaatregel van nietigheid te ontheffen.

In artikel 3 van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1982, lezen wij: «Het ministerieel besluit van 12 maart 1980, waarbij Logist, J.P., bij disciplinaire maatregel met ingang van 1 april 1980 van ambtswege ontslagen werd uit zijn bediening van bode-kamerbewaarder bij het ministerie van Landbouw, krijgt zijn volle uitwerking van 1 april 1980 af, niettegenstaande het vernietigingsarrest nr. 22397 van 30 juni 1982 van de Raad van State.»

Men kan moeilijker op een meer denigrerende wijze zijn minachting voor de Raad van State uitdrukken. Er wordt, in niet mis te verstane bewoordingen, gezegd dat de sanctie blijft «niettegenstaande» het arrest van de Raad van State, met andere woorden, de Raad van State kan vernietigen wat hij wil, wij werkgever, behouden de tuchtmaatregel vanaf de oorspronkelijke datum. Nog in andere termen uitgedrukt: wij werkgever, ontheffen de tuchtmaatregel van zijn nietigheid, uitgesproken door de Raad van State.

Wat is er nu precies gebeurd met de betrokken beambte?

Tegen de betrokken beambte werd door de Raad van State, Franstalige sectie, bij wie de beambte beroep had ingesteld, het ontslag van ambtswege voorgesteld. Er dient evenwel te worden vermeld dat in de procedure een ambtenaar van de Nederlandse taalrol was opgetreden, terwijl die zijn kennis van het Frans niet had bewezen, hoewel de betrokkene nooit geloofend had dat die ambtenaar een feitelijke kennis van het Frans had.

De rechtspraak van de Raad van State is evenwel duidelijk. Wanneer een voorbereidende akte nietig is om taalredenen, en dat was ze omdat de ambtenaar de kennis van de Franse taal niet had bewezen, dan tast die nietigheid ook de eindbeslissing aan. Wij noemen zo voor de vuist de arresten Mertens, Van de Woude, Andries c.s. en zoveel andere. Dit werd dan ook terecht door de Franstalige Kamer van de Raad van State gedaan, met het gevolg dat we dan ook tot de *status quo ante* terugkeren, dit wil zeggen dat de betrokken beambte opnieuw geschorst is in het belang van de dienst en dat de vermindering van de wedde opnieuw van kracht is.

En alsof er geen ander middel meer bestaat, moet dan maar het gezag van het gewijsde worden miskend, om budgettaire redenen, aldus de verantwoordingsnota gevoegd bij de begroting. Men wil vermijden dat aan de betrokken beambte nog na 1 april 1980 een verminderde wedde moet worden toegekend.

Dat het vernietigingsarrest uitwerking heeft *ab initio*, zijn plots totaal te verwaarlozen rechtsbeginselen. De overheid heeft fouten bedreven, doch die moeten door de wetgever dan maar ongedaan worden gemaakt in plaats van de procedure over te doen, weliswaar met als gevolg, een latere ingangsdatum van de tuchtmaatregel.

Vandaar de afschuwelijke ingreep die weer eens aan de wetgever wordt voorgesteld. En wat men nog maar onlangs gezworen had niet meer te zullen doen, wordt dan plots weer herhaald. De Raad van State kan stikken en met een wetgevende maatregel wordt een tuchtmaatregel in een individueel geval uitgesproken. Nochtans had ik de ervaring opgedaan en werd mij steeds geleerd dat, wanneer men een onbillijkheid in een individueel geval wilde herstellen, men het klassieke antwoord kreeg dat het niet gebruikelijk was voor een

individueel geval te legiferen. Wanneer men evenwel een pensioen wilde toekennen aan de weduwe van een gewezen minister, dan gold die regel niet meer.

Wanneer gaan we ernstig en fatsoenlijk worden en de rechtsregelen eerbiedigen en ernaar handelen en niet de eigen fouten ongedaart maken met miskenning van die regelen?

Daarom stellen we u voor, te handelen als naar recht en niet de wetgever te compromitteren. Als de meerderheid zich opnieuw wil laten meeslepen en het gezag van de meerderheid ondermijnen, moet ze dat weten. De publieke opinie moet echter weten dat we daar niet aan wensen mee te doen.

Mijnheer de staatssecretaris, al valt dit niet onder uw bevoegdheid, ik heb het zoveelste bewijs hier in handen. Het betreft een document van de Kamer van volksvertegenwoordigers van 18 mei 1983 dat weldra bij de Senaat zal worden ingediend. Wij leven in een rechtsstaat en in een democratische Staat. Men stelt voor dat in de Regie der Gebouwen 322 personeelsleden die onwettig zijn aangeworven en 43 ambtenaren die komen uit andere departementen, maar die bevorderd werden, definitief zouden worden benoemd. De eersten in hun aanwervingsgraad, de tweeden in hun bevorderingsgraad.

Er is maar een mat verzet van de staatssecretaris voor het Openbaar Ambt en van de minister van Binnenlandse Zaken, die zegt dat er een wervingsstop is geweest sinds 1972, bevestigd door de wet van 2 juli 1981, maar dat er niettemin ondertussen 11 000 tijdelijke ambtenaren zijn aangeworven in strijd met deze wervingsstop.

Dat wil zeggen dat het voorstel, waarover wij weldra in de Senaat moeten beslissen, als precedent moet dienen — zo het wordt aangenomen — om de 11 000 andere onwettige benoemingen te regulariseren.

Indien het ene goedgekeurd wordt, zal ook het andere moeten worden goedgekeurd.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, geachte collega's, ik wil tot besluit een beroep doen op wat u de rechtsstaat noemt. Ik heb hiervan een bepaling gegeven waarmede wij het allen eens kunnen zijn. Ik vraag derhalve artikel 3 uit de begroting te schrappen.

Mijnheer de Voorzitter, is het mij toegelaten die mondeling te doen of moet ik hiervoor een geschreven amendement indienen? Ik wil hier niet discussiëren over de grond van de zaak. Men kan een nieuwe procedure voor een tuchtmaatregel beginnen, maar dan wel met alle nadelen die hieraan zijn verbonden, zodat men geen terugwerkende kracht meer heeft tot 1980. Zo hoort dat in een rechtsstaat. Men moet de arresten van de Raad van State uitvoeren. Indien men een tuchtmaatregel wil nemen, moet men het doen volgens de wettelijke procedure.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Vandezande, ons reglement zegt niets in dit verband. U heeft het recht een amendement schriftelijk of mondeling in te dienen. Het zou aanbeveling verdienen, donderdag bij de stemming over de tekst van uw amendement te kunnen beschikken.

**De heer Luyten.** — De afwezigen zullen volgende week weten wat u gezegd hebt aan de hand van het *Beknopt Verslag*.

**De heer Vandezande.** — Mijnheer de Voorzitter, ik zal een geschreven amendement indienen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Roland Gillet au sujet de la pétition qui a été jointe à la discussion du budget.

**M. R. Gillet.** — Monsieur le Président, monsieur le secrétaire d'Etat, mes chers collègues, ainsi que le président vient de vous le dire, je ne prends pas la parole au sujet du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture mais, en vertu de l'article 21et de l'article 43 de la Constitution, sur la pétition de mars 1982, en provenance de Laarne, par laquelle les pétitionnaires demandent qu'on réglemente les conditions de transport et d'abattage de tous les animaux de boucherie, afin que cela se fasse le plus humainement possible et sous le contrôle vigilant d'un service compétent.

La pétition est un droit constitutionnel expressément repris à l'article 21 de notre pacte fondamental.

Il faut reconnaître que si ce droit est appliqué, il est rare qu'il connaisse d'autre destin que le renvoi à un ministre et très souvent un classement sinon vertical, du moins dans un tiroir aux oubliettes.

Pourtant, un autre article de la Constitution, l'article 43 prévoit que les ministres sont tenus de donner des explications sur leur contenu, chaque fois que les Chambres l'exigent.

C'est, sans doute, ce qui se passe exceptionnellement aujourd'hui, puisqu'on peut espérer que le ministre va nous donner, dans sa réponse, les explications qu'implique l'examen de la pétition en séance publique du Sénat.

L'examen d'une pétition en séance publique du Sénat est un événement. Cela n'était plus arrivé depuis plus de trente ans, la dernière étant, si je ne m'abuse, une pétition sur les libertés au Rwanda-Burundi, au temps où la Belgique exerçait son mandat de tutelle.

Il me faut remercier tout d'abord, le président du Sénat, qui a donné à cette pétition l'importance que méritaient ses 80 000 signatures. Le président de la commission des pétitions, M. Van Ooteghem, et le rapporteur, M. De Cooman, doivent aussi être remerciés, le premier pour avoir donné l'occasion d'examiner sérieusement la pétition, le second pour son rapport précis et objectif.

C'est sur les termes du rapport que je baserai mon intervention.

Le ministre a répondu à la commission qui l'interrogeait qu'il espérait, par la nouvelle loi sur la protection et le bien-être des animaux, dont nous avons parlé tantôt, répondre favorablement aux vœux des pétitionnaires.

Il est vrai que le chapitre IV du projet traite spécialement du transport des animaux, que le chapitre V traite de l'importation et que le chapitre VI traite de la mise à mort.

Il est indéniable que l'application de la nouvelle loi, pour autant que les arrêtés d'application soient publiés, monsieur le secrétaire d'Etat, puisqu'il est prévu dans votre projet que le Roi « peut » et non « doit », donnera satisfaction à tous ceux qui s'indignent justement des conditions actuelles de transport et d'abattage.

Monsieur le secrétaire d'Etat, rappelez-vous que le projet de loi stipule que le Roi « peut » et n'impose pas. Dès lors, c'est de vos arrêtés d'application que dépendra que satisfaction soit donnée aux 80 000 personnes qui ont adressé cette pétition au Sénat.

Le Roi pourra fixer de nouvelles conditions de transport. Il pourra déterminer de nouvelles conditions d'importation et particulièrement le contrôle aux frontières et l'hébergement. Bref, la loi prévoit expressément que la mise à mort devra se faire selon la méthode la moins douloureuse et par une personne ayant les connaissances et les capacités requises.

Cela signifie, pour les pétitionnaires, que le contrôle devra s'exercer dans les abattoirs, dans le but de mettre fin aux méthodes de certains abatteurs ou aides-abatteurs sadiques et que l'abattage rituel se fera par un sacrificateur rituel désigné et non plus dans les conditions scandaleuses qu'on connaît encore aujourd'hui, comme par exemple, l'abattage dans les arrière-cuisines ou dans les salles de bain. Tout le monde voit à quoi je fais allusion.

Le ministre a fait également remarquer, et je l'en remercie, que, sur le plan international et particulièrement européen, des initiatives ont été prises qui débouchent sur des réalisations concrètes.

Je remercie le ministre d'avoir eu le courage de reconnaître — cela apparaît en toutes lettres dans le rapport — que le transport national d'animaux est toujours réglé par des arrêtés royaux dépassés et d'affirmer sa volonté de faire usage de ce qui a été créé au niveau international.

Il a rappelé que la loi du 15 mars 1971 approuve la Convention européenne sur la protection des animaux en transport international et qu'une directive du Conseil du 18 juillet 1977 transcrit cette Convention en droit communautaire.

Alors, pourquoi 80 000 personnes auxquelles s'ajoutent 3 900 pétitionnaires nouveaux dont je vous remets la pétition à l'instant, monsieur le Président, ont-elles jugé que la situation exigeait des initiatives nouvelles? Parce que les législations actuelles, même insuffisantes, ne sont pas respectées.

En fait, cette pétition vise à l'obtention d'une nouvelle législation. Le secrétaire d'Etat le reconnaît et je pense que, même sans aller jusque-là, on pouvait faire en sorte qu'un contrôle soit effectué. C'est ce qui manque.

Si un contrôle réel de transport et d'abattage était organisé, cette pétition ne vous aurait pas été adressée. Dans tous les cas, elle aura le mérite d'accélérer, du moins je l'espère, l'examen de la nouvelle loi régissant la protection et le bien-être des animaux qui doit donner satisfaction aux pétitionnaires.

Ceux-ci viennent de toutes les régions du pays. Ils ne sont pas seulement bruxellois, mais ils sont nombreux également en Flandre et

en Wallonie. En effet, 80 000 que rejoignent près de 4 000 autres maintenant, représentent pratiquement tout le pays.

Mon sentiment est que nous pouvons, par la suite réservée à cette pétition, montrer que, satisfaction sera donnée par la nouvelle loi, à ceux qui veulent un meilleur contrôle, mais surtout, monsieur le secrétaire d'Etat, — et cela dépend de vous — par l'exercice de ce contrôle lui-même.

Ce que j'ai dit concernant le transport vaut également en ce qui concerne l'abattage. Notre législation nationale s'est totalement conformée à la Convention européenne sur la protection des animaux d'abattage. Une loi d'application est en préparation et il existe une directive du conseil du 18 novembre 1974 pour l'étourdissement avant l'abattage.

Vous avez déclaré, monsieur le secrétaire d'Etat, et je rends hommage à votre objectivité, que le contrôle de toutes ces dispositions n'a pas pu suivre le développement constant des législations internationales.

Nous ne pouvons admettre que cette déclaration reste sans suite.

Vous dites que l'élargissement du contrôle est une nécessité absolue si l'on veut garantir une véritable protection animale, moderne sur toute la ligne.

Je vous approuve totalement, monsieur le secrétaire d'Etat, et je crois que le Sénat est et sera unanime pour approuver cette déclaration.

Encore faut-il qu'une suite y soit donnée.

Allez-vous nous dire que votre département a pris les dispositions qui s'imposent pour renforcer ce contrôle?

Que répondez-vous à la suggestion d'y autoriser l'assistance d'objecteurs de conscience, proposition qui a été faite, il y a quelque temps et au sujet de laquelle on attend une réponse?

Un dernier mot, enfin, mes chers collègues, au sujet des conditions de transport des chevaux d'abattage.

Aujourd'hui, les constatations faites par les délégués des sociétés de protection animale font apparaître le côté proprement scandaleux de ce transport.

Voici un mois à peine, le Parlement européen a reçu un rapport de sa commission de l'Agriculture sur le transport des chevaux. Une proposition de résolution prévoit l'invitation aux gouvernements d'entreprendre sans délai les initiatives qui permettront de mettre fin aux tortures infligées aux chevaux.

Puis-je vous demander si, là aussi, vous envisagez un contrôle véritable?

Je conclus, monsieur le Président, en me réjouissant de cette discussion et de la suite qui a été donnée à la demande de plus de quatre-vingt mille personnes qui ont vu respecter leur droit démocratique de pétition.

Je remercie le secrétaire d'Etat, le président et le Sénat tout entier pour l'attention qu'ils ont accordée à ce problème important. *(Applaudissements sur divers bancs.)*

**M. le Président.** — La parole est à M. Jean Gillet.

**M. J. Gillet.** — Monsieur le Président, monsieur le ministre, mesdames, messieurs, je voudrais répondre à notre honorable collègue que nous connaissons très bien le problème des transports d'animaux. Ceux-ci, dans notre pays, sont généralement effectués correctement. Et si la loi existante était appliquée, la question ne se poserait pas.

**M. R. Gillet.** — Nous sommes tout à fait d'accord.

**M. J. Gillet.** — Quoi que nous fassions, il y aura toujours des exceptions.

Le problème se pose surtout au sujet du transport des animaux en provenance de pays étrangers et particulièrement, comme vous l'avez dit, des pays de l'Est.

**M. R. Gillet.** — De Pologne et d'URSS.

**M. J. Gillet.** — Je n'ai pas voulu citer de pays, mais les faits sont là.

Quant à la mise à mort — je visite souvent les abattoirs de ma région —, vous proposez un éventuel étourdissement avant de tuer l'animal.

Je crois que ce serait assez dangereux et que l'animal souffrirait davantage si on l'étourdissait plutôt que de le tuer immédiatement. Je ne suis pas d'accord avec vous sur ce point. Il peut exister des solutions de cet ordre dans certains secteurs, par exemple dans celui de la volaille, mais chez les bovins, en tout cas, la méthode actuelle ne pose pas de problème. L'abattage dans nos abattoirs, publics ou privés, est toujours bien contrôlé. Si vous pouviez vous en rendre compte par vous-même, vous verriez que les animaux ne souffrent pas.

**M. R. Gillet.** — Je crois sincèrement, monsieur Gillet, que vous dites la vérité en ce qui concerne les petits abattoirs de votre région; je les connais. Mais vous me feriez un grand plaisir en venant faire un tour à l'abattoir d'Anderlecht. Vous verriez que ce qui s'y passe n'est pas exactement ce qui se fait chez vous et qu'un certain sadisme peut exister chez ceux qui sont habitués à pareil travail.

**M. J. Gillet.** — Il ne faut pas généraliser. Si la loi était appliquée strictement dans les grands abattoirs que nous connaissons tous, il n'y aurait pas de problème. Mais je ne veux pas qu'on généralise et c'est pourquoi je tenais à prendre la parole. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan staatssecretaris De Keersmaecker.

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik dank alle sprekers die in dit debat het woord hebben gevoerd. Ik zal pogen aan de meesten een antwoord te geven, maar verontschuldig mij reeds vooraf voor de onvolledigheid en misschien vergetelheden. Een volledig antwoord zou daarenboven onvermijdelijk nog vele uren extra werk betekenen. Ik zal dus op een schematische wijze proberen te antwoorden en een schriftelijk antwoord geven voor de vragen met een technisch karakter of die veel cijfergegevens bevatten.

En réponse aux considérations exprimées par notre collègue, Roland Gillet, je voudrais dire que la pétition me paraît motivée et que son objectif est tout à fait honorable. Je crois que nous pouvons rencontrer les appréhensions ainsi exprimées en votant le projet de loi sur la protection animale dont certains chapitres sont relatifs à l'organisation du transport des animaux et à la réglementation de la mise à mort.

En ce qui concerne les objecteurs de conscience, il faudra prendre position à partir du moment où la loi sera votée. Je ne désire pas m'exprimer davantage maintenant sur cette question, mais je consulterai mon collègue de l'Intérieur.

*M. Bascour, vice-président, prend la présidence de l'assemblée*

Plusieurs des problèmes soulevés dans cette pétition peuvent d'ailleurs être réglés par le vote du projet de loi que j'ai rédigé et qui tend à exécuter la convention européenne sur la protection des animaux d'abattage, signée à Strasbourg en date du 10 mai 1979.

En ce qui concerne le contrôle dont question, dans les arrêtés d'exécution de la Convention de Washington, j'ai obtenu l'accord de mon collègue du Budget pour que des moyens supplémentaires en personnel puissent y être consacrés.

Collega's, de heer Roland Gillet heeft met veel respect dit probleem behandeld en gerelativeerd en ik denk dat wij op die manier op weg zijn naar een normalisering van afwijkingen die zich ongetwijfeld voordoen met betrekking tot het vervoer en slachten van dieren.

Verschillende leden hebben het probleem van de regionalisering van de landbouw behandeld. Mijn antwoord hierop zal een algemene draagwijdte hebben. Het probleem werd vroeger reeds gesteld en kreeg een oplossing door de wet van 8 augustus 1980. Sommigen zeggen dat het om een voorlopige oplossing gaat. Toch is er een institutioneel kader, maar in de politiek is alles relatief. Wij bevinden ons dus vandaag in een bepaald constitutioneel en institutioneel kader en de regering heeft zich voorgenomen haar beleid in dit kader te situeren. Wanneer de wetgever en de grondwetgever deze materie een paar jaar geleden grondig onder de loep hebben genomen en daaruit bepaalde consequenties hebben getrokken, en in de landbouw minder hebben geregionaliseerd dan in andere sectoren, dan zijn daarvoor redenen geweest.

Misschien is het nuttig enkele van deze redenen opnieuw onder de loupe te nemen.

Men moet weten dat wat in andere landen van de EG tot de bevoegdheid van de federale ministers van Landbouw behoort, ook bij ons in feite is geregionaliseerd zoals bijvoorbeeld, met betrekking tot de verwerkingssector, economische expansie. Daarover bestaan eindeloze misverstanden, hoewel dat niet nodig is.

Naast wat vroeger nationale materie was en in beperkte mate gecommunautariseerd is, zoals de onderwijsaspecten bijvoorbeeld, is er zeer veel geregionaliseerd zoals de ruilverkaveling, waters en bossen, en zoveel meer.

Ik zal nu handelen over mijn huidige nationale bevoegdheid. Bij een analyse van de aard van de land- en tuinbouw in de verschillende landsgedeelten, ziet men ten eerste, dat er verschillen bestaan, maar ook dat die verschillen naarmate zij een grotere dimensie hebben, in belangrijke mate complementair zijn. De interne tegenstellingen binnen de gewesten zijn dikwijls groter dan deze tussen de gewesten.

**De heer De Seranno.** — Mijnheer de minister, bedoelt u de bedrijfsresultaten?

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Dat geldt voor de bedrijfsresultaten, maar ook voor de aard van de uitbating. Het is een feit dat er Wallonië meer primaire productie bestaat terwijl in Vlaanderen, in bepaalde gebieden, de landbouw meer werkt via specialisatie en transformatie, naar meer toegevoegde waarde, omdat men daar moet werken met zeer zware structurele handicaps zoals beperking van de grond en slechte grond. Dat is allemaal te verklaren. Dat zijn verschillen die in alle landen bestaan. Er is geen fundamentele reden om op basis daarvan de nationale bevoegdheden te verminderen.

**M. Sondag a souligné** — et je suis d'accord avec lui — qu'il conviendrait de chercher dans ces différences les motivations si on voulait justifier un éventuel démantèlement de la politique nationale actuelle dans le domaine de l'agriculture et de l'horticulture.

Par ailleurs — et M. Humblot a, lui aussi, émis des considérations dans ce sens —, les services du département de l'Agriculture, il est vrai, sont très largement et efficacement déconcentrés par rapport aux situations particulières, sur le terrain, de l'agriculture et de l'horticulture.

En outre, la Communauté européenne nous oblige, quoi que nous fassions à l'intérieur en matière de répartition des compétences, à représenter l'agriculture belge dans son ensemble, sur le plan européen, par la voie nationale. C'est là une raison supplémentaire de maintenir cette cohérence et cette compétence au niveau national.

Cela étant, si je suis moi-même partisan d'une régionalisation efficace, et ce n'est pas moi, qui ai émis des propositions et participé aux négociations qui se sont déroulées dans des conditions combien difficiles, qu'il faudrait reprocher de rester sur des positions qui ne seraient pas défendables au point de vue des intérêts de ceux dont nous sommes responsables, à savoir les agriculteurs et les horticulteurs.

Een hervorming mag geen doel op zich zijn maar moet worden bekeken in het licht van de belangen van de mensen die in het kader van de instellingen moeten leven. Zij moeten er wel bij varen. Dit geldt in het bijzonder voor de land- en tuinbouw en ook voor de visserij. Men kan alles regionaliseren en opdelen, maar er is geen enkele reden om dit te doen.

**De heer Van In.** — Er is ook geen enkele reden om dit niet te doen.

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Men zou in Frankrijk minstens twee ministers van visserij moeten hebben want de visserij op de Middellandse zee is totaal verschillend van deze langs de Atlantische kusten. De Middellandse-zeevisserij is trouwens helemaal niet betrokken bij de quotaverdeling die essentieel is geworden op Europees niveau. De Fransen vinden dit echter geen reden om twee ministers van visserij te hebben.

Ik zie het nut niet in van een verder doorgedreven regionalisering op dit gebied. Alle problemen kunnen worden onderzocht en wat, op grond van een gezonde federale benadering beter door de gewesten kan worden gedaan, kan worden geregionaliseerd. Ik meen echter dat wij inzake land- en tuinbouw en ook wat de visserij betreft, een relatief goed evenwicht hebben gevonden. Het komt erop aan in dit kader de beste oplossing te vinden voor de problemen die inderdaad, zoals verschillende sprekers hebben gezegd, zeer moeilijk zijn.



Monsieur Basecq, ce qui précède constitue en partie une réponse aux aspects fondamentaux de vos observations et de vos nombreuses questions. Je dispose d'un document qui prouve que vos considérations sur l'équilibre linguistique partent certainement d'une analyse de chiffres non conformes à la réalité; je compte vous remettre ce document, car sa lecture serait par trop longue.

Nous avons intérêt à analyser les effets de certaines lois et leurs servitudes, à voir comment il est possible de les corriger en tenant compte des intérêts des fonctionnaires et à ne pas tirer des conclusions hâtives qui ne seraient pas conformes à la réalité.

Vous prétendez, par exemple, que les organismes parastataux sont essentiellement dirigés par des fonctionnaires flamands. Je ne vais pas réfuter cette affirmation en vous donnant lecture des chiffres en ma possession ce qui nous prendrait trop de temps, mais je vous l'enverrai.

Les producteurs wallons, dites-vous encore, sont les dupes des décisions prises récemment par la Communauté en matière de prix. Rien n'est moins vrai. La production agricole de la Wallonie — nous le savons — est orientée, bien plus que dans les Flandres, vers les catégories de produits qui sont l'objet de garantie de revenus, essentiellement vers la production céréalière.

En dépit des diminutions relatives d'augmentation de prix, une plus grande partie de la production wallonne tombe sous les dispositions de garantie de prix et, indirectement, de revenus, prises par la Communauté. Votre remarque est incorrecte et il convient de revoir votre position.

**M. Basecq.** — J'ai parlé de 4,4 p.c. par rapport à 4 p.c., monsieur le secrétaire d'Etat.

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Bien sûr et, à cet égard, vous m'accusez d'avoir fait une présentation incorrecte des chiffres, alors qu'il n'en est rien. Au contraire, j'ai déclaré à la télévision et à la radio — mais on m'a informé ultérieurement qu'une partie de mon exposé n'avait pas été diffusée —, que l'augmentation se montait à 7,7 p.c. — ce qui correspond à une augmentation nominale du prix de l'ordre de 4,4 p.c. et non de 4,2 p.c. comme certains le prétendent —, à laquelle il faut ajouter 3,2 p.c., ce qui donne un total de 7,6. Le résultat de 7,7 p.c. ne procède pas d'une opération arithmétique, mais d'une modulation dans le calcul.

Je suis conscient de la différence substantielle entre ces deux éléments mais, sur le plan financier et économique, nous obtenons une augmentation de 7,7 p.c. On ne peut tenir deux raisonnements différents.

Nous acceptons tous le raisonnement des Allemands qui à la lumière de la proposition restreinte d'augmentation de prix et devant décompter les effets du démantèlement du montant compensatoire positif, enregistreraient une baisse de prix, ce qu'ils n'acceptent pas.

On a donc opéré, dans les calculs des montants compensatoires, des manipulations de l'ECU, afin que le démantèlement des montants compensatoires négatifs n'aboutisse pas, économiquement et financièrement, à des augmentations de prix. Ceux qui connaissent cette matière compliquée et difficile savent de quoi il s'agit.

Ceci dit, je partage votre avis selon lequel nous avons besoin du démantèlement. Dans le passé, nous avons été les victimes d'une politique de monnaie forte alliée, au niveau européen, à une politique des prix, d'augmentations insuffisantes, ce qui lésait l'agriculteur dans ses revenus. Les conditions ont changé et se sont améliorées. Ce n'est pas parce qu'on l'explique techniquement et arithmétiquement que la réalité économique s'en trouve modifiée. J'ai expliqué ce problème sous tous ses aspects et je vous assure que je l'ai fait honnêtement.

Vous avez indiqué — et là j'estime que vous êtes en pleine contradiction — que les céréaliers de la Hesbaye et du Hainaut sont les grandes victimes et se plaignent. Moi aussi je me suis plant. J'ai soutenu la thèse selon laquelle cette discrimination dans le secteur laitier surtout, mais aussi dans le secteur céréalière, n'était pas défendable.

Mais là, nous sommes victimes de la situation du commerce international, dont M. Lagae a fait une analyse parfaite.

Mais vous ne pouvez affirmer, d'une part, que les agriculteurs sont les victimes de cette décision de la Communauté et, d'autre part, dire que cette politique de la Communauté est fondamentalement mauvaise, parce que ce sont les grands producteurs qui en profitent le plus. Il s'agit d'une contradiction: ou bien, ils sont contents du fait que la discrimination tourne à leur avantage en étant les profiteurs

du système, ou bien ils doivent accepter cette petite discrimination qui est la conséquence du fait que les énormes productivités sur des dimensions très grandes sont, dans une certaine mesure, incontestablement à la base de certaines productions excédentaires qui causent tous les ennuis de la Communauté européenne par le fait que les surproductions font baisser les prix et aggravent la différence entre les prix mondiaux et les prix fixés à l'intérieur de la Communauté et augmente les frais de la politique agricole commune.

Vous avez également demandé qu'on applique strictement le principe de la préférence communautaire.

Je ne suis pas d'accord. C'est justement le seul principe fondamental qu'il ne faut pas appliquer strictement. Cependant, c'est un principe; mais il existe à son sujet un malentendu fondamental: on ne peut pas fermer les frontières de la Communauté européenne par application stricte de ce principe. C'est impossible! Nous sommes une Communauté ouverte, nous voulons produire, nous voulons vendre; celui qui veut vendre doit acheter des matières premières. Les exceptions qui sont appliquées dans le chef de la préférence communautaire — il y en a plusieurs, vous avez nommé le beurre néo-zélandais —, je vous dirai que celles qui concernent le secteur bovin coûtent à la Communauté 500 millions d'unités de compte par an. Il ne faut pas nécessairement les supprimer, mais il ne faut pas faire payer la dette découlant de ces décisions uniquement aux agriculteurs. C'est une grande différence. Si c'est cela que vous avez voulu dire, je suis d'accord avec vous.

**M. Basecq.** — Qu'en est-il des contrats pluriannuels pour l'élimination des stocks?

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Oui, bien sûr, je suis pour. Toutefois, deux difficultés se présentent. La première réside dans le fait que ce système mettrait l'achat et la vente des produits dans les mains de l'instance étatique au niveau de la Communauté, ce que certains Etats membres, qui tiennent absolument au commerce libre, veulent éviter à tout prix.

La seconde difficulté est d'ordre technique: la Communauté fait sa politique par la fixation annuelle des prix. S'il faut travailler avec un système pluriannuel, il faut prendre des avances, travailler avec des hypothèses, en fait changer une partie de la substance de la politique agricole commune. Ce n'est pas facile.

Monsieur Sondag, je vous remercie pour toute la considération que vous avez exprimée. Vous avez touché à certains aspects très importants de la politique. Un des aspects fondamentaux est le problème de la coresponsabilité des producteurs dans la politique agricole commune.

Je suis tout à fait d'accord avec vous, vous le savez. C'est la thèse que j'ai défendue: il faut une coresponsabilité organisée de façon à créer une relation entre l'augmentation de la production et l'application de la pénalisation qui en est la conséquence. Celle-ci doit être en rapport avec la responsabilité dans l'augmentation de la production.

C'est une thèse que nous défendons plus particulièrement dans le secteur laitier. Nous n'avons pas gain de cause parce qu'il existe une minorité de blocage au sein du Conseil. Tant qu'il en sera ainsi, il sera difficile d'avancer, mais c'est un non-sens d'entendre affirmer par certains Etats membres que la surproduction est la cause de nos ennuis et qu'il faut la réduire alors qu'on refuse, par ailleurs, les systèmes qui pénalisent celui qui est responsable de l'augmentation de la production. C'est de l'inconséquence, nous l'avons dit mais en vain.

Quant à la situation climatique, je ne reviendrai pas sur cette discussion, mais je vous ai donnée une réponse provisoire, la situation étant évolutive.

Vous avez posé une question précise sur l'introduction du thème de l'énergie hydraulique dans le traitement du dossier de l'aide à l'énergie, aux investissements dans le secteur énergétique.

La décision est prise. Il y a deux semaines, le CMCES a répondu favorablement à ma proposition et le Conseil de ministres le confirmera demain.

En ce qui concerne le Fonds de promotion, nous sommes en train de déterminer les éléments qui devront faire l'objet des arrêtés d'exécution. Cette discussion se passe bien pour l'instant.

D'autres intervenants, dont M. Jean Gillet, m'ont questionné quant au plan intégré du Sud-Est. J'ai soumis ma proposition et elle a été acceptée par le Conseil des ministres depuis plusieurs mois. C'est maintenant à la Région de fournir sa part du travail, la partie non agricole du programme afin qu'on puisse déposer le dossier ensemble

à la Communauté européenne. Cela devrait se faire au plus vite mais, je le répète, c'est à la Région wallonne de faire diligence afin d'activer le dossier.

Une question a été posée concernant l'attitude de la Belgique au sein de la Cnuced. On parlera de l'accord « sucre ». Vous connaissez l'attitude de la Communauté européenne: nous demandons la révision du système et l'application d'un système proportionnel relatif au stockage et au déstockage. C'est une question technique sur laquelle je ne m'attarderai pas.

Quant au problème du Stabex, il est d'ordre financier. Nous voudrions bien le régler, mais nous n'avons pas assez de moyens, pour le faire, malheureusement.

Relativement à la préférence: on souhaite établir un traitement différent entre les pays en voie de développement déjà relativement pauvres. C'est une question sujette à débat au sein du groupe des 77, comme vous le savez.

Voilà l'essentiel des réponses que je désirais vous faire.

Je résume l'attitude de la Belgique: nous sommes de ceux qui pensent que tout doit être fait pour encourager la reprise économique dans les pays industrialisés. Toutefois, nous sommes conscients du fait que si cette reprise économique, qui recréera des courants d'échange et donnera les moyens financiers et budgétaires d'aider les pays en voie de développement, est une nécessité, ce n'est cependant pas suffisant.

Certains disent que c'est la seule voie. En clair, c'est la thèse des Etats-Unis qui refusent le dialogue global.

Quant à nous, nous estimons qu'il faut d'autres dispositifs et qu'il convient de prendre les mesures et rétablir le dialogue global. Il y a autre chose à faire que de rétablir l'ordre chez nous. Il faut, donc, changer fondamentalement et à tous égards l'ordre des relations entre les deux catégories de pays.

Ik dank de heer Lagae voor zijn uiteenzetting en zijn waardering. Ik heb echt niets toe te voegen aan de doortastende analyse die hij heeft gemaakt over de problemen van de wereldhandel. In verband met de prijzen aan de producenten en de prijzen op de markt van onze land- en tuinbouwprodukten, wil ik onderstrepen dat zij niet de hoogste zijn van de ons omringende landen en dat wij de verbruikers in de Europese Gemeenschap bevoorraden tegen zeer redelijke prijzen. De prijs van het vlees is in Japan drie tot vijfmaal duurder. De prijs van de melkproductie en van de melkprodukten is in de Verenigde Staten ook veel duurder dan bij ons. Dit land is nochtans een voorbeeld van de manier waarop men de produktie, de verhandeling en de verkoop organiseert op basis van het sacrosanct principe van de vrije markteconomie.

Ik heb hier een berekening, mijnheer Lagae, die bevestigt wat u hebt gezegd. Als men al de steunmaatregelen in aanmerking neemt, die de Verenigde Staten langs verschillende mechanismen in de graansector verlenen, dan blijkt dat de globale kostprijs van een kilogram graan grosso modo dezelfde is in de Verenigde Staten als in de Europese Gemeenschap.

U stelde ook een vraag over de energiebesparende maatregelen, namelijk of de termijn niet kan worden verlengd tot het einde van het jaar ingevolge de weersomstandigheden. Dat zal moeilijk zijn. Ik kan in verband met de vragen die door verschillende sprekers werden gesteld over de problematiek ingevolge de watersnood, alleen maar antwoorden dat wij de gebeurtenissen afwachten en zien of de klimatologische omstandigheden de toestand zullen normaliseren. Op een bepaald ogenblik zullen wij een evaluatie maken en beslissen wat wij in de verschillende beleidsdomeinen kunnen doen. Tot nu toe is het gelukkig nog geen catastrofe. Laten wij hopen dat de klimatologische omstandigheden verbeteren, zodat wij verder de weg van een zekere normalisering kunnen opgaan.

U hebt nog vragen gesteld, mijnheer Lagae, maar ik beperk mij tot het plan in verband met de veeteelt dat te maken heeft met de informatica. Wij hebben daarover gesproken in de commissie en u kent mijn antwoord. U had nochtans gelijk dit opnieuw onder de aandacht te brengen, want het is ons beider zorg.

De heer Vanhaverbeke heeft verschillende vragen gesteld, onder andere over de noodzaak van arbeidsanalyse bij de behandeling van de Lif-dossiers. Gezien de grote dispariteit van de dossiers, zal dit weinig aarde aan de dijk brengen. Ik ben mij ervan bewust dat organisatorisch een grote inspanning moet worden gedaan. U bent goed geplaatst om te weten dat vanaf 1975 de personeelsbezetting gebeurt in overeenstemming met het aantal land- en tuinbouwbedrij-

ven per ambtsgebied. Er werd dus op een bepaalde manier reeds rekening gehouden met de problematiek die u te berde bracht.

U hebt ook, samen met collega Lagae en anderen, de aandacht gevestigd op het probleem van de bouwdoossiers. Er verloopt inderdaad steeds heel wat tijd, maar toch zijn er limiettermijnen die wij moeten respecteren.

Collega Lagae heeft een voorstel gedaan om een commissie op te richten die onder meer de dossiers in hoger beroep zou behandelen. Ik wil dit voorstel wel in overweging nemen, maar ik kan dit probleem niet oplossen, want het is mijn bevoegdheid niet. Het probleem van het beroep is inderdaad een grote moeilijkheid. Wij hebben het er trouwens onlangs nog in een privé-gesprek over gehad. Wij proberen er het beste van te maken. Ik ga ervan uit dat het mijn taak is het probleem van de bouwvergunningen te benaderen met het oog op de beveiliging van het landbouwgebied in het algemeen.

De heer Vanhaverbeke heeft ook vragen gesteld in verband met de situatie in de tabakssector. Ik heb zijn vragen op een rijtje gezet maar ik wil daarover nu niet uitweiden. Indien hij het wenst, zal ik de voorzitter vragen mijn schriftelijk antwoord in het *Beknopt Verslag* op te nemen.

**De heer Vanhaverbeke.** — Mijnheer de staatssecretaris, u kan toch met ja of neen antwoorden en zeggen of het systeem voor de tabakscultuur al dan niet bedreigd is.

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Ik ben nog maar aan het begin van mijn antwoord.

De heer Vanhaverbeke vroeg of het Europese systeem van prijzenondersteuning wordt voortgezet. Evenwel is er een onderliggende reglementering. Voor de vorige campagne werd de uitbetaling stopgezet, omdat moest worden nagekeken of deze reglementering wel in orde is en of zij wordt gevolgd. Fundamenteel is mijn antwoord dus « ja ».

Notre collègue M. Jean Gillet a posé quelques questions précises, notamment à propos de l'attitude du gouvernement en ce qui concerne la fameuse taxation sur les matières grasses.

C'est une longue histoire. Le gouvernement belge est en faveur d'une politique globale en matière d'huiles et de graisses, en ce compris le beurre, qui fait partie de cet ensemble.

Certains demandent qu'on applique à l'importation de toutes les matières grasses, en concurrence directe ou indirecte avec les produits laitiers, les prélèvements qui seraient l'application stricte de la préférence communautaire. Je ne défends pas cette position, car je suis absolument sûr qu'elle est irréaliste pour le moment, notamment en raison de l'attitude des Etats-Unis. Il est par contre plus réaliste d'imaginer une taxation faible, non sur l'importation, mais sur la transformation de produits en concurrence avec le beurre, taxation qui équivaldrait à la taxe à la coresponsabilité pour le beurre. Ce serait une solution non discriminatoire très efficace. Je l'ai proposée à maintes reprises dans le passé, mais dans le cadre du Conseil de la Communauté, il est impossible de dégager une majorité en sa faveur. Vous m'avez félicité, monsieur Jean Gillet, pour les mesures que j'ai prises en développant des actions concertées et suivies pour lutter contre la brucellose. Je tiens, cher collègue, à vous féliciter à mon tour pour la façon dont vous avez collaboré à la réussite de ce plan dans votre région. Nous devons continuer cette action tous azimuts, car si la situation s'améliore, nous ne sommes pas encore au bout de nos peines.

Vous m'avez interrogé également sur la limite de la zone défavorisée. Je suppose que la Communauté prendra incessamment sa décision, notre proposition lui ayant été transmise depuis quelques temps. J'espère que la suite à cette demande sera favorable.

Vous m'avez demandé aussi ce que nous pensons de la question du demi-beurre. Il existe trois types de beurre, mais je ne m'attarderai pas sur ces questions techniques.

Etant donné que cette tendance commence à se développer sur le marché, il faut que nous adaptions notre réglementation pour le beurre et les dérivés de beurre, entre autres le demi-beurre. C'est ce que nous faisons actuellement en relation avec les instances de la Santé publique.

De heer Debussere heeft een lang betoog gehouden over de inderdaad moeilijke toestand in de pluimveesector. Ik ga er met hem over akkoord dat de situatie zeer slecht is. Dat bekommert ons. Ik

heb in het verleden reeds gezegd dat het inherent is aan dat soort productie, waar op zo weinig plaats met relatief kleine additionele kapitalen tot enorme additionele produkties wordt overgegaan. Men komt op die manier tot een toestand waarbij het marktevenwicht gemakkelijk wordt verbroken. Dat moet op fundamentele wijze worden hersteld. Wij kunnen wel *kurieren am Symptom*. Wij hebben dat gedaan door de vrijstelling van aflossingen, de verlenging van de rentetegemoetkomingen en van de waarborgen voor bedrijven die in moeilijkheden zijn. Het fundamenteel verhelpen van deze situatie moet echter gebeuren door het herstel van het evenwicht tussen vraag en aanbod.

**De heer De Seranno.** — Mijnheer de staatssecretaris, ik heb niet het woord gevoerd in het debat. Ik had evenwel opmerkingen in verband met dit punt. U zegt dat wij een evenwicht moeten bereiken. Maar dan kunnen wij ons niet beperken tot ons land of zelfs niet tot het marktgebied van de Europese Gemeenschap.

Het komt ons echter voor dat wij een grotere inspanning moeten doen in verband met afzetgebieden die nog te veroveren zijn. Als wij nagaan wat de Nederlandse regering doet, wat uw Nederlandse collega kan verwezenlijken en over welke middelen hij beschikt om bepaalde markten te veroveren, onder andere in Noord-Afrika, meen ik dat u ook grovere middelen moet aanwenden om onze producenten zowel van eieren als van braadkuikens bij te staan om daarvoor markten te veroveren en te behouden. Er zijn op dit gebied lovenswaardige initiatieven genomen door landgenoten, privé-initiatieven, die moeten ondersteund worden door uw departement.

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer De Seranno, uw opmerkingen zijn zeer nuttig. Ik meen dat u de vinger op de wonde legt. Deze zogenaamde agressieve exportpolitiek wordt gevoerd door nabuurlanden, hoofdzakelijk met de middelen van de Europese Gemeenschap. Het is wellicht nuttig hieromtrent cijfers te verstrekken.

Wat Nederland betreft, behoudens de 175 miljoen Belgische frank kredieten — ik reken voor de duidelijkheid in Belgische franken — van het nationale budget voor de exportpolitiek — wij beschikken over 150 miljoen Belgische frank — dienen er nog 2 miljard bijgevoegd, die niet komen uit de staatskas, maar uit bijdragen van de sectoren samen, waarmee Nederland dan een zeer efficiënte exportpromotiepolitiek kan voeren.

Wij zijn daar in het verleden niet in geslaagd. Wij hebben veel te weinig gedaan. Dat is één van de doelstellingen van de exportpolitiek in het kader van de doorgedreven wijziging van de wet op de afzet. Ik heb in tegenstelling met wat zich in bepaalde andere landen voordoet, zoals bijvoorbeeld in Nederland en Duitsland, geen horizontale en verplichte bevoegdheid in deze sector. De initiatieven moeten uitgaan van de sectoren zelf. Dat geldt ook, mijnheer Debussère, voor de eiersector; die zich meer dan de slachtpluimveesector, in een moeilijke situatie bevindt.

Hier werd ook opnieuw het verhaal opgedist van de wijzigingen die moeten worden aangebracht aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid om te komen tot een soort planeconomie. Verleden jaar heb ik daar een antwoord op gegeven. Ik ben daartegen gekant en kan uw voorstellen derhalve niet onderschrijven.

M. Bock m'a demandé s'il ne serait pas possible d'aider financièrement les laboratoires d'immunologie et de virologie de Marloie. Si je voulais le faire, ce serait radicalement refusé par le département du Budget étant donné la situation financière actuelle.

Je profite de l'occasion pour rendre hommage à ces laboratoires. J'ai toujours soutenu les projets de recherche qu'ils poursuivent, avec les crédits de l'Isia. mais, je le répète, les limitations budgétaires que nous connaissons valent également dans ce cas.

M. Eicher, qui m'a posé de nombreuses questions, n'est malheureusement plus présent. Je lui ferai parvenir des réponses chiffrées. Je crois, par ailleurs, avoir déjà répondu à la question importante qu'il m'a posée sur le problème du plan du Sud-Est.

Over de visserij heeft mevrouw Vandenbussche interessante beschouwingen gemaakt en zoals de heer Van In, enkele vragen gesteld.

Mijnheer Van In, het maken van vergelijkingen, zoals u doet, op grond van de vaststelling dat ik op mijn begroting slechts 10 miljoen zou hebben ingeschreven, is gevaarlijk. De globale overheidsbestedingen voor de visserij zijn eigenlijk gespreid over vijf departementen. Daarbij komt dan nog de toelage van de Europese Gemeenschap.

Het bedrag voor de visserijsector ingeschreven op de begroting van Landbouw is eerder matig te noemen. De wetenschappelijke onderzoeken in zeevisserij, station Oostende - werkgroep en Iwoni, bereiken een bedrag van 30 miljoen.

De globale interventie op grond van het structuurlijk EOGFL, enerzijds en ophoudprijzengarantie, anderzijds, bedraagt grosso modo 18 miljoen. Ik zou die opsomming kunnen verderzetten, maar ga dat hier niet doen.

De globaliteit van de bestedingen vanwege de overheid voor de visserij in verhouding van het aantal tewerkgestelde personen en de totale produktie, die wij broodnodig hebben voor het evenwicht van onze handelsbalans, valt erg mee. De visserij is een sector die al onze zorg en aandacht verdient.

**De heer Van In.** — In een bijblad bij uw begroting vraagt u 5 miljoen aanvullend krediet voor een verhuis en het opnieuw installeren uw diensten.

**De heer De Keersmaecker,** staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Dat is een voorbeeld van een vergelijking die niet ter zake is.

Laten wij de dingen op de keper beschouwen, Mijn departement is verspreid over vijf gebouwen in de stad. Wij moeten verhuizen omdat één van die gebouwen, gelegen aan de Berlaumontlaan, in beslag wordt genomen door de Nationale Bank. Het moment is eindelijk aangebroken om de diensten van Landbouw te concentreren. Dat kost natuurlijk. In het departement van Landbouw werken ongeveer 2 000 ambtenaren, wat niet weinig is. Het betreft hier een éénmalige maar inderdaad dure operatie. Alles kost wat het kost. Wij wachten nog op het akkoord van de minister van Openbare Werken om die verhuis te kunnen uitvoeren. Of deze operatie nu of later plaatsheeft, het groeperen van de diensten van het departement is een dwingende noodzaak.

Desalniettemin heeft u zeer interessante opmerkingen gemaakt, die ik noteer, aangaande de exploitatiekosten. Uw opmerking in verband met de verplaatsingen in de zeevisserij is zeer interessant. Het energieprobleem in die sector is een zeer moeilijk probleem. Het Centrum voor wetenschappelijk onderzoek in Oostende heeft dat op een wonderbare en nuttige wijze onderzocht en de resultaten overgezonden aan de vissers. Een oplossing biedt de beperking van de snelheid bij de verplaatsing. Door niet in volle snelheid naar de plaats van het vissen te varen, slaagt men erin besparingen te doen ten bedrage van ongeveer 25 pct. Dat is maar één voorbeeld u hebt daar terecht de aandacht op gevestigd. Er moet immers op zoveel fronten worden geageerd.

Men heeft mij gevraagd of het krediet van 2 miljoen niet te weinig is. Het is voldoende om momenteel de ingediende aanvragen in te willigen. Voor energiebesparende investeringen kan deze tegemoetkoming aangevuld worden met de daarvoor ingestelde tussenkomst die 33 pct. bedraagt van het investeringsbedrag. De uiterste datum voor het indienen van aanvragen werd verlengd tot 31 december 1985, wat heel wat ruimte voor nieuwe investeringen opent in de visserij.

De verhoging van het Fonds voor Scheepjongens met 300 000 frank heeft te maken met de indexering van de wedden.

Talrijke vragen betroffen de quotaregeling. Men heeft onder meer gevraagd of het mogelijk is terug te keren tot het systeem van de organisatie van de visserij alleen op basis van conserveringsmaatregelen, wat vroeger de Belgische stelling was. Daarop antwoord ik negatief. Wij stonden daar uiteindelijk volledig alleen met ons standpunt. Wij moeten nu leven met een systeem van de Tac's en de quota. Het komt erop aan, afgezien van de procenten die ten grondslag liggen aan de verdeling van deze quota, te komen tot een garantie van quota in absolute cijfers die overeenstemmen met het potentieel van onze visserij. Dat is essentieel. Dat zal ook mijn houding zijn bij de verdediging van dit dossier tijdens de vergaderingen van de Raad van de ministers van Landbouw op 20 en 21 juni.

De heer Capoen heeft een preciese vraag gesteld over het probleem van de sleufsilo's. Men moet hierin een onderscheid maken. Met betrekking tot de verplichting te verwijzen naar de diensten van Stedebouw of de mogelijkheid om de zaak te behandelen op het niveau van de gemeente, werd een beslissing getroffen door de Vlaamse Raad. Ik vraag mij ook af waarom men zolang wacht met de publicatie van deze reeds genomen beslissing. Er is evenwel nog een ander probleem, namelijk de verplichting al dan niet een plan te laten opmaken door een architect. Dit probleem heeft te maken met de deontologische regels van deze sector, waarvoor mijn collega van



Middenstand bevoegd is. Door de pragmatische wijze waarop op dit vlak wordt gehandeld, kan men voldoening schenken aan het grootste gedeelte van de aanvragen.

U heeft ook de aandacht gevestigd op de noodzaak tot de verandering van het pachtstelsel en tot bescherming van het landbouwareaal. U zegt dat het voorstel-Sondag-Van Nevel niet adequaat is. Ik laat deze bewering voor uw rekening. Ik heb mijn mening te kennen gegeven en zij is verschillend. Ik wil het debat hierover echter niet opnieuw openen, te meer daar wij wellicht nog de gelegenheid zullen krijgen hierover van gedachten te wisselen.

Madame Godinache, vous m'avez demandé ce qu'il en était de la protection des cultures. Je puis vous assurer que nous en tenons compte au maximum sur base des données qui émanent de nos centres de recherche.

L'interdiction de l'utilisation d'herbicides le long des routes et des refuges n'est pas de ma compétence, mais de celle du ministre responsable de l'Environnement pour la région concernée.

Ces points constituaient l'essentiel des questions que vous m'avez posées.

De heer Van den Broeck heeft een paar interessante beschouwingen gemaakt. Ik dank hem ook voor zijn steun. Hij heeft zeer terecht de aandacht gevestigd op het probleem van de opvolging en daarbij veelvuldige opmerkingen gemaakt. Zij zullen in zekere mate worden opgevangen door een wetsontwerp dat op het ogenblik wordt besproken door het departement en door het groen front. Dit ontwerp beoogt immers de uitvoering van een passus uit de regeringsverklaring die handelt over de aanpassing van de wet op de kleine nalatenschappen aan de situatie van vandaag. Ik zal hiervoor een afzonderlijk wetsontwerp indienen en hoop u aldus, mijnheer Van den Broeck, gedeeltelijk van antwoord te kunnen dienen.

U heeft ook gepleit voor een beter evenwicht tussen de belangen van de eigenaars en die van de pachters in het kader van de hervorming van de pachtwetgeving en beschouwingen in het midden gebracht over de ruilverkavelingen. Sommige van die opmerkingen waren zeker pertinent maar ik moet u het antwoord schuldig blijven vermits dit probleem niet meer tot mijn bevoegdheid behoort.

M. Humblet a formulé des considérations d'ordre éminemment politique. J'ai exposé ma position, mais elle est conforme à la ligne adoptée par le gouvernement. Nous devons avoir le courage de nos opinions. Il faudra voir ce qui résultera dans l'avenir, en termes d'efficacité, de l'application de la politique en faveur de l'agriculture et de l'horticulture dans l'ensemble du pays et de l'appréciation politique qu'en feront les membres de nos assemblées dans la mesure où des discussions ultérieures devront porter sur des améliorations éventuelles.

Le gouvernement a proposé la formule du centre d'étude institutionnel. C'est, à mon sens, la bonne voie. Il conviendra d'effectuer, avec calme et sérieux, en dehors de toute polémique, une étude des aspects institutionnels de nos compétences respectives et notamment des miennes.

**M. Humblet.** — Monsieur le secrétaire d'Etat, c'est sur la base de chiffres que j'ai émis des considérations politiques.

Vous avez répondu tout à l'heure à mon collègue Basecq, que l'équilibre linguistique était respecté. Or, le Brabant wallon ne compte plus aucun inspecteur vétérinaire francophone. Je me fonde sur des données réelles.

Par ailleurs, j'ai souligné que les indemnités en matière de brucellose sont versées tardivement, ce qui, pour certaines exploitations, pose de réels problèmes.

**M. De Keersmaecker,** secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — J'avais compris que vous posiez une question en terme de différence.

**M. Humblet.** — Pas du tout.

**M. De Keersmaecker,** secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — J'ai pris note des considérations qui ont été émises et m'efforcerai de répondre à toutes les questions qui m'ont été posées explicitement, mais non pas nécessairement de cette tribune, car, comme je l'ai indiqué tout à l'heure, je n'ai pas la prétention de vouloir les reconstruire toutes dès maintenant.

De heer Vandezande geeft opnieuw een probleem te berde gebracht dat reeds in de commissie werd besproken. Ik herhaal wat ik

daarover in de commissie heb gezegd. Wij vragen de bevestiging van de beslissing genomen door de administratie. Deze is volledig terecht, rekening houdend met de belangrijkheid van het vergrijp en ook in het licht van het feit dat de vernietiging door de Raad van State louter op een procedurebasis was gebeurd. Ik bevestig dus mijn vroeger standpunt en vraag de verwerping van een eventueel amendement.

Mijnheer de Voorzitter, tot daar de meest essentiële opmerkingen en antwoorden. Ik verontschuldig mij bij degenen die geen volledig antwoord kregen en ik zal zorgen dat dit antwoord schriftelijk wordt vervolgd.

Ik dank zeer hartelijk al de sprekers in dit debat. Ik geloof dat wij op deze wijze een dienst hebben bewezen aan de land- en tuinbouw want wij delen allen in de zorg voor hun welzijn omdat wij weten dat alle land- en tuinbouwers van dit land een zeer belangrijk aandeel hebben in onze economie. (*Applaus op talrijke banken.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van In een persoonlijk feit.

**De heer Van In (persoonlijk feit).** — Mijnheer de Voorzitter, ik zal de tijd van de Hoge Vergadering slechts enkele seconden in beslag nemen om iets te verduidelijken ten aanzien van de staatssecretaris.

Hij neemt het mij kwalijk dat ik hem onderbreek om hem erop te wijzen dat hij een bijblad, inhoudende 5,2 miljoen, indient om de reorganisatie van zijn diensten mogelijk te maken.

Alles is relatief. Juist deze relativiteit heb ik hiermee willen illustreren.

Als de staatssecretaris ten aanzien van de landbouw in het algemeen en de visserij in het bijzonder beweert dat hij ergens 1 of 2 miljoen meer wil investeren of investeert, blijkt dat die schamele gift in de huidige omstandigheden nog niet voldoende is om een eenmalig overbrengen van diensten van het ene gebouw naar het andere mogelijk te maken.

Dat wil ik illustreren, ook ten opzichte van uw beleid, want op de vele vragen die vandaag zijn gesteld is van uwentwege nauwelijke antwoord gekomen.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Van In, ik heb niet goed begrepen waar aanleiding zou zijn tot een persoonlijk feit in de uiteenzetting van de minister. U hebt evenwel altijd het recht het woord te vragen.

Het woord is aan de heer Vandezande.

**De heer Vandezande.** — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het is vanwege de staatssecretaris toch nogal grof, gewoon te verwijzen naar zijn uitleg in de commissie, die ik niet ken, al heb ik die gedeeltelijk teruggevonden in het verslag.

In mijn uiteenzetting heb ik gewezen op de beginselen van wat men een rechtsstaat noemt. Daarop is helemaal geen antwoord gekomen.

Er werd alleen gezegd dat ik, als ik daar zin in had, een amendement kon indienen, waarbij de staatssecretaris meteen voorstelde het niet aan te nemen.

Over de grond van de zaak, mijn motivering en mijn argumentatie, werd er niets weerlegd. Dat vind ik nogal grof.

**M. le Président.** — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene behandeling gesloten en gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

#### PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGETAIRE 1983

##### Discussion et vote des articles

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGS- JAAR 1983

##### Beraadslaging en stemming over de artikelen

**M. le Président.** — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture pour 1983.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor 1983.

Au tableau budgétaire, le gouvernement présente les amendements que voici :

*Wetstabel*

*Titel I. — Lopende uitgaven*

*Sectie 31. — Eigenlijk ministerie van Landbouw*

*Hoofdstuk I. — Consumptieve bestedingen*

*(Lopende uitgaven voor goederen en diensten)*

*§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

*Art. 12.07. Uitzonderingsuitgaven voor diensten en voor aankopen van niet-duurzame goederen (werken en leveringen voor inrichting van nieuwe lokalen, verhuizingskosten enzovoort).*

*Het krediet verhogen met 3,5 miljoen frank om het van 1,0 op 4,5 miljoen frank te brengen.*

*Tableau de la loi*

*Titre I. — Dépenses courantes*

*Section 31. — Ministère de l'Agriculture proprement dit*

*Chapitre I. — Dépenses de consommation*

*(Dépenses courantes pour biens et services)*

*§ 2. Achats de biens non durables et de services*

*Art. 12.07. Frais exceptionnels de services et d'acquisitions de biens non durables (travaux et fournitures pour l'aménagement de nouveaux locaux, frais de déménagement, etc.).*

*Augmenter le crédit de 3,5 millions de francs pour le porter de 1,0 à 4,5 millions de francs.*

*Sectie 32. — Wetenschappelijk onderzoek*

*Hoofdstuk I. — Consumptieve bestedingen*

*(Lopende uitgaven voor goederen en diensten)*

*§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

*Art. 12.07. Uitzonderingsuitgaven voor diensten en voor aankopen van niet-duurzame goederen (werken en leveringen voor inrichting van nieuwe lokalen, verhuizingskosten enzovoort).*

*Het krediet verhogen met 1,7 miljoen frank om het van 1,7 op 3,4 miljoen frank te brengen.*

*Section 32. — Recherche scientifique*

*Chapitre I. — Dépenses de consommation*

*(Dépenses courantes pour biens et services)*

*§ 2. Achats de biens non durables et de services*

*Art. 12.07. Frais exceptionnels de services et d'acquisitions de biens non durables (travaux et fournitures pour l'aménagement de nouveaux locaux, frais de déménagement, etc.).*

*Augmenter le crédit de 1,7 million de francs pour le porter de 1,7 à 3,4 millions de francs.*

De stemming over deze amendementen en over de artikelen waarop ze betrekking hebben, wordt aangehouden.

Le vote sur ces amendements et sur les articles auxquels ils se rattachent est réservé.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion des autres articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand meer het woord vraagt in de behandeling van de andere artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents n<sup>os</sup> 5-XI-1 et 2, session 1982-1983, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 5-XI-1 en 2, zitting 1982-1983, van de Senaat.)

**M. le Président.** — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

*Kredieten voor de lopende uitgaven (titel I)  
en de kapitaaluitgaven (titel II)*

**Artikel 1.** Voor de uitgaven van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1983 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken) :

|                          | Gesplitste kredieten             |                                 |                                    |
|--------------------------|----------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|
|                          | Niet-<br>gesplitste<br>kredieten | Vast-<br>leggings-<br>kredieten | Ordonnan-<br>cerings-<br>kredieten |
| <b>TITEL I</b>           |                                  |                                 |                                    |
| Lopende uitgaven . . . . | 8 053,9                          | —                               | —                                  |
| <b>TITEL II</b>          |                                  |                                 |                                    |
| Kapitaaluitgaven . . . . | 1 702,6                          | 58,4                            | 135,2                              |
| <b>Totaal . . . .</b>    | <b>9 756,5</b>                   | <b>58,4</b>                     | <b>135,2</b>                       |

Die kredieten worden opgesomd onder titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

*Crédits pour les dépenses courantes (titre I)  
et pour les dépenses de capital (titre II)*

**Article 1<sup>er</sup>.** Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Agriculture afférentes à l'année budgétaire 1983, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

|                             | Crédits dissociés           |                              |                                  |
|-----------------------------|-----------------------------|------------------------------|----------------------------------|
|                             | Crédits<br>non<br>dissociés | Crédits<br>d'engage-<br>ment | Crédits<br>d'ordonnan-<br>cement |
| <b>TITRE I</b>              |                             |                              |                                  |
| Dépenses courantes . . . .  | 8 053,9                     | —                            | —                                |
| <b>TITRE II</b>             |                             |                              |                                  |
| Dépenses de capital . . . . | 1 702,6                     | 58,4                         | 135,2                            |
| <b>Totaux . . . .</b>       | <b>9 756,5</b>              | <b>58,4</b>                  | <b>135,2</b>                     |

Ces crédits sont énumérés aux titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

Le vote sur cet article est réservé.

De stemming over dit artikel wordt aangehouden.

*Bijzondere bepalingen betreffende  
de lopende en de kapitaaluitgaven*

**Art. 2.** Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 20 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement. Die voorschotten mogen uitgaven dragen die ten hoogste 100 000 frank belopen, met uitzondering van de uitgaven voor opdrachten in het buitenland waarvan het bedrag bepaald wordt door de minister of de staatssecretaris die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft.

*Dispositions particulières relatives  
aux dépenses courantes et de capital*

**Art. 2.** Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, des avances de fonds d'un montant maximum de 20 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département. Ces avances peuvent supporter des dépenses d'un montant maximum de 100 000 francs, sauf en ce qui concerne les frais de mission à l'étranger dont le montant est fixé par le ministre ou le secrétaire d'Etat ayant l'Agriculture dans ses attributions.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 3.** Gezien het spoedeisend karakter van de in het vooruitzicht gestelde uitgaven en bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de

wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mag de rekenplichtige belast met de vereffening van de hulp gelden en toelagen van sociale aard, achtereenvolgende geldvoorschotten van hoogstens 500 000 frank ontvangen, die later zullen verantwoord worden.

**Art. 3.** Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, le comptable chargé de la liquidation des secours et allocations à caractère social, peut recevoir des avances de fonds successives d'un montant ne dépassant pas 500 000 francs, dont il sera justifié ultérieurement.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 4.** Ten einde het onderzoeksprogramma gedekt door de artikelen 12.40 en 12.70, sectie 32, uit te voeren, wordt de minister of de staatssecretaris die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft, ertoe gemachtigd over de kredieten op die artikelen te beschikken door middel van fondsenvoorschotten of van kredietopeningen.

Bij afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 4 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement met het oog op de uitbetaling van de uitgaven ingeschreven op de voormelde artikelen 12.40 en 12.70 van sectie 32. De contracten afgesloten met de werkgroepen mogen in de toekenning van provisionele stortingen voorzien.

**Art. 4.** En vue de mettre en application le programme de recherches couvert par les articles 12.40 et 12.70, section 32, le ministre ou le secrétaire d'Etat ayant l'Agriculture dans ses attributions est autorisé à disposer des crédits de ces articles par avances de fonds ou ouvertures de crédits.

Par dérogation à l'article 15 de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, des avances de fonds d'un montant maximum de 4 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département à l'effet de payer des dépenses inscrites aux articles 12.40 et 12.70 précités de la section 32. Les contrats conclus avec les groupes de travail pourront prévoir l'octroi de versements provisionnels.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 5.** De betaling van de geboortetoelagen en van de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgesteld door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

**Art. 5.** Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 6.** In afwijking van artikel 5 van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, mogen de volgende niet-gesplitste kredieten eveneens de uitgaven in verband met vroegere jaren dekken:

Titel I, sectie 31, artikel 12.01;

Titel I, sectie 32, artikel 12.01.

**Art. 6.** Par dérogation à l'article 5 de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, les crédits non dissociés ci-après peuvent couvrir également des dépenses se rapportant à des années antérieures:

Titre I, section 31, article 12.01;

Titre I, section 32, article 12.01.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 7.** Volgens de behoeften en mits het akkoord van de minister van Begroting, kunnen bij koninklijk besluit overschrijvingen worden

verricht van artikel 41.58 van sectie 31 van titel I naar artikel 61.51 van sectie 31 van deel II van titel II en vice versa.

**Art. 7.** Suivant les besoins et moyennant l'accord du ministre du Budget, des transferts peuvent être opérés par arrêté royal de l'article 41.58 de la section 31 du titre I à l'article 61.51 de la section 31 de la partie II du titre II et vice versa.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 8.** Overschrijvingen mogen worden verricht van artikel 51.30 van sectie 31 van deel II van titel II naar artikel 66.02.B van sectie 1 van titel IV om het Landbouwfonds te stijven overeenkomstig artikel 3, 4°, van de wet van 29 juli 1955 waarbij dit fonds werd opgericht.

**Art. 8.** Des transferts peuvent être effectués de l'article 51.30 de la section 31 de la partie II du titre II à l'article 66.02.B de la section 1 du titre IV afin d'alimenter le Fonds agricole conformément à l'article 3, 4°, de la loi du 29 juillet 1955 par laquelle ce fonds a été créé.

— Aangenomen.

Adopté.

#### *Afzonderlijke sectie (titel IV)*

**Art. 9.** De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in de tabel van titel IV gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 5 628 000 000 frank voor de ontvangsten en op 5 784 600 000 frank voor de uitgaven.

Worden anderzijds toegelaten, ten laste van artikel 60.01.A, Landbouwinvesteringsfonds, vastleggingen ten belope van 3 000 000 000 frank.

Het saldo van die vastleggingsmachtiging op het einde van het begrotingsjaar kan worden overgedragen naar het volgende begrotingsjaar in dezelfde voorwaarden als de vastleggingskredieten mit het akkoord van de minister van Begroting.

Elke verbintenis aan te gaan krachtens deze vastleggingsmachtiging wordt onderworpen aan het visum van de controleur van de vastleggingen en aan het Rekenhof.

Vóór de tiende van iedere maand legt de controleur van de vastleggingen aan het Rekenhof een in drievoud opgemaakte lijst met de verantwoordingsstukken voor die eensdeels het bedrag vermeldt van de vastleggingen die tijdens de afgelopen maand gevisieerd werden en, anderdeels, het bedrag aangeeft van de vastleggingen die gevisieerd werden sinds het begin van het jaar.

#### *Section particulière (titre IV)*

**Art. 9.** Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au tableau du titre IV joint à la présente loi, sont évaluées à 5 628 000 000 de francs pour les recettes et à 5 784 600 000 francs pour les dépenses.

Sont d'autre part autorisés, à charge de l'article 60.01.A, Fonds d'investissement agricole, des engagements à concurrence de 3 000 000 000 de francs.

Le solde de cette autorisation d'engagement à la fin de l'année budgétaire peut être reporté à l'année budgétaire suivante dans les mêmes conditions que les crédits d'engagement, moyennant l'accord du ministre du Budget.

Tout engagement à prendre en vertu de cette autorisation d'engagement est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Avant le dix de chaque mois, le contrôleur des engagements transmet à la Cour des comptes, avec les documents justificatifs, un relevé en trois exemplaires et mentionnant d'une part le montant des engagements visés au cours du mois écoulé et, d'autre part, le montant des engagements visés depuis le début de l'année.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 10.** De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen in de tabel van titel IV gevoegd bij deze wet, wordt



aangeduid naast het nummer van het artikel of van de littera die betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

**Art. 10.** Le mode de disposition des avoirs mentionnés au fonds inscrits au tableau du titre IV joint à la présente loi, est indiqué en regard du numéro de l'article ou du littera se rapportant à chacun d'eux.

Le fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Le fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 11.** De minister of de staatssecretaris die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft, wordt ertoe gemachtigd om bij het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, op naam van het Landbouwfonds, een bijzondere interestopbrengende rekening te openen, genoemd «Rekening voor de wederaanwending van de solidariteitsbijdrage voor de landbouwsector» ten einde later toe te laten deze solidariteitsbijdrage aan te wenden overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 2, 2°, van het koninklijk besluit nr. 12 van 26 februari 1982.

**Art. 11.** Le ministre ou le secrétaire d'Etat ayant l'Agriculture dans ses attributions est autorisé à ouvrir auprès de l'Institut national de Crédit agricole, au nom du Fonds agricole, un compte spécial productif d'intérêts intitulé «Compte de emploi de la cotisation de solidarité pour le secteur agricole» afin de permettre ultérieurement l'utilisation des cotisations de solidarité selon les dispositions de l'article 5, § 2, 2°, de l'arrêté royal n° 12 du 26 février 1982.

— Aangenomen.

Adopté.

**M. le Président.** — Il sera procédé la semaine prochaine au vote sur les amendements et sur les articles réservés, ainsi que sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen aanstaande week over de aangehouden amendementen, over de aangehouden artikelen en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

#### PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1982

##### Discussion et vote d'articles

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTÈRE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1982

##### Beraadslaging en stemming over artikelen

**M. le Président.** — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de 1982.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor 1982.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 6-XI-1 et 2, session 1982-1983, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 6-XI-1 en 2, zitting 1982-1983, van de Senaat.)

**M. le Président.** — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

##### I. Kredietaanpassingen

**Artikel 1.** De kredieten ingeschreven onder titel I — lopende uitgaven en onder titel II — kapitaaluitgaven van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1982, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

| Aanpassingen                                   | Niet-<br>gesplitste<br>kredieten | Gesplitste kredieten | —<br>Ordonnan-<br>cerings-<br>kredieten |
|------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------|-----------------------------------------|
| TITEL I                                        |                                  |                      |                                         |
| <i>Lopende uitgaven</i>                        |                                  |                      |                                         |
| Bijkredieten voor het lopend<br>jaar . . . . . | 138,7                            | —                    | —                                       |
| Verminderingen . . . . .                       | 42,8                             | —                    | —                                       |
| Bijkredieten voor vroegere<br>jaren . . . . .  | 2,5                              | —                    | —                                       |
| TITEL II                                       |                                  |                      |                                         |
| <i>Kapitaaluitgaven</i>                        |                                  |                      |                                         |
| Bijkredieten voor het lopend<br>jaar . . . . . | 0,4                              | —                    | —                                       |
| Verminderingen . . . . .                       | 3,7                              | —                    | 88,0                                    |
| Bijkredieten voor vroegere<br>jaren . . . . .  | 0,6                              | —                    | —                                       |

##### I. Ajustements de crédits

**Article 1<sup>er</sup>.** Les crédits prévus au titre I — dépenses courantes et au titre II — dépenses de capital du budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1982, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

| Ajustements                                                  | Crédits<br>non<br>dissociés | Crédits dissociés            |                                  |
|--------------------------------------------------------------|-----------------------------|------------------------------|----------------------------------|
|                                                              |                             | Crédits<br>d'engage-<br>ment | Crédits<br>d'ordonnan-<br>cement |
| TITRE I                                                      |                             |                              |                                  |
| <i>Dépenses courantes</i>                                    |                             |                              |                                  |
| Crédits supplémentaires de<br>l'année courante. . . . .      | 138,7                       | —                            | —                                |
| Réductions. . . . .                                          | 42,8                        | —                            | —                                |
| Crédits supplémentaires pour<br>années antérieures . . . . . | 2,5                         | —                            | —                                |

| Ajustements                                                | Crédits<br>non<br>dissociés | Crédits dissociés            |                                  |
|------------------------------------------------------------|-----------------------------|------------------------------|----------------------------------|
|                                                            |                             | Crédits<br>d'engage-<br>ment | Crédits<br>d'ordonnan-<br>cement |
| TITRE II                                                   |                             |                              |                                  |
| Dépenses de capital                                        |                             |                              |                                  |
| Crédits supplémentaires de<br>l'année courante. . . . .    | 0,4                         | —                            | —                                |
| Réductions. . . . .                                        | 3,7                         | —                            | 88,0                             |
| Crédits supplémentaires pour<br>années antérieures . . . . | 0,6                         | —                            | —                                |
| — Aangenomen.                                              |                             |                              |                                  |
| Adopté.                                                    |                             |                              |                                  |

## II. Diverse bepalingen

**Art. 2.** Het saldo per einde 1982 van de vastleggingsmachtiging verleend bij artikel 10, tweede lid, van de wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1982 kan worden overgedragen naar het begrotingsjaar 1983 in dezelfde voorwaarden als de vastleggingskredieten mits akkoord van de minister van Begroting.

## II. Dispositions diverses

**Art. 2.** Le solde à fin 1982 de l'autorisation d'engagement donnée par l'article 10, alinéa 2, de la loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture, de l'année budgétaire 1982 peut être reporté à l'année budgétaire 1983 dans les mêmes conditions que les crédits d'engagement moyennant l'accord du ministre du Budget.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 3.** Het ministerieel besluit van 12 maart 1980, waarbij Logist J.-P., bij disciplinaire maatregel met ingang van 1 april 1980 van ambtswege ontslagen werd uit zijn bediening van bode-kamerwaarder bij het ministerie van Landbouw, krijgt zijn volle uitwerking van 1 april 1980 af niettegenstaande het vernietigingsarrest nr. 22397 van 30 juni 1982 van de Raad van State.

**Art. 3.** L'arrêté ministériel du 12 mars 1980, par lequel Logist J.-P., a été démis d'office de ses fonctions de messenger-huissier au ministère de l'Agriculture à partir du 1<sup>er</sup> avril 1980 par mesure disciplinaire, sortira tous ses effets dès le 1<sup>er</sup> avril 1980 nonobstant l'arrêt d'annulation n° 22397 du 30 juin 1982 du Conseil d'Etat.

**De Voorzitter.** — Wij zullen aanstaande week stemmen over dit artikel, waarvan de schrapping wordt voorgesteld door de heer Vandezande.

Nous voterons la semaine prochaine sur cet article dont M. Vandezande demande la suppression.

Artikel 4 luidt:

**Art. 4.** De minister of de staatssecretaris die de Landbouw in zijn bevoegdheid heeft wordt ertoe gemachtigd om bij het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, op naam van het Landbouwfonds, een bijzondere interest opbrengende rekening te openen genoemd «Rekening voor de wederaanwending van de solidariteitsbijdrage voor de landbouwsector», ten einde later toe te laten de sociale solidariteitsbijdrage aan te wenden overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 2, 2°, van het koninklijk besluit nr. 12 van 26 februari 1982.

**Art. 4.** Le ministre ou le secrétaire d'Etat ayant l'Agriculture dans ses attributions est autorisé à ouvrir auprès de l'Institut national de Crédit agricole, au nom du Fonds agricole, un compte spécial productif d'intérêts intitulé «Compte de remploi de la cotisation de solidarité pour le secteur agricole» afin de permettre ultérieurement l'utilisation de la cotisation de solidarité sociale selon les dispositions de l'article 5, § 2, 2°, de l'arrêté royal n° 12 du 26 février 1982.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 5.** De Nationale Zuiveldienst wordt ertoe gemachtigd het niet-terugbetaalde en zijn begrotingsdeficit overtreffende gedeelte van de hem voor 1981 en vroegere jaren ten laste van de begroting van het ministerie van Landbouw van het begrotingsjaar 1981 en van vroegere jaren verleende toelagen over te dragen op en aan te wenden tijdens het begrotingsjaar 1982 ten belope van 23 miljoen frank.

**Art. 5.** L'Office national du lait et de ses dérivés est autorisé à reporter à l'année budgétaire 1982 et à utiliser au cours de celle-ci jusqu'à concurrence de 23 millions de francs la partie non restituée des subsides qui lui ont été alloués à charge du budget du ministère de l'Agriculture pour 1981 et les années antérieures et qui dépassait son déficit budgétaire.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 6.** De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist gedekt worden.

**Art. 6.** Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

— Aangenomen.

Adopté.

**Art. 7.** Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

**Art. 7.** La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

**M. le Président.** — Il sera procédé la semaine prochaine au vote sur l'article 3 et sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen de volgende week over artikel 3 en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

En ce qui concerne la pétition de mars 1982, en provenance de Laarne, par laquelle Mme Heyse-Souillie, présidente, et de nombreux autres pétitionnaires au nom du «The Old Horses Lodge» demandent qu'une loi réglemente les conditions de transport et d'abattage de tous les animaux de boucherie, afin que ceux-ci s'effectuent le plus humainement possible et sous le contrôle vigilant d'un service compétent, je présume que le Sénat prend acte du rapport établi par M. De Cooman au nom de la commission des Pétitions.

Wat betreft het verzoekschrift van maart 1982 uit Laarne waarbij mevrouw Heyse-Souillie, voorzitter, en vele andere ondertekenaars vragen namens «The Old Horses Lodge», dat een wet de voorwaarden reglementeert betreffende het vervoer en slachten van alle slachthuisdieren opdat deze zo menselijk mogelijk zouden uitgevoerd worden onder waakzame controle van een bevoegde dienst, veronderstel ik dat de Senaat akte neemt van het verslag van de heer De Cooman namens de commissie voor de Verzoekschriften. (Instemming.)

Il en est donc ainsi.

Dan is hiertoe besloten.

**QUESTIONS ORALES DE M. HUMBLET AU MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES SUR «L'ATTITUDE DE LA BELGIQUE VIS-A-VIS DE LA POLITIQUE DU GOUVERNEMENT TURC A CHYPRE ET A L'EGARD DES KURDES» ET SUR «L'UTILISATION D'UN ARMEMENT BELGE PAR LES COMMANDOS SOMOZISTES AU NICARAGUA»**

**MONDELINGE VRAGEN VAN DE HEER HUMBLET AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE BETREKKINGEN OVER «DE HOUDING VAN BELGIE TEN OPZICHTE VAN HET BELEID VAN DE TURKSE REGERING OP CYPRUS EN TEGENOVER DE KOERDEN» EN OVER «HET GEBRUIK VAN BELGISCHE WAPENS DOOR DE SOMOZISTISCHE COMMANDO'S IN NICARAGUA».**

**M. le Président.** — Nous allons entendre maintenant les questions orales que M. Humblet souhaite poser au ministre des Relations extérieures sur «l'attitude de la Belgique vis-à-vis de la politique du gouvernement turc à Chypre et à l'égard des Kurdes» et sur «l'utilisation d'un armement belge par les commandos somozistes au Nicaragua».

M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat, a accepté d'y répondre en lieu et place du ministre concerné.

Je propose de joindre ces deux questions. (*Assentiment.*)  
La parole est à M. Humblet.

**M. Humblet.** — Monsieur le Président, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, ma première question est relative à la politique du gouvernement turc.

Le gouvernement de l'Etat fédéré chypriote-turc a récemment décidé, avec l'accord du gouvernement turc, de remplacer dans la zone nord de l'île de Chypre, la livre chypriote par la monnaie turque. Parallèlement, ledit gouvernement a rendu publique sa ferme intention de procéder, dans les plus brefs délais, à la proclamation de l'indépendance totale de la zone turque de l'île.

Conformément à ses résolutions précédentes, notamment celle de 1974, l'assemblée générale de l'Onu vient à nouveau de condamner la politique turque à Chypre à une très large majorité des Etats membres dont la France, mais la Belgique, avec certains autres membres des Communautés européennes, s'est abstenue.

Par ailleurs, le gouvernement turc vient d'engager une nouvelle politique de répression aux dépens des minorités, les Kurdes en particulier: condamnation de plusieurs centaines de militants ou sympathisants, quelquefois à la peine de mort, intrusion en territoire irakien selon une fausse conception du droit de suite.

Cela rend manifeste l'opposition du gouvernement turc à toutes différences ethniques ou d'ailleurs d'opinions.

L'absence de prise de position de la Belgique à l'Onu sur le problème chypriote-turc renforce le régime actuel d'Ankara. Le gouvernement actuel de la Belgique est-il insensible aux résolutions antérieures de l'Onu auquel il a souscrit, aux droits des peuples ou aux droits de l'homme? Son seul souci est-il de ne pas déforer l'Otan?

Ma seconde question a pour objet le conflit entre le Nicaragua et le Salvador en lien avec la vente d'armes par des entreprises belges.

Le journal *Le Soir*, dans ses éditions du vendredi 27 mai 1983, signale que des groupes contre-révolutionnaires «somozistes», ayant pénétré en territoire nicaraguayen, ont été trouvés en possession d'armes d'origine belge, à savoir des «Fal à infrarouges», de construction toute récente.

L'honorable ministre voudrait-il bien m'indiquer:

1. Vers quels pays des autorisations d'exportation de fusils Fal à infrarouges ont été accordées depuis 1981, époque du début de leur fabrication;

2. Subsidiairement, si une autorisation à pareille exportation vers le Salvador a été accordée;

3. Quelle réaction le gouvernement belge a eue suite à la publication de la susdite information;

4. Subsidiairement, comment il explique l'utilisation de fusils Fal à infrarouges par des commandos somozistes au Nicaragua?

**M. le Président.** — La parole est à M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat.

**M. De Keersmaecker**, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, en réponse à la première question, la Belgique s'est, à plusieurs reprises, prononcée en faveur d'une solution pacifique du problème de Chypre, par la négociation entre les deux communautés. Cette attitude est traditionnellement adoptée par la large majorité de nos partenaires à la Communauté européenne. C'est dans cet esprit que la Belgique regrette toute action — dans le domaine monétaire ou dans d'autres domaines — de l'une ou l'autre communauté qui rendrait plus difficile ou irait à l'encontre d'un rapprochement entre les communautés chypriotes.

Le texte de la dernière résolution 37/253 de l'assemblée générale du 13 mai 1983 concernant Chypre a été élaboré sans la moindre consultation préalable des pays occidentaux. Comme par le passé, lors de résolutions semblables sur Chypre, la Belgique s'est abstenue, avec d'ailleurs six partenaires des Dix et avec la grande majorité des autres pays occidentaux.

Notre abstention était motivée par nos réserves concernant:

a) Le paragraphe 7 de la résolution qui considère le retrait de toutes les forces d'occupation comme la base essentielle d'une solution du problème de Chypre;

b) Le paragraphe 15 qui, par une série de recommandations au Conseil de Sécurité, ne respecte pas la distribution des compétences prescrite par la Charte des Nations Unies entre l'Assemblée générale, d'une part, et le Conseil de Sécurité, d'autre part.

Enfin, sur le plan du respect des droits de minorité et des droits de l'homme en général, la position du gouvernement belge a été maintes fois exprimée en cette enceinte. Je n'ai jamais manqué, en Turquie ou ailleurs, de clairement affirmer nos préoccupations en la matière et d'agir avec le seul souci de donner à nos interventions un maximum d'efficacité.

En réponse à la deuxième question, je dirai que, pour le moment, il n'existe pas d'informations émanant de source autorisée selon lesquelles des armes de fabrication belge seraient utilisées dans les conditions évoquées par le journal *Le Soir* dans son édition du 27 mai dernier.

En toute hypothèse, la commission interdépartementale pour les exportations d'armes et de munitions n'a jamais été saisie d'une telle demande. Au demeurant, elle aurait refusé d'octroyer des licences d'exportations pour des armes destinées à un mouvement de guérilla. En effet, la Belgique ne vend d'armes qu'aux gouvernements d'Etats reconnus; en outre, l'octroi d'une licence d'exportation est subordonné à la production d'un certificat de destination finale à émettre par le gouvernement du pays acquéreur.

Pour des raisons contractuelles et commerciales, la législation belge ne permet pas de communiquer des données statistiques ou des précisions sur des autorisations d'exportation portant sur des armes et des munitions, en dehors des informations qui sont données au Parlement selon les procédures prévues à cette fin.

## ONTWERP VAN WET — PROJET DE LOI

### Indiening — Dépôt

**De Voorzitter.** — De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Nationale Opvoeding — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1983.

Le gouvernement a déposé un projet de loi contenant le budget du ministère de l'Education nationale — régime français — de l'année budgétaire 1983.

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

## INTERPELLATIES — INTERPELLATIONS

### Verzoeken — Demandes

**De Voorzitter.** — Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1<sup>o</sup> Van de heer Geldolf tot de Eerste minister over «de onbehagelijke situatie die is ontstaan door het feit dat zowel ministers van de nationale als van de gewestelijke regering hetzij hun functie van minister met die van burgemeester cumuleren of zelf de gemeenteraad voorzitten en dit in tegenstrijd met duidelijke antwoorden ter zake van de minister van Binnenlandse Zaken»;

Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1<sup>o</sup> De M. Geldolf au Premier ministre sur «la situation désagréable due au fait que des ministres, tant du gouvernement national que des exécutifs régionaux, soit cumulent leur fonction de ministre avec celle de bourgmestre, soit président eux-mêmes le conseil communal, et ce contrairement aux réponses claires données sur ce point par le ministère de l'Intérieur»;

2<sup>o</sup> De M. de Wasseige au ministre des Relations extérieures sur «le comportement de l'ambassadeur d'Israël»;

2<sup>o</sup> Van de heer de Wasseige tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over «de houding van de Israëlische ambassadeur»;

3<sup>o</sup> De M. de Wasseige au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique et aux ministres des Travaux publics et des Classes moyennes et du Budget, de la Politique scientifique et du Plan, sur «le paiement des agents du ministère des Travaux publics et du Fonds des routes».

3<sup>o</sup> Van de heer de Wasseige tot de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt en tot de ministers van Openbare Werken en Middenstand en van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan, over «de betaling van de personeelsleden van het ministerie van Openbare Werken en van het Wegenfonds».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

Le Sénat se réunira lundi 6 juin 1983, à 15 h 30 m.

De Senaat vergadert opnieuw maandag 6 juni 1983, te 15 u. 30 m.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 21 h 05 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 21 u. 05 m.)